

ELŐTERJESZTÉS

a Biharnagybajom Községi Önkormányzat 2018-2023 időszakra vonatkozó Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP) 2020. évi felülvizsgálatáról

2020. október 7-én tartandó Képviselő-testületi ülésre

Tisztelt Képviselő-testület!

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebkvt.) 31.§ (1) bekezdése értelmében minden települési önkormányzat ötévente öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programot fogad el.

(4) A helyi esélyegyenlőségi program időarányos megvalósulását, illetve a (2) bekezdésben meghatározott helyzet esetleges megváltozását kétévente át kell tekinteni, az áttekintés alapján szükség esetén a helyi esélyegyenlőségi programot felül kell vizsgálni, illetve a helyzetelemzést és az intézkedési tervet az új helyzetnek megfelelően kell módosítani.

(5) A helyi esélyegyenlőségi programot a települési önkormányzati köztisztviselők vagy közalkalmazottak készítik el. Képzésüket, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészültét és felülvizsgálatát esélyegyenlőségi mentorok segítik. A települési önkormányzati köztisztviselők, közalkalmazottak képzését a Kormány által rendeletben kijelölt szerv végzi.

(6) A települési önkormányzat az államháztartás alrendszeréből, az európai uniós forrásokból, illetve a nemzetközi megállapodás alapján finanszírozott egyéb programokból származó, egyedi döntés alapján nyújtott, pályázati úton odaítélt támogatásban csak akkor részesülhet, ha az e törvény rendelkezéseinek megfelelő, hatályos helyi esélyegyenlőségi programmal rendelkezik.

A jelenleg aktuális, 2018-2023 időszakra elkészített esélyegyenlőségi programot a Képviselő-testület a 122/2018. (IX.27.) számú KT határozatával fogadta el.

A kétéves felülvizsgálat során beépítésre kerültek a 2019-2020 évi nyertes pályázatok. Kiemelten vizsgáltuk az intézkedési tervben (103.oldaltól) rögzített intézkedések végrehajtásának előrehaladását a megvalósítási határidők szempontjából, vagyis a lejárt határidejű intézkedések végrehajtása teljesült-e a meghatározott időpontig. Ha nem teljesült, vagy részben teljesült a feltárt probléma, akkor új határidőt kellett megadni.

A HEP felülvizsgálatában fontos szerepe van a Helyi Esélyegyenlőségi Fórumnak. A tagok részre 2020. szeptember 4-én e-mailben került megküldésre a felülvizsgált HEP, melyben az új szövegrészeket **sárga háttérrel, félkövér betűvel** jelöltük.

A 2018-2023 időszakra elkészített HEP „Összegző intézkedési terv táblázata” tartalmazza az alábbi megállapításokat:

- pályázati lehetőség hiánya miatt nem lehetett eddig megvalósítani, vagy
- az adott problémára nyújtottunk be pályázatot, de nem nyerünk támogatást, vagy nyertünk támogatást, de a projekt megvalósítása folyamatban van; vagy
- még továbbra is fennáll a probléma.
- azokat az intézkedéseket és nyertes pályázatokat is benne kellett hagyni az előző HEP-ből, amelyek végrehajtása a következő 5 éves ciklusban valósulnak meg és a várt eredmények később fognak bekövetkezni.

A Fórum tagok közül írásban két elfogadó visszajelzést kaptunk.

Kérem a tisztelt Képviselő-testületet, hagyja jóvá a felülvizsgált helyi esélyegyenlőségi programot.

Biharnagybajom, 2020. szeptember 21.

Szitó Sándor s.k.
polgármester

...../2020. (X.7.) számú KT határozat

**Biharnagybajom Községi Önkormányzat
Helyi Esélyegyenlőségi Programjának
felülvizsgálatáról**

Biharnagybajom Községi Önkormányzat
Képviselő-testülete úgy határoz, hogy a 2018-
2023. időszakra elkészített Biharnagybajom
Községi Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi
Programjának felülvizsgálatát elfogadja.

Felelős: Szító Sándor polgármester

Határidő: 2020. október 8-tól folyamatos

HELYI ESÉLYEGYENLŐSÉGI PROGRAM

Biharnagybajom Községi Önkormányzat

2018-2023.

Felülvizsgálva: 2020. szeptemberben

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	3
A program háttere	3
A program céljai	3
A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja.....	3
3. Küldetésnyilatkozat.....	5
4. A település bemutatása	5
Infrastruktúra	7
Helyzetelemzés	10
1. Jogszabályi háttér bemutatása.....	10
2. Stratégiai környezet bemutatása.....	11
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége.....	13
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	42
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	67
6. Idősek helyzete, esélyegyenlősége	74
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége.....	82
8. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	90
Intézkedési terv.....	91
1. A helyzetelemzés megállapításainak összegzése.....	91
2. Összegző táblázat - Intézkedési Terv	103
3. Megvalósítás.....	120
4. A program nyilvánossága	121
5. Kötelezettségek és felelősségi körök.....	121
6. Elfogadás módja és dátuma	122

Bevezetés

A program háttere

Összhangban az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvénnyel, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelettel és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelettel Biharnagybajom Községi Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Jelen program a településen feltárt esélyegyenlőségi problémákra reagál, és beavatkozásokat tartalmaz azok kezelésére.

A program felépítése

Az esélyegyenlőségi program **helyzetelemzésből és intézkedési tervből áll.**

A **helyzetelemzés célja** annak megállapítása, hogy a településen élő hátrányos helyzetű társadalmi csoportok a teljes lakossághoz viszonyítva milyen jövedelmi, foglalkoztatási, képzettségi, szociális, lakhatási, területi, egészségügyi mutatókkal rendelkeznek, és ezek alapján település milyen esélyegyenlőségi problémákkal küzd.

A helyzetelemzés alapján **intézkedési tervet** kell készíteni. A helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében a településeknek beavatkozásokat kell tervezniük.

Az esélyegyenlőségi program felülvizsgálata

A helyi esélyegyenlőségi programot öt évre kell tervezni. Időarányos megvalósulását, illetve a helyzetelemzésben feltártak esetleges megváltozását két évente át kell tekinteni, és a helyi esélyegyenlőségi programot felül kell vizsgálni.

A **Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság** esélyegyenlőségi munkatársa segítette a program elkészülését, valamint elvégzi a HEP felülvizsgálatát is.

A 2020. évi HEP felülvizsgálat során tett kiegészítések félkövér dőlt betűkkel és sárga háttérrel vannak jelölve.

A program céljai

A program prioritásai (szinergiában a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia *felzárkózási-politikai céljaival*):

- csökkenjen a szegénységben vagy társadalmi kizáródásban élők aránya,
- csökkenjen a hátrányos helyzetű gyermekek társadalmi lemaradása, gyengüljenek a szegénység átörökítésének tendenciái,
- csökkenjenek a hátrányos helyzetű és nem hátrányos helyzetű csoportok közötti társadalmi különbségek.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Biharnagybajom település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével –

érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk:

- a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

- meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

A program kiterjed:

- az egyenlő bánásmód követelményének érvényesülését segítő intézkedésekre,
- az oktatás és a képzés területén a jogellenes elkülönítés megelőzésére, illetve az azzal szembeni fellépésre, továbbá az egyenlő esélyű hozzáférés biztosításához szükséges intézkedésekre,
- a közszolgáltatásokhoz, valamint az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosításához szükséges intézkedésekre,
- olyan intézkedésekre, amelyek csökkentik a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci hátrányait, illetve javítják foglalkoztatási esélyeiket.

A megvalósítás során érvényesítendő körülmények a településen:

- a szegregációmentesség;
- a diszkriminációmentesség;
- a társadalmi integráció;
- a minőségi oktatáshoz való hozzáférés biztosítása;
- a megkülönböztetés tilalma;
- az egyenlő bánásmód betartása;
- az emberi méltóság tiszteletben tartása,
- a társadalmi szolidaritás.

3. Küldetésnyilatkozat

Biharnagybajom Községi Önkormányzat:

- az esélyegyenlőségi politikáját munkáltatói szerepkörben, közvetlen szolgáltatásai során, intézményfenntartói szerepkörében, pályázóként és a közpolitikák alakítójaként érvényesíti;
- az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége során mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes projektek kidolgozásában az érdekelt civil szerveződések is aktív szerepet kapjanak, elősegítve ezzel a település lakosságának ilyen irányú szemléletváltását is;
- elkötelezett az egyenlő esélyek biztosításáért: minden lakos számára lehetővé kívánja tenni, hogy megkülönböztetés nélkül dolgozhasson, tanulhasson és élhessen a településen;
- a képviselő-testület és szervei döntésein keresztül is kifejezi elkötelezettségét az esélyegyenlőség területén;
- a jogszabályokban meghatározott, ilyen irányú kötelező feladatok ellátásán túl a társszervekkel, civil szerveződésekkel, egyházzal, önszerveződésekkel, társulásaival, egyesületeivel és alapítványaival együttműködve közösen törekszik érvényre juttatni az esélyegyenlőség eszméjét a társadalmi élet minden területén;
- ösztönözi a hátrányos helyzetű csoportokat és egyéneket, hogy vegyenek részt a helyi közösség életében;
- esélyegyenlőségi politikáját minél szélesebb körben megismerteti a helyi munkáltatókkal, munkavállalókkal, a helyi polgárokkal és a partner szervezetekkel.

4. A település bemutatása

Biharnagybajom község Hajdú-Bihar megye délnyugati részében, a Nagy-Sárrét szívében, Debrecen megyeszékhelytől 60 km-re található. A település mind közúton, mind vasúton megközelíthető.

Közúton a 42-es főúttól, Püspökladánytól (a 4212. számú másodrendű úton haladva) 16 kilométer, Berettyóújfalutól (a 4213. számú másodrendű úton haladva) 25 kilométer távolságban érhető el.

Vasútállomása a Püspökladány-Szeghalom mellékvonalon helyezkedik el. Püspökladánytól vasúti úton 23 kilométerre, Szeghalomtól 24 kilométerre található, a menetidő az előbb említett állomásokról körülbelül 30 perc.

Biharnagybajom község a püspökladányi kistérséghez tartozó település. A kistérség 12 településből áll, mely az Alföld tiszántúli területén, annak földrajzi közepén helyezkedik el. A terület közigazgatásilag Hajdú-Bihar megyéhez tartozik, annak DNY-i részét foglalja el. A püspökladányi kistérségben körzetközpontként funkcionáló Püspökladány **mikroregionális szerepköre** révén meghatározó tényező a térség településeinek ellátásában.

A Biharnagybajomi Polgármesteri Hivatal a település központjában található, helyi egyedi védelem alatt álló épület, mely utoljára teljes körűen 2000-ben volt felújítva, 2010-ben megtörtént az épület komplex akadálymentesítése. **A Hivatal épülete ismételt felújításra szorul**, mivel az épület nincs szigetelve a talajnedvességtől, ezért salétromos, külső felújítása szükséges, illetve a gázkonvektoros fűtésrendszere és a világítási rendszere is elavult, nem energiatakarékos, ezért szükséges az épület energetikai korszerűsítése is. Erre vonatkozóan 2016-ban nyújtottunk be pályázatot, de sajnos nem nyertünk támogatást.

A település történelmi háttere

Bajon első templomának helyét a későbbi Nagybajom legnyugatibb részére, a Gyalogér partjára lokalizálták. Ez az Árpád-kori templom a XVII. század közepén még állott. A földesúri kúria helyét nagy valószínűséggel a később Nagybajomnak nevezett településrészre azonosítjuk, ott, ahol a XV-XVI. század fordulóján kezd kiépülni a későbbi bajomi vár. A vár falának maradványai, bástyái a XVIII. század közepén még láthatóak voltak.

1517 őszi királyi adományozó levélben Nagybajon és Kisbajon két - megkülönböztető jelzővel ellátott nevű - településként szerepel.

Kisbajom a 17. században lakott hely volt, de nem független helyiségként, hanem Nagybajom részeként létezett. "Nagy és Kis Bajom... egyé olvadtak. A török elleni visszafoglaló háború után Bajom is a kamara kezelésébe került, majd Eszterházy Pál herceg kezére.

Gyökeres változást a XIX. század végi társadalmi, gazdasági átalakulás eredményezett a helyiek életében. A mocsarak lecsapolása, a vasút, közút megépülése, a háziipar (gyékényfonás) virágzása mind a polgárosodás folyamatát jelzik. A közigazgatás átszervezése révén Biharnagybajom lett Bihar vármegye sárréti járásának székhelye.

A fejlődés az I. világháború kitörése után megtorpant. 1919-ben a község rövid időre román megszállás alá került. A világháborút lezáró trianoni döntés, az új határok létrejötte negatív hatással voltak a településre. A II. világháború szintén jelentős emberáldozatokat követelt Biharnagybajomban, 1944. október 8-15-ig súlyos német-szovjet csaták színhelye volt a község.

A háborúk után változást az olajipar hozott (MASZOLAJ). Hirtelen megnövekedett a lakosság száma (1959-ben közel 6000 fő). Az olajbányászat azonban a 60-as években teljesen megszűnt, elköltözött az Ostyagyár is, a Dózsa Tsz és a késüzem maradtak. A 60-as évektől kezdve a népesség jelentősen csökkent, a fiatalok elvándoroltak.

Biharnagybajom híres szülőtte Szűcs Sándor néprajzkutató, író, etnográfus, aki 1903. október 23-án született Biharnagybajomban, kunsági származású kispap családban. Az elemi iskoláit Bajomban, a polgárit magántanulóként végezte, majd Debrecenben a kereskedelmi középiskola következett. A gimnáziumi érettségét különbözetivel szerezte meg és ezután beiratkozott az egyetemre. Elvégezte a földrajz-történelem szakot. Egy darabig Milleker Rezső professzor mellett lett gyakornok, de ebből nem lehetett megélni és hazament Bajomba gazdálkodni. Első fontosabb tanulmánya "A gyékény feldolgozása és eszközei a Bihar megyei Sárréten", amely a Debreceni Szemlében jelen meg 1933-ban.

Az 1930-as években ismerkedett meg Györffy Istvánnal és egy életen át a tanítványává vált. Ezzel bekerült a magyar néprajzkutatók nagy családjába. Egyidejűleg a népi írók is felfigyeltek rá. Az 1940-es évek elején Karcag város szociális titkára lett. Ettől kezdve a Nagy-kunsági Lapokban jelentek meg a Kunsággal kapcsolatos cikkei. Később megalapította a Sárréti Népfőiskolát Bihartordán. Tankönyvet is írt, ebből taníthatott.

1944 után Bajomban tanítóskodott. Szűcs Sándort később, mint "szabadművelődési segédtitkárt" Berettyóújfaluba osztották be, de családját, szülőházát nem akarta elhagyni, ezért kénytelen volt állását feladni.

1952. március 1-jén kapta meg a karcagi Nagykun Múzeum igazgatói kinevezést. 1952 tavaszán jelentős tárggyűjtő munkába kezdett. 1964. január 1-jén nyugdíjba vonult. 1982. augusztus 2-án hunyt el.

Szűcs Sándor 1952-1963 közötti munkásságával nagyon nehéz körülmények között lerakta egy új múzeum alapjait, melyre az utódok már biztonsággal építhettek. A korszak sem a tárgyak, sem a hagyományok gyűjtésének nem kedvezett. Több száz cikke, önálló tanulmánya jelent meg. Igazi elismerést "A régi Sárrét világa" hozott neki. Fontos művei még: a Pusztai krónika, A Ludas Matyi cimborái, Háry János bajtársai, Pusztai szabadok, Rajzok a régi Alföld életéből, Betyárok, pandúrok és egyéb régi hírességek, Régi magyar vízivilág, Madárkereső királyfiak.

Szűcs Sándor szülőháza a falu kulturális életének fontos színtere. Jelenleg Szűcs Sándor emlékház és kovácmúzeumként látogatható, ahol évente hagyományörző tábort is rendeznek a gyermekek részére. A település egyik intézménye tisztelete jeléül az ő nevét viseli, úgy mint Szűcs Sándor Általános Művelődési Központ.

Infrastruktúra

Biharnagybajom lakásállománya 2018. január 1-én 1108 db (lakott és lakatlan). A lakások döntő többsége családi ház jellegű, legnagyobb része kétszobás.

A lakások mindegyike be van kötve a villamosáram hálózatba. A településen a lakások 80%-ánál van lehetőség a vezetékes gázhálózathoz való csatlakozásra. A közüzemi vízvezeték-hálózat hossza 29 kilométer. 2012-ben településünk ivóvizének arzénmentesítése érdekében szűrőberendezés került beépítésre. A hálózatba a lakások 95%-a van bekapcsolva.

2015-ben megvalósult a „Sárrétudvari és térsége ivóvízminőség-javító beruházása” tárgyú KEOP-1.3.0/09-11-2013-0018 kódszámú projekt Sárrétudvari, Biharnagybajom és Szerep települések ivóvízminőség javítása érdekében.

2015-ben megvalósult a „Biharnagybajom-Sárrétudvari szennyvízkezelése” tárgyú KEOP-1.2.0/09-11-2013-0003 kódszámú projekt, melynek keretében megvalósult a két településen a szennyvíz elvezetés a két település között létesített közös szennyvíztisztító telepre.

A telefon- és internetszolgáltatás a településen igénybe vehető. A kábel TV hálózat - a Béke telep kivételével - az egész településen elérhető.

Közlekedés

A település útjainak közel 70%-a burkolt út.

A kistérség települései **közúton megközelíthetők**, bármely településről bármelyikre el lehet jutni. A **mellékútvonalak** a Biharnagybajom-Nagyrábé közötti szakasz 2018-2019 évben felújításra kerül.

A Sárréti Kistérség minden települése megközelíthető közúton, ennek következtében a Hajdú-Volán járatai minden településen biztosítják a tömegközlekedést. A körzetközpont Püspökladány, minden településről elérhető.

Demográfia

1. számú táblázat Lakónépesség

	Fő	Változás
2013	2845	104%
2014	2824	99%
2015	2743	97%
2016	2694	98%
2017	2644	98%

Forrás: TelR

Az országos demográfiai viszonyok sajátosságai tükröződnek Biharnagybajomban is. A **több évtizede tartó elvándorlás**, a **csökkenő természetes szaporodás** eredményeként a településen is a lakosság számának csökkenő tendenciája figyelhető meg.

3. számú táblázat - Öregedési index

	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2013	423	598	70,7%
2014	408	587	69,5%
2015	401	571	70,2%
2016	390	566	68,9%
2017	390	563	69,3%

Forrás: TelR

Az öregedési index azt mutatja meg, hogy mennyi az idős népesség aránya a fiatal népességhez képest.

Településünkön 100% alatti az öregedési index, azaz kevesebb a 65 év feletti idős ember, mint a 15 év alatti gyermekkorú népesség, vagyis fiatalos a népesség szerkezet településünkön. Ez az esélyegyenlőség szempontjából azt jelenti, hogy a gyerekek fokozottabb ellátására, odafigyelésére van szükség (képességkibontakoztatás, tehetséggondozás, integráció).

Az állandó népességből 1-4%-kal kevesebb a nők száma 64 éves korig, mint a férfiak száma. A 65 év feletti korosztály összetétele viszont fordított arányt mutat, vagyis a nők száma 80 fővel több a férfiakhoz képest.

2. számú táblázat - Állandó népesség 2017-ben

	fő			%	
	nők	férfiak	összesen	nők	férfiak
nő	1376	1446	2822	49%	51%
0-14 éves	256	307	563	45%	55%
15-17 éves	67	73	140	48%	52%
18-59 éves	732	808	1540	48%	52%
60-64 éves	86	103	189	46%	54%
65 év feletti	235	155	390	60%	40%

Forrás: TeIR

Az elmúlt évekhez (2008-2012) hasonlóan továbbra is több az elvándorlások száma, mint az odavándorlások száma településünkön. Ez abból adódik, hogy a településen minimális munkalehetőség áll rendelkezésre. Legnagyobb foglalkoztatást az önkormányzati intézményekben tudunk biztosítani és még további három gazdálkodó szervezet kínál nagyobb létszámú munkahelyet a lakosság számára. Ennek következtében az aktív korú lakosság jelentős része a környező településeken, városokban telepednek le, ahol munkát vállalhatnak, illetve középiskolai, felsőoktatási tanulmányokat folytathatnak a munkát vállaló szülők gyermekei. 2015-ben és 2016-ban kiugróan magas volt az elvándorlások száma.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások

	állandó jellegű odavándorlás	elvándorlás	egyenleg
2013	30	33	-3
2014	34	40	-6
2015	37	68	-31
2016	43	67	-24
2017	41	44	-3

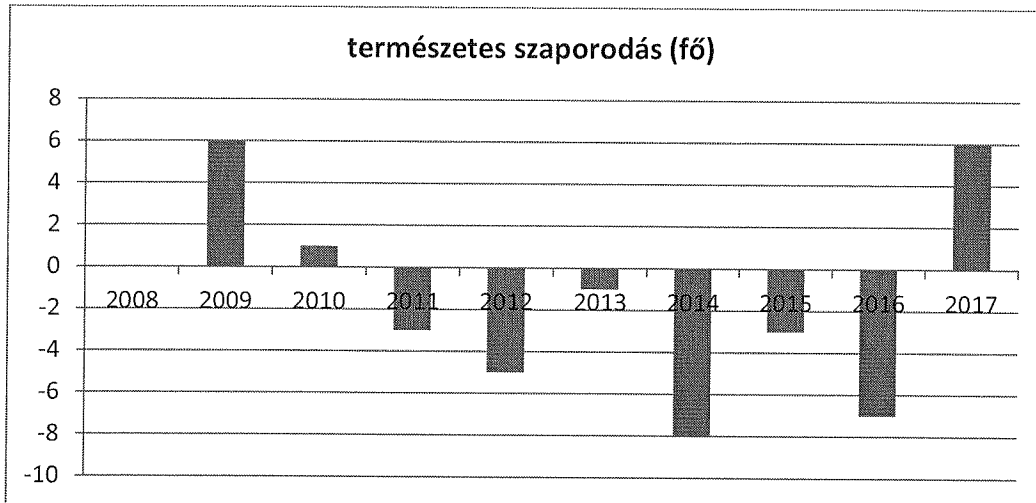
Forrás: TeIR

5. számú táblázat - Természetes szaporodás

	élve születések száma	halálozások száma	természetes szaporodás (fő)
2008	40	40	0
2009	41	35	6
2010	35	34	1
2011	23	26	-3
2012	40	45	-5
2013	32	33	-1
2014	34	42	-8
2015	34	37	-3
2016	34	41	-7
2017	36	30	6

Forrás: TeIR

A természetes szaporodás negatív irányát erősíti a lakosságszám csökkenése és az elvándorlás növekedése. E két hatás együtt járul hozzá a település népességének folyamatos csökkenéséhez. 2017-ben már pozitív irányba mozdult el a születések száma és a halálozások számának különbsége, reméljük ez a tendencia megmarad, vagy tovább javul az elkövetkező években.

Helyzetelemzés

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

- Magyarország Alaptörvénye XV. cikk
- Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény
- 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet A helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról
- Az emberi erőforrások minisztere 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelete a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól
- 31/2007. (II. 28.) Korm. rendelet a területfejlesztéssel és a területrendezéssel kapcsolatos információs rendszerről és a kötelező adatközlés szabályairól

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és
- a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet

alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a

- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Möt.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)
- a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény

előírásaira.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása

Vonatkozó, helyi rendeletek

- Települési támogatás megállapításának, folyósításának, valamint felhasználása ellenőrzésének szabályairól szóló 5/2015. (III.1.) önkormányzati rendelet
- Az önkormányzat költségvetéséről szóló önkormányzati rendelet
- A települési hulladékkal kapcsolatos önkormányzati hulladékgazdálkodási közfeladat és a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás ellátásáról szóló 15/2016 (VII.1.) önkormányzati rendelet
- A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvízzel kapcsolatos kötelező helyi közszolgáltatásról szóló 4/2014. (II. 27.) önkormányzati rendelet
- A háziorvosi, fogorvosi, védőnői, iskola-egészségügyi és ügyeleti ellátási körzetekről szóló 16/2016. (IX.30.) önkormányzati rendelet
- "Biharnagybajom hazavár" felsőoktatási tanulmányi ösztöndíjról szóló 19/2016. (XI.7.) önkormányzati rendelet
- A szociális célú tüzelőanyag támogatás helyi szabályairól szóló 18/2017. (XII.1.) önkormányzati rendelet

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1 Kapcsolódás stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal

Biharnagybajom Község **Helyi Építési Szabályzatának** megállapításáról 2005-ben megalkotott és egységes szerkezetbe foglalt változata 2015-ben került elfogásra a

Képviselő-testület 9/2015. (IV.23.) számú rendeletével. Az előírások területi hatálya kiterjed Biharnagybajom község egész közigazgatási területére. A település közigazgatási területén területet felhasználni, továbbá telket alakítani, építményt, építményrészt, épületegyüttest építeni, átalakítani, bővíteni, felújítani, helyreállítani, korszerűsíteni és lebontani, rendeltetését megváltoztatni és ezekre hatósági engedélyt adni fenti jogszabály rendelkezéseinek megfelelően lehet. A település településszerkezeti terve a településfejlesztési koncepción alapul.

2.2. A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Biharnagybajom Községi Önkormányzat az alábbi társulások tagja:

2013. január 1. napjával létrejöttek a járások. Biharnagybajom település az újonnan létrejövő **Püspökladányi Járáshoz** tartozik. Számos államigazgatási feladat került jegyzői hatáskörből a járási hivatalok hatáskörébe, többek között a szociális ellátások egy része is.

Érdekesség, hogy településünk választókerületileg nem a hajdúszoboszlói választókerülethez került, hanem három szomszédos településsel együtt átcsatolták a berettyóújfalui választókerülethez. Tehát a települést a mindennapi ügyintézés a Püspökladányi Járáshoz, a választási eljárással kapcsolatos teendők, illetve az országgyűlési képviselőnkkel való kapcsolattartás Berettyóújfaluhoz köti.

A kabai **Támasz Szociális Alapszolgáltatási Központ intézmény fenntartó társuláshoz** 2011-ben csatlakozott önkormányzatunk azzal a céllal, hogy ezzel az együttműködéssel minél hatékonyabb, célszerűbb szociális és gyermekjóléti ellátást biztosítson a településen élő lakosság számára. Az önkormányzatnak kötelező feladata a szociális alapszolgáltatások, a gyermekjóléti alapellátás biztosítása. 2011-től a bölcsődei ellátást is a Támasz Szociális Alapszolgáltatási Központ látja el. Az intézmény mindkét település gyermekeinek szakszerű és gyermekcentrikus gondozási-nevelési feladatait ellátja.

2013. január 1. napjától az óvodai nevelés kivételével az állam gondoskodik a köznevelési alapfeladatok ellátásáról. Az állami fenntartásba kerülő **iskolák fenntartói feladatait a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ látja el**, amelynek területi szerveként működik a Berettyóújfalui Tankerület. Az önkormányzat szándéka, hogy az alapfokú oktatást a szervezet helyben biztosítsa.

Önkormányzatunk tagja a **Bihari Szilárd Hulladéklerakó és Hasznosító Társulásnak**.

Az önkormányzat, mint kötelező feladatot az egészséges ivóvíz és szennyvízelvezetés biztosítását a **Tiszamenti Regionális Vízmű Zrt.**, mint közszolgáltató útján látja el.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A helyzetelemzés alapját szolgáló statisztikai adatokat a Központi Statisztikai Hivatal, az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TeIR) adatbázisaiból, valamint a helyi nyilvántartásokból gyűjtöttük össze. Felhasználtuk az ágazati beszámolókat

megállapításait és a szakemberek tapasztalatait is. A helyi adatgyűjtést az intézmények vezetői és munkatársai végezték el.

A romák helyzetének vizsgálatakor felmerülő alapprobléma, hogy hivatalos etnikai adatok nem, vagy csak korlátozott mértékben állnak rendelkezésre. A 2011. évi népszámlálás során azt tapasztaltuk, hogy legtöbb roma nem vallotta magát roma állampolgárnak.

Az esélyegyenlőségi program készítésekor az országos adatbázisokban a 2017. évi adatok még nem elérhetőek. Ezeket az adatokat az önkormányzatnál végzett helyi adatgyűjtés szolgálta.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A mélyszegénység viszonylag új, de napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom. Ezen elsősorban azt a jelentéget értjük, amikor valaki, vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek, és szinte esélyük sincs arra, hogy abból a helyzetből önerőből kitörjenek. A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (2011.) megállapítása szerint: „Minden harmadik ember (kb. 3 millióan) ma Magyarországon a szegénységi küszöb alatt él, közülük 1,2 millióan mélyszegénységben. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségekben élőket.

2016. júniusában jelent meg a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II. (Nyomonkövetési jelentés), mely „összesen 142 összehangolt intézkedési programelemet tartalmaz, melyek mindegyike komplex és koordinált munkával valósul meg.”

Ezen „szemléletváltó felzárkózást segítő közpolitikai beavatkozás talán legtöbbet ígérő eredménye, hogy a mélyszegénységben élők jelentős részét sikerült kimozdítani a segélyezési rendszer passzivitásra készítő viszonyaiból, és a közfoglalkoztatásba, illetve a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó képzési programokba való bevonással oly módon aktivizálni, hogy megkezdődhessen az önálló életvezetési és jövedelemszerzési képesség kialakítása, illetve helyreállítása.”

„Magyarország az Európa 2020 Stratégiának a szegénység csökkentését szolgáló céljához kapcsolódva a gyermekes családok szegénységi rátájának, a súlyos anyagi nélkülözésben élők számának, valamint a nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők számának 20-20%-os csökkentését vállalta 2020-ig; ez – a három indikátor által lefedett népesség közötti átfedések kiszűrésével – 450 ezer fő szegénységből való kiemelésével egyenértékű. A jelenlegi tendenciák folytatódása esetén Magyarország – kevés uniós állam egyikeként – jó eséllyel eléri, illetve túl is teljesíti a kitűzött célt.

Az MNTFS. átfogó céljai – szinkronban az Európa 2020 stratégia hazai szegénység csökkentési céljaival – a következők:

1. A szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben élők arányának csökkentése, különös tekintettel a roma népességre.
2. A szegénység, szociális kizáródás újra termelődésének megakadályozása.
3. A társadalmi gazdasági javakhoz történő egyenlő esélyű hozzáférés javítása, a társadalmi összetartozás erősítése.”

A stratégia leírja, hogy folyamatban van Magyarország szegénységtérképének és szegregátum térképének a létrehozása.

A Stratégia céljainak és eredményeinek megvalósulása településünk vonatkozásában is megfigyelhető.

Biharnagybajom lakosságának vagyoni helyzete a munkanélküliség megszüntetése – a folyamatos közfoglalkoztatás- eredményeként - stagnál. A 2008-as gazdasági válság nyomai halványodni látszanak. Ez leginkább a folyamatos közfoglalkoztatásnak köszönhető. E nélkül folyamatos lenne az egyre nagyobb mértékű elszegényedés. Bár a közfoglalkoztatotti bér nem nagy, de a mindennapok legminimálisabb igényeinek kielégítéséhez elegendő. Itt elsősorban akkor van szükség külön önkormányzati segítségre, ha nagyobb váratlan kiadás jelentkezik az érintett családoknál. Ebben a helyzetben több esetben az önkormányzathoz fordulnak szociális ellátásért.

Sajnos többen -még ha lehetőségük lenne rá – nem vállalják az elsődleges munkaerőpiacon való elhelyezkedést, megelégszenek a közfoglalkoztatási jogviszonyukkal.

Több családra jellemző a szükségletek nem megfelelő rangsorolása, és az ebből adódó megélhetési problémák kialakulása, itt csak a szemléletformálás jelentene megoldást, amely azonban az érintett korosztálynál és társadalmi csoportnál szakemberek folyamatos, tartós segítsége nélkül már nem megoldható.

Egyre több a településen a romló állagú, elhanyagolt, lelakott lakóépület. **Sok az üresen álló, lakatlan ház.** Egyre kevesebb ház épül. Az elmúlt években nem épült új ház településünkön. Ennek nem kizárólag az általános rossz anyagi helyzet az oka, hanem az elvándorlás, elöregedés is. Sok ház tulajdonosa elhalt, és a messze élő örökösök nem gondoskodnak az épületek állagának megővéséről. Ide sorolhatók azon házak, melyek még a korábbi szociálpolitikai kedvezmény igénybevételével épültek, összekapcsolva a jelzáloghitel felvételével. Ezek a házak sosem voltak jó minőségűek, a hitelek miatt „eltűnt” tulajdonosok távozása után pedig az enyészeté lesznek. Az új lakások építésének gátat szab az is, hogy a település elhelyezkedése, infrastruktúrája, gazdasági potenciáljának hiánya miatt az ingatlanok ára elég alacsony, sokkal jobban megéri használt lakást vásárolni és azt felújítani.

A település lakásállományát mutatja az alábbi táblázat.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány

év	összes lakásállomány (db)		bérlakás állomány (db)		szociális lakásállomány (db)	
		ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma		ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma		ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma
2013	1116	n. a.	0	0	0	0
2014	1114	n. a.	0	0	0	0
2015	1114	n. a.	0	0	0	0
2016	1108	n. a.	0	0	0	0
2017	1108	n. a.	0	0	0	0

Forrás: TeIR

Amint már a bevezetőben is olvasható és a táblázat is mutatja, a lakásállomány számszakilag nem mutat jelentős csökkenést, azonban minőségében számottevő romlás következett be, és ez évről évre folyamatos. Új lakás építése nem jellemző a településen az utóbbi években.

A bérlakás és szociális lakásállomány nincs a településen. Az önkormányzatnak szándékában áll pályázati forrásból, vagy szociális alap létrehozásából bérlakás állományt venni, kialakítani.

Biharnagybajomban **jelentős létszámot foglalkoztató az önkormányzat**, illetve az egyéb államháztartáson belüli szervezetek. Ide tartozik a köznevelés, szociális ellátás, közigazgatás, illetve az összességében legnagyobb foglalkoztatási forma, a közfoglalkoztatás. Néhány vállalkozó jelen van, de az általuk foglalkoztatottak létszáma nem számottevő. Településünkön 3 cég biztosít legalább 70 fő munkavállaló részére állás lehetőséget.

Az önkormányzat munkaadó szerepe, jelentősége a közfoglalkoztatási programok skálájának növekedésével egyre inkább erősödött. Az évek múltával körvonalazódik, hogy mely réteg reked végérvényesen a közfoglalkoztatásban. Az ebben részt vevők száma 2017-ben 227 fő. Munkájuk irányítása, szervezése egyre nagyobb feladatot jelent az önkormányzat számára. Mára a képzettebb és mobilabb munkavállalók közül többen elhelyezkedtek az elsődleges munkaerőpiacon. A közfoglalkoztatás egyre inkább az elhelyezkedésre nem képes, és a jelenlegi helyzetével elégedett emberek gyűjtőtábor. Most az tűnik körvonalazódni, hogy nem munkanélküliség lesz, hanem munkaerőhiány mind a közfoglalkoztatásban, mind az elsődleges munkaerőpiacon.

3.2. Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A 2014-2020 közötti időszak foglalkoztatáspolitikai célú fejlesztéseinek megalapozása című szakpolitikai stratégia a foglalkoztatáspolitikai-képzési szakterület prioritásai ebben az uniós programozási időszakban az alábbiak:

- Munkaerő-piaci belépés segítése

A beruházási prioritás a munkaerő-piaci belépés elősegítésére irányul, elsősorban a hátrányos helyzetű munkanélküliekre és inaktívakra fókuszálva. Ennek keretében foglalkoztathatóságuk javítását célzó aktív munkaerő-piaci eszközök, az ezeket megvalósító Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat szervezetének és munkaerő-piaci szolgáltatásainak fejlesztése, valamint a munkaerő-piaci belépést elősegítő célzott foglalkoztatási kedvezmények kerülnek megvalósításra.

- A fiatalok fenntartható munkaerő-piaci integrációja

A fiatalok munkaerő-piaci integrációjának segítését az Ifjúsági Garancia bevezetése segítheti elő, mely számos támogatást, szolgáltatást magába foglal, pl. aktív munkaerő-piaci eszközök és munkaerő-piaci szolgáltatások a fiatalok számára, gyakornoki programok, fiatalok vállalkozóvá válásának támogatása, non-profit szervezetek fiatalok foglalkoztatását segítő programjai.

- Az egész életen át tartó tanulás ösztönzése a szakképzés és felnőttképzés támogatásával és fejlesztésével

Az egész életen át tartó tanulás ösztönzéséhez jelentősen hozzájárul a szak- és felnőttképzés támogatása és fejlesztése. Ezek keretében a tervezett fejlesztések a duális képzés elterjesztésének támogatását, a szakképzés minőségének javítását, felnőttképzési programok támogatását – kiemelten az alacsony iskolai végzettségűek és közfoglalkoztatottak foglalkoztathatóságának javítása érdekében –, valamint a felnőttképzés intézményrendszerének fejlesztését célozzák.

- A munkavállalók és vállalkozások munkaerő-piaci alkalmazkodóképességének fejlesztése

A munkaerő-piaci szereplők alkalmazkodóképességének javítását célzó tervezett fejlesztések a munkahelyi rugalmasság ösztönzésére, a kisgyermekesek rugalmas, napközbeni ellátásának fejlesztésére, a be nem jelentett munkavállalás elleni küzdelemre, a munkaegészségügy és munkabiztonság fejlesztésére, valamint a szociális partnerek programjainak támogatására irányulnak.

- A szociális gazdaság és non-profit foglalkoztatási programok támogatása

A szociális gazdaság fejlesztése keretében a foglalkoztatáspolitikai a társadalmi vállalkozások fejlesztésére, illetve tranzitfoglalkoztatási programok támogatására fókuszál. Emellett a nem állami szervezetek komplex foglalkoztatási programjainak támogatását is tervezi a szakterület.

A stratégia prioritási területeinek megvalósítása folyamatosan érezhető a hazai foglalkoztatáspolitikai területén.

A hazai foglalkoztatási helyzet sajátossága, hogy az iskolai végzettségi szintenként igen nagyok a különbségek a foglalkoztatottságban. Az alacsony végzettségűek hátránya tetemes, foglalkoztatási rátájuk jóval alacsonyabb, mint az EU-ban.

„Az országban a foglalkoztatás területi dimenziójában egymással ellentétes irányú változások figyelhetők meg. A fejlettebb térségek közül a központi régióban, a Közép- és Nyugat-Dunántúlon nőtt jelentősebb mértékben a foglalkoztatottak száma. Mivel a regisztrált álláskeresők száma is a gazdaságilag fejlettebb régiókban csökkent a leggyorsabb ütemben, mindezek azt támasztják alá, hogy ezekben térségekben döntően a versenyszférában bővült a foglalkoztatás. Ezzel szemben a hátrányos helyzetű régiókban alapvetően a közfoglalkoztatás térnyerése emeli a foglalkoztatásban állók számát és csökkenti időszakosan az álláskeresők állományát. „

A munkanélküliség éves változásának üteme az ország különböző térségeiben igen eltérő.

A nyilvántartott álláskeresők számának korcsoportonkénti vizsgálata országosan is jól mutatja, hogy korhatár előtti nyugdíjazás korlátozása, és a nyugdíjkorhatár emelkedése miatt az idősek egyre tovább maradnak aktívak a munkaerőpiacon. Az idősebb népesség (50-64 évesek) foglalkoztatási rátájának fokozatos javulása mellett ugyanis növekszik körükben a munkanélküliség is. Elhelyezkedési esélyeik nehezebbek, körükben a tartós állástalanok aránya a teljes álláskeresői körhöz képest magas.

A hátrányos helyzetű térségekben a támogatott állások, míg a fejlettebb megyékben a nem támogatott állások vannak többségben.

„Magyarországon a munkaerőhiány és a munkaerő-többlet egyszerre van jelen. A kínálati oldalon az alacsony munkavállalási hajlammal, szakképzetlenséggel vagy nem megfelelő szakmai tudással, elavult szakismeretekkel, nem megfelelő kompetenciákkal jelen lévő álláskeresők mellett az ország egyes területein kialakultak és tartósan megmaradtak a hiányszakmák. Ennek következtében a keresett és a túltelített szakmák körében évek óta átfedés van. Ennek oka egyrészt a magyar munkaerőpiac területi egyenlőtlenségei és az alacsony mobilitás, másrészt az is, hogy az adott szakmájú/képzettségű állást kereső személyek - a formális képzettségen felüli - szakmai ismeretei, munkatapasztalata, munkavégzési készségei és kompetenciái nem megfelelőek, vagy elavultak, motivációjuk az álláskeresésre alacsony.”

A szakpolitikai stratégia megállapításai teljes mértékben ráillenek településünk helyzetére.

Napjaink egyik legégetőbb problémája már nem a **tartós munkanélküliség**, hanem a **megfelelő** munkaerő megtalálása. A szakképzetlen munkavállalók, továbbá a gazdaság által már nem keresett szakképzettséggel rendelkezők sajnos kiszorulnak a munkaerőpiacról, és egyre jelentősebb arányban válnak a segélyezési rendszer alanyaivá, maradnak annak alanyai.

A munkanélküliek számának csökkenése évről évre kimutatható, mely a különböző közmunka programok keretében megvalósuló foglalkoztatásnak és a nagyobb arányú elhelyezkedésnek is köszönhető.

A helyi adatok áttekintése előtt néhány fogalmat, ellátási formát tekintsünk át az adatok könnyebb értelmezhetősége érdekében.

1. Álláskereső: az a személy, aki

- a munkaviszony létesítéséhez szükséges feltételekkel rendelkezik,
- oktatási intézmény nappali tagozatán nem folytat tanulmányokat, és öregségi nyugdíjra nem jogosult, valamint rehabilitációs járadékban nem részesül,
- az alkalmi foglalkoztatásnak minősülő munkaviszony kivételével munkaviszonyban nem áll, és egyéb kereső tevékenységet nem folytat
- elhelyezkedése érdekében az állami foglalkoztatási szervvel együttműködik,
- akit az állami foglalkoztatási szerv álláskeresőként nyilvántart.

2. Pályakezdő álláskereső: az álláskeresők közül azok a 25. életévüket – felsőfokú végzettséggel rendelkezők esetén 30. életévüket – be nem töltött fiatalok, akik tanulmányaik befejezését követően munkanélküli ellátásra nem szereztek jogosultságot.

A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény alapján nyújtható ellátások:

a) álláskeresési járadék: megilleti azt a személyt, aki

- álláskereső,
- munkát akar vállalni, de önálló álláskeresése nem vezetett eredményre, és számára az illetékes állami foglalkoztatási szerv sem tud megfelelő munkahelyet felajánlani.

Az álláskereső az álláskeresővé válását megelőző három éven belül legalább háromszázhatvan nap jogosultsági idővel rendelkezzen. Jogosultsági időt

munkaviszonnal, illetve egyéni, illetőleg társas vállalkozói tevékenység folytatásával lehet szerezni, feltéve ez utóbbi esetben, hogy az álláskereső vállalkozói tevékenysége alatt járulékfizetési kötelezettségének eleget tett.

b) nyugdíj előtti álláskeresési segély: megilleti azt a személyt, aki

- álláskeresőnek minősül, munkát akar vállalni, de önálló álláskeresése nem vezetett eredményre, és számára az állami foglalkoztatási szerv sem tud megfelelő munkahelyet felajánlani
- a kérelem benyújtásának időpontjában a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséhez legfeljebb öt éve hiányzik
- legalább 45 napon át álláskeresési járadékban részesült, vagy a folyósítási időtartam kimerítését megelőzően az álláskeresési járadék folyósítása kereső tevékenység miatt megszánt és az álláskereső álláskeresési járadékra ismételten nem szerez jogosultságot és az álláskeresési járadék folyósításának időtartamát kimerítette, és
- az álláskeresési járadék folyósításának kimerítését, vagy az előzőekben részletezett megszűnését követően három éven belül betölti a megállapításhoz szükséges életkor, és
- rendelkezik az öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati idővel, és
- korhatár előtt ellátásban, szolgálati járandóságban, balettművészeti életjáradékban és átmeneti bányászjáradékban nem részesül.

Megfelelő munkahely: a munkahely akkor megfelelő, ha egészségi állapota szerint az álláskereső a munka elvégzésére alkalmas, a várható kereset az álláskeresési járadék összegét, illetőleg – amennyiben az álláskeresési járadék összege a kötelező legkisebb munkabélnél alacsonyabb – a kötelező legkisebb munkabér összegét eléri, a munkahely és a lakóhely közötti naponta – tömegközlekedési eszközzel – történő oda- és visszautazás ideje a három órát, illetve tíz éven aluli gyermeket nevelő nő és tíz éven aluli gyermeket egyedül nevelő férfi álláskereső esetében a két órát nem haladja meg, az álláskereső foglalkoztatása munkaviszonyban történik. A felsorolt feltételeknek megfelelő rövid időtartamú munkalehetőség (ideértve a közfoglalkoztatást is) szinté megfelelő munkahelynek minősül.

A szociális igazgatásról szóló 1993. évi III. törvény alapján

Aktív korúak ellátása:

A járási hivatal aktív korúak ellátására való jogosultságot állapít meg annak az aktív korú személynek,

- a) aki munkaképességét legalább 67%-ban elvesztette, aki legalább 50%-os mértékű egészségkárosodást szenvedett, vagy akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján nem haladja meg az 50%-os mértéket, vagy
- b) aki vakok személyi járadékában részesül, vagy
- c) aki fogyatékosági támogatásban részesül, vagy
- d) akinek esetében a munkanélküli-járadék, álláskeresési járadék, álláskeresési segély, vállalkozói járadék (a továbbiakban együtt: álláskeresési támogatás) folyósítási időtartama lejárt, vagy

- e) akinek esetében az álláskeresési támogatás folyósítását keresőtevékenység folytatása miatt a folyósítási idő lejártát megelőzően szüntették meg, és a keresőtevékenységet követően az Flt. alapján álláskeresési támogatásra nem szerez jogosultságot, vagy
- f) aki az aktív korúak ellátása iránti kérelem benyújtását megelőző két évben az állami foglalkoztatási szervvel vagy a rehabilitációs hatósággal legalább egy év időtartamig együttműködött, vagy
- g) akinek esetében az ápolási díj, a gyermekgondozást segítő ellátás, a gyermeknevelési támogatás, a rendszeres szociális járadék, a bányász dolgozók egészségkárosodási járadéka, az átmeneti járadék, a rehabilitációs járadék, a rokkantsági nyugdíj, a baleseti rokkantsági nyugdíj, a megváltozott munkaképességű személyek ellátása, az ideiglenes özvegyi nyugdíj folyósítása megszűnt, illetve az özvegyi nyugdíj folyósítása a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény 52. §-ának (3) bekezdése szerinti okból szűnt meg, és közvetlenül a kérelem benyújtását megelőzően az állami foglalkoztatási szervvel vagy a rehabilitációs hatósággal legalább három hónapig együttműködött, feltéve, hogy saját maga és családjának megélhetése más módon nem biztosított, és keresőtevékenységet nem folytat.

Az aktív korúak ellátása tekintetében nem minősül keresőtevékenységnek a közfoglalkoztatás, az egyszerűsített foglalkoztatás, valamint a háztartási munka. Az aktív korúak ellátására való jogosultság tekintetében akkor nem biztosított a megélhetés, ha a családnak az egy fogyasztási egységre jutó havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 90%-át és vagyona nincs.

Az a személy, akinek az aktív korúak ellátására való jogosultságát megállapították foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosult, kivéve azokat a speciális eseteket, amikor az ellátás formája egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás.

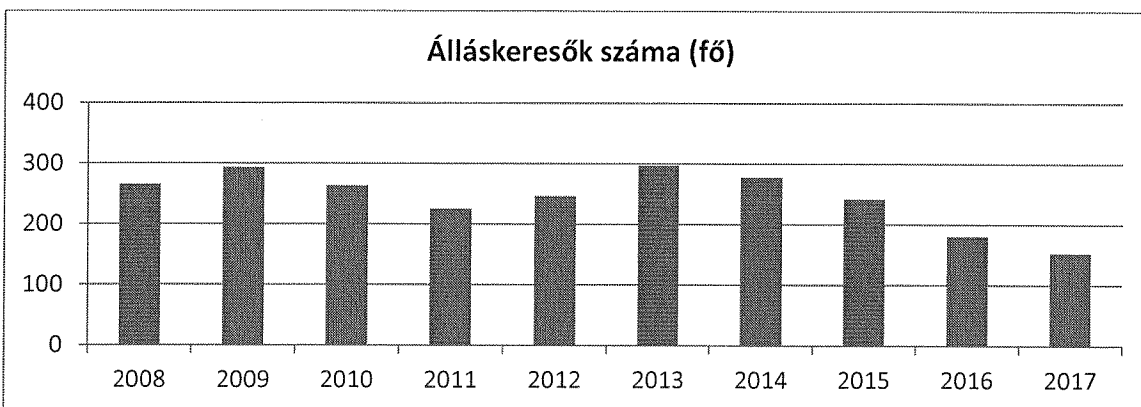
Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásra jogosult az az aktív korúak ellátására jogosult személy, aki

- a) egészségkárosodottnak minősül,
- b) 14 éven aluli kiskorú gyermeket nevel - feltéve, hogy a családban élő gyermekek valamelyikére tekintettel más személy nem részesül a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény szerinti gyermekgondozástámogatásban, vagy gyermekgondozási díjban, csecsemőgondozási díjban - és a gyermek ellátását napközbeni ellátást biztosító intézményben, illetve nyári napközis otthonban, óvodában vagy iskolai napköziben nem tudják biztosítani.

A következő táblázatból kiolvasható, hogy a településen a nyilvántartott álláskeresők aránya 2012-től a munkanélküliség csökkenésével párhuzamosan minden korosztály vonatkozásában csökken, arányát tekintve azonban a **pályakezdők** (21-25 év) **körében a legnagyobb**. A pályakezdő fiatalokat folyamatosan fenyegeti az a szándék is, amely szerint 25 év alatt nem vonhatók be a közfoglalkoztatásba. Sok esetben épp ez a korosztály az, akiknek sokat adhat a közfoglalkoztatás, hiszen az iskolapadból kikerülve nem biztos, hogy azonnal adódik számukra munkalehetőség. Természetesen ebben a helyzetben elmennek regisztráltatni magukat és bekerülnek a rendszerbe. Nekik a közfoglalkoztatás lehet egy hasznos tapasztalatszerzés, egy kiindulópont és ugródeszka a munka tényleges világába, mint ahogyan ezt nap, mint nap tapasztaljuk.

A pályakezdők esetén problémát jelent, hogy a településen az elsődleges munkaerő-piacon nehezen találnak állást, kevés a munkahely-kínálat. Ebből következően nagy az esélye, hogy a pályakezdő elhagyja a települést, máshol alapít családot. Ez eredményezi a település további elöregedését, a lakosságszám csökkentését, az intézményi (bölcsőde, óvoda, iskola stb.) ellátottak számának csökkenését.

Az idősödő korosztály viszonylag magas munkanélküliségi mutatója részben abból adódik, hogy ebben a korban már sokkal nehezebb az elhelyezkedés, ugyanakkor szerepe van benne annak, hogy a nyugdíjkorhatárt felemelték. Azoknak az embereknek, akik ehhez a korcsoporthoz tartoznak és minden próbálkozásuk ellenére nem tudnak elhelyezkedni, a közfoglalkoztatás jelenti a nyugdíj előtti átmeneti kényszerállapotot. Természetesen vannak, akik a közfoglalkoztatásban töltött évek alatt érték el ezt a kort. Számukra a közfoglalkoztatás a végső állomás.

3.2.2. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek száma korcsoport szerint

		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
nyilvántartott álláskeresők száma összesen	fő	266	294	264	226	247	297	278	242	181	153
	%										
20 éves és fiatalabb	fő	16	27	22	13	11	6	13	10	15	11
	%	6,0%	9,2%	8,3%	5,8%	4,5%	2,0%	4,7%	4,1%	8,3%	7,2%
21-25 év	fő	47	42	33	41	32	48	42	31	33	29
	%	17,7%	14,3%	12,5%	18,1%	13,0%	16,2%	15,1%	12,8%	18,2%	19,0%
26-30 év	fő	29	39	35	29	32	40	27	23	20	20
	%	10,9%	13,3%	13,3%	12,8%	13,0%	13,5%	9,7%	9,5%	11,0%	13,1%
31-35 év	fő	37	40	31	17	25	30	33	23	16	12
	%	13,9%	13,6%	11,7%	7,5%	10,1%	10,1%	11,9%	9,5%	8,8%	7,8%
36-40 év	fő	30	38	26	27	25	34	32	26	18	15

	%	11,3%	12,9%	9,8%	11,9%	10,1%	11,4%	11,5%	10,7%	9,9%	9,8%
41-45 év	fő	27	33	30	30	35	32	29	23	12	10
	%	10,2%	11,2%	11,4%	13,3%	14,2%	10,8%	10,4%	9,5%	6,6%	6,5%
46-50 év	fő	29	32	39	29	29	31	26	23	12	10
	%	10,9%	10,9%	14,8%	12,8%	11,7%	10,4%	9,4%	9,5%	6,6%	6,5%
51-55 év	fő	35	34	31	25	32	35	36	34	19	15
	%	13,2%	11,6%	11,7%	11,1%	13,0%	11,8%	12,9%	14,0%	10,5%	9,8%
56-60 év	fő	14	8	16	14	23	36	30	27	16	13
	%	5,3%	2,7%	6,1%	6,2%	9,3%	12,1%	10,8%	11,2%	8,8%	8,5%
61 év felett	fő	2	1	1	1	3	5	10	22	20	18
	%	0,8%	0,3%	0,4%	0,4%	1,2%	1,7%	3,6%	9,1%	11,0%	11,8%

Forrás: TelR

3.2.1. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma és aránya, 15-64 évesek száma

év	15-64 év közötti lakónépesség (fő)			nyilvántartott álláskeresők száma (fő)					
	nő	férfi	összesen	nő		férfi		összesen	
	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2013	904	977	1881	142	15,7%	155	15,9%	297	15,8%
2014	886	980	1866	128	14,4%	150	15,3%	278	14,9%
2015	879	981	1860	107	12,2%	135	13,8%	242	13,0%
2016	873	971	1844	88	10,1%	93	9,6%	181	9,8%
2017	885	983	1868	73	8,2%	80	8,1%	153	8,2%

Forrás: TelR

A táblázatból megállapítható, hogy a nyilvántartott álláskeresők száma évről évre csökken mindkét nem esetében - elsősorban a közfoglalkoztatásnak köszönhetően.

Az aktív korú lakónépesség körében a nyilvántartott álláskeresők nemek szerinti megoszlása alapján a településen a férfiak vannak túlsúlyban.

A településen 2014-2015-2016 évben a több területen működő közfoglalkoztatásnak köszönhetően nő a közfoglalkoztatottság. Szeretnénk, ha minél több munkaerőt tudnánk közvetíteni az önkormányzatunkhoz forduló egyéb munkáltatóknak és minél kevesebb embernek kellene a közfoglalkoztatást választania. 2017-ben 227 főre csökkent a közfoglalkoztatásba bevont munkanélküliek száma előző évhez képest az elsődleges munkaerőpiacon való elhelyezkedés miatt.

Az alábbi táblázat azt mutatja, hogy a pályakezdő álláskeresők száma folyamatosan csökken a 18-29 évesek számához viszonyítva. Nem áll rendelkezésünkre a nemekre megbontott nyilvántartott pályakezdő álláskeresők megoszlása.

3.2.4. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma és a 18-29 éves népesség száma

év	18-29 évesek száma			Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma					
	nő	férfi	összesen	nő		Férfi		összesen	
	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2013	231	235	466	n.a	0,0%	n.a	0,0%	95	20,38%
2014	230	239	469	n.a	0,0%	n.a	0,0%	84	17,91%
2015	233	259	492	n.a	0,0%	n.a	0,0%	65	13,21%
2016	236	255	491	n.a	0,0%	n.a	0,0%	68	13,85%
2017	229	253	482	n.a	0,0%	n.a	0,0%	45	9,3%

Forrás: TeIR

A következő tábla jól mutatja, hogy az aktív korú népesség vonatkozásában, ezen belül is a **nyilvántartott álláskeresők közül 16-24% között mozog azoknak az aránya**, akik nem rendelkeznek általános iskolai végzettséggel. Elsősorban **a roma lakosságra jellemző a 8 osztály elvégzésének hiánya**.

3.2.6. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek száma iskolai végzettség szerint

év	nyilvántartott álláskeresők száma összesen	A nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség		8 általános		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		fő	%	fő	%	fő	%
2013	297	49	16,5%	130	43,8%	118	39,7%
2014	278	42	15,1%	134	48,2%	102	36,7%
2015	242	46	19,0%	114	47,1%	82	33,9%
2016	181	35	19,3%	95	52,5%	51	28,2%
2017	153	36	23,5%	68	44,4%	49	32,0%

Forrás: TeIR

A népszámlálások során felmért alacsony iskolázottsági szintet mutatja a következő táblázat.

3.2.5. számú táblázat - Alacsonyan iskolázott népesség

év	15 éves és idősebb lakosság száma összesen			15-X éves legalább általános iskolát végzettek száma			általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők 15-x évesek száma					
	összesen	nő	férfi	összesen	nő	férfi	Összesen		nő		férfi	
	fő	fő	fő	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2001	2297	1176	1121	1786	851	935	511	22,2%	325	27,6%	186	16,6%
2011	2319	1177	1142	1392	761	631	927	40,0%	416	35,3%	511	44,7%

Forrás: TeIR, KSH Népszámlálás

Településünkön nem történt általános iskolai felnőtt oktatás a vizsgált időszakban.

3.2.7. számú táblázat - Felnőttoktatásban résztvevők

év	általános iskolai felnőttoktatásban résztvevők száma	8. évfolyamot felnőttoktatásban eredményesen elvégzők száma	
	fő	Fő	%
2013	0	0	
2014	0	0	
2015	0	0	
2016	0	0	
2017	0	0	

Forrás: TelR

A középfokú felnőtt oktatásban résztvevőkre vonatkozó adatok nem álltak a rendelkezésemre.

3.2.8. számú táblázat - Felnőttoktatásban résztvevők száma középfokú iskolában

év	középfokú felnőttoktatásban résztvevők összesen	szakiskolai felnőttoktatásban résztvevők		szakközépiskolai felnőttoktatásban résztvevők		gimnáziumi felnőttoktatásban résztvevők	
	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2013	#ÉRTÉK!	n. a	#ÉRTÉK!	n. a	#ÉRTÉK!	n. a	#ÉRTÉK!
2014	#ÉRTÉK!	n. a	#ÉRTÉK!	n. a	#ÉRTÉK!	n. a	#ÉRTÉK!
2015	#ÉRTÉK!	n. a	#ÉRTÉK!	n. a	#ÉRTÉK!	n. a	#ÉRTÉK!
2016	#ÉRTÉK!	n. a	#ÉRTÉK!	n. a	#ÉRTÉK!	n. a	#ÉRTÉK!
2017	#ÉRTÉK!	n. a	#ÉRTÉK!	n. a	#ÉRTÉK!	n. a	#ÉRTÉK!

Összességében elmondható, hogy az elmúlt évek során a képesítési szint folyamatosan javul településünkön a közfoglalkoztatottak körében. Az önkormányzat a közfoglalkoztatás és a START munkaprogram keretében a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság által szervezett képzések keretében igyekszik szakmát adni a munkanélküliséggel sújtott emberek kezébe.

A START munkaprogram keretében 2013-ban 50 fő vett részt háztáji növénytermesztés és tartósítás képzésben és 34 fő vett részt alapkompentencia képzésben, mely nem minősül OKJ-s képzésnek. 2014-ben 24 fő vett részt zöldség-gyümölcs termesztés és 24 fő vett részt szárasztészta készítő tanfolyamon. Ezek OKJ-s képzések voltak. 2015-ben 25 fő alapkompentencia képzésben vett részt. 2016-ban 15 fő mezőgazdasági munkás képesítést szerzett és 23 fő vett részt családellátó képzésben. 2017-ben 20 fő parkgondozó képzésben részesült.

Az alábbi táblázat a 180 napnál régebben munkanélküliek számát és arányát mutatja be a regisztrált munkanélküliek számához viszonyítva. Látható, hogy a 180 napnál régebben regisztrált munkanélküliek száma arányosan csökken a regisztrált munkanélküliek számával. Megfigyelhető, hogy a tartósan munkanélküliek között nagyobb a nők aránya.

3.2.3. számú tábla - A munkanélküliek és a 180 napnál régebben munkanélküliek száma és aránya

év	nyilvántartott/registrált munkanélküli			180 napnál régebben regisztrált munkanélküli					
	fő			fő			%		
	nő	férfi	összesen	nő	férfi	összesen	Nő	férfi	összesen
2008	114	152	266	77	95	172	67,5%	62,5%	64,7%
2009	125	169	294	80	70	150	64,0%	41,4%	51,0%
2010	120	144	264	88	76	164	73,3%	52,8%	62,1%
2011	114	112	226	60	36	96	52,6%	32,1%	42,5%
2012	106	137	243	45	45	90	42,5%	32,8%	37,0%
2013	142	155	297	50	38	88	35,2%	24,5%	29,6%
2014	129	149	278	36	33	69	27,9%	22,1%	24,8%
2015	107	135	242	35	32	67	32,7%	23,7%	27,7%
2016	88	93	181	21	19	40	23,9%	20,4%	22,1%
2017	74	79	153	n.a	n.a	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!

Forrás: TeIR

Az álláskeresői segélyben részesülők száma településünkön 1% alatti az alábbi táblázat alapján.

3.3.1. számú táblázat - Álláskeresői segélyben részesülők száma

év	15-64 év közötti lakónépesség száma	segélyben részesülők fő	segélyben részesülők %
2013	1881	8	0,4%
2014	1866	8	0,4%
2015	1860	8	0,4%
2016	1844	11	0,6%
2017	1868	14	0,7%

Forrás: TeIR

Nyugdíj előtti álláskeresői segélyben részesülők

- Az álláskereső kérelmére nyugdíj előtti álláskeresői segélyt kell megállapítani, ha rendelkezik az Ft. 25. § (1) bekezdésének d) pontjában, meghatározott feltételekkel, és
- a kérelem benyújtásának időpontjában a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséhez legfeljebb öt év hiányzik, és legalább 45 napon át álláskeresői járadékban részesült és az álláskeresői járadék folyósítási időtartamát kimerítette, vagy a folyósítási időtartam kimerítését megelőzően az álláskeresői járadék folyósítását az állami foglalkoztatási szerv – kereső tevékenység miatt – megszüntette és az álláskereső álláskeresői járadékra ismételten nem szerzett jogosultságot,
- az álláskeresői járadék folyósításának kimerítését, vagy a b) pontban meghatározott megszüntetését követően három éven belül betöltötte a b) pontban meghatározott életkort, és
- rendelkezik az öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati idővel, és,

- korhatár előtti ellátásban, szolgálati járandóságban, balettművészeti életjáradékban és átmeneti bányászjáradékban nem részesül.

3.3.2. számú táblázat - Járadékra jogosultak száma

év	nyilvántartott álláskeresők száma		álláskeresési járadékra jogosultak	
	fő		fő	%
2013	297		17	5,7%
2014	278		17	6,1%
2015	242		15	6,2%
2016	181		13	7,2%
2017	153		13	8,5%

Forrás: TeIR

Álláskeresési járadék illeti meg azt, aki:

- álláskereső,
- az álláskeresővé válását megelőző három éven belül legalább 360 nap – a Ft. 27. § (1) bekezdésében meghatározott – jogosultsági idővel rendelkezik,
- munkát akar vállalni, de önálló álláskeresése nem vezetett eredményre, és számára az állami foglalkoztatási szerv sem tud megfelelő munkahelyet felajánlani.

Az álláskeresési járadékra jogosultak száma a nyilvántartott álláskeresők számával párhuzamosan csökkent, a nyilvántartott álláskeresőkön belül az arányuk azonban nem változott jelentősen.

3.3.3. számú táblázat- Rendszeres szociális segélyben és foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek száma

év	rendszeres szociális segélyben részesülők		Foglalkoztatást helyettesítő támogatás (álláskeresési támogatás)	
	fő	15-64 évesek %-ában	fő	munkanélküliek %-ában
2013	135	7%	201	45%
2014	95	5%	167	34%
2015	129	7%	109	53%
2016	75	4%	99	41%
2017	58	3%	108	37%

Forrás: TeIR, Kormányhivatal

Mindkét ellátás az aktív korúak ellátásán belül található, attól függően, hogy az aktív korú személy melyik ellátási forma feltételeinek felel meg. Az a személy, akinek az aktív korúak ellátására való jogosultságát megállapították, az foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosult, kivéve azokat az eseteket, amikor az ellátás formája egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás (ennek az ellátásnak az elődje a rendszeres szociális segély.)

Tehát a két ellátásban részesülők együtt lefedik az aktív korúak ellátásában részesülőket. Az FHT-ban részesülők vesznek részt a közfoglalkoztatásban. Itt is jól látható, hogy

összességében 2015-től csökkent az ellátásban részesülők száma, ez a nagyarányú közfoglalkoztatásnak köszönhető.

3.2.9. számú táblázat - Közfoglalkoztatásban résztvevők száma

év	Közfoglalkoztatásban résztvevők száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők aránya a település aktív korú lakosságához képest
2013	172	11%
2014	260	16%
2015	270	17%
2016	291	19%
2017	227	15%

Forrás: Önkormányzat adatai

2016-ban volt a legmagasabb a közfoglalkoztatottak létszáma, mára már jelentősen csökkent a számuk, 2018-ban mintegy 160-170 fő lett bevonva az ún. közfoglalkoztatotti cserével együtt az önkormányzati közfoglalkoztatásba.

A közfoglalkoztatottak létszáma (2018-ban 140-150 fő) tartalmazza a mezőgazdasági programban (33 fő), helyi sajátosság programban (45 fő), közút karbantartás programban (11 fő), illegális hulladék lerakóhely felszámolása (11 fő) programban, a hosszabb időtartamú közfoglalkoztatásba bevont 22 főt, a Munkaügyi Központ által szervezett képzésben „Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás” címen részt vevők számát (20 fő), mely összesen 142 fő. A közfoglalkoztatottak elsősorban az elsődleges piacon való elhelyezkedése, másodsorban elvándorlása, egészségállapotában bekövetkezett változása miatt évente átlagosan 20-30 fő közfoglalkoztatotti cserével kell számolni.

2018-ban a **Roma Nemzetiségi Önkormányzatnak** is lehetősége nyílt 21 fő részére „Aktívan a tudásért” című 3 hónapos képzésre munkanélkülieket toborozni, melyet a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság vidéki helyszíneken szervezett.

A **Biharnagybajomi Református Egyházközség** is részt vesz a közfoglalkoztatási programban, immáron 2 éve. 2 státuszuk van, melyet 1 nő (hivatalsegéd) és 1 férfi (parkkarbantartó vagy épületgondnok) tölthet be, a parkkarbantartói státusz jelenleg betöltetlen.

2015 óta egyre többen el tudnak helyezkedni az elsődleges munkaerőpiacon. Azt látjuk, hogy a közfoglalkoztatás kezdi elérni a célját, és sokakat visszavezet a munka világába. Ez részben így is van, azonban azt is figyelembe kell venni, hogy az itt maradók jelentős része nem is lenne képes elhelyezkedni elsődleges foglalkoztatási viszonyba végzettsége, illetve egyéb körülmények miatt.

Foglalkoztatottság a településen

A 4 legnagyobb munkáltató közé tartozik Biharnagybajomban 2018-ban a 136 főt foglalkoztató **Biharnagybajomi „Dózsa” Agrár Zrt.**, melynek fő tevékenysége a növénytermesztés, állattenyésztés, keverő,- szárító és tárház üzemeltetése, építőipar valamint biogázüzem működtetése. A részvénytársaság 2001-ben alakult a mezőgazdasági szövetkezet jogutódjaként. Jelenleg 120 tulajdonosa és a kapcsolt vállalkozásokkal együtt közel 150 fő dolgozója van. A ZRt. csak bérelt földön gazdálkodik – aranykoronával

rendelkező saját tulajdonú földje nincs. A földtulajdonosok száma közel 1000 fő, a bérelt terület nagysága mintegy 2500 ha. Ennek egy részét a földtulajdonosok személyes földhasználat keretében visszabérlik. Főbb termesztett növények: búza, árpa; szemes-, siló-, csemege-, pop-corn kukorica; olaj-, iredi-, étkezési napraforgó, lucerna, olasz perje, őszi-tavaszi takarmánykeverék. A vetésszerkezet az állattenyésztés takarmányigényétől és egyéb tényezőktől függ. A korszerű szárító-tisztító üzemben a környék gazdálkodóit integrálva végezik a termények tisztítását, szárítását. Igény szerint felvásárolják, vagy kérésre tárolják. A tárolókapacitás kb. 20 ezer tonna.

Keverőüzemben évente több mint 6000 tonna jó minőségű takarmányt állít elő a Zrt. A növénytermesztést egyre korszerűbb műszaki színvonalon szolgálják ki nagy értékű gépekkel – permetező, silózó, – mellett terjednek a műholdas helymeghatározással, irányítással rendelkező traktorok, munkagépek. Állattenyésztésük legnagyobb ágazata a közel 800 tehénnel rendelkező tejelő tenyészet. A termelés igen magas színvonalú – az 1 tehénre jutó zárt laktációs termelés évek óta meghaladja a 11800 kg-ot. Az 500 db anyajuhból álló juhászat hagyományörző jelleggel működik.

A Zrt-ben új ágazat az energiatermelés. A megépített biogáz üzemben fűtési célra gázt, villanyáramot, hőt és biohumuszt állítunk elő. 2015 év végén beüzemelésre került a 15000 t kukorica éves feldolgozására alkalmas Bioetanol előállító üzem. 15-20 fő segítségével nyers alkoholt állít elő üzemanyag alapanyagának. A keletkezett melléktermék kiváló fehérjetakarmány, melynek segítségével GMO mentes takarmányozást lehet megvalósítani.

Jelentősebb számú, 2018. évi adatok szerint 76 fő munkaeölt foglalkoztat a **Hungaroprogest Kft.** ruhaipari vállalkozás, az **IMKI-Food Kft.**, mely szervezet vágóhidat üzemeltet a településen 96 fő foglalkoztatásával, valamint a **Biharnagybajom Községi Önkormányzat** átlagosan 36-38 fő közalkalmazottat, köztisztviselőt, egyéb bérrendszerest foglalkoztat és a közfoglalkoztatottnak biztosít munkát.

A Postahivatal és a Takarékpont bemutatkozása

Postahivatal Magyar Posta országos lefedettségű állami szolgáltató zártkörű részvénytársaság. Levél és csomagküldemények felvételével és kézbesítésével foglalkozik, pénzforgalmi szolgáltatásokat nyújt a lakosság számára, valamint kereskedelmi tevékenységet végez.

Helyi viszonylatban 2 fő kinti és 4 fő benti dolgozóval látjuk el ezen tevékenységeket, mellyel településünk igényeinek megfelelően szeretnénk színvonalas szolgáltatást nyújtani.

Biharnagybajom és Vidéke Takarékszövetkezet

A 12 Takarékszövetkezet egyikeként Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyét lefedő fiókhálózattal, ahol a pénzpiacra mindenre kiterjedő, korszerű pénzügyi szolgáltatásokkal állunk partnereink rendelkezésére.

Új egység az Agrárközpontunk, melynek kiemelt feladata erősíteni a TISZÁNTÚLI TAKARÉK agráriummal kapcsolatos felkészültségét és kapcsolati hálóját. Az ügyfelek elégedettségének, bizalmának, lojalitásának megőrzése és növelése érdekében a TISZÁNTÚLI TAKARÉK kulcsfontosságúnak tekinti az ügyfélközpontú magatartást. Célunk többek között a szolgáltatás és kiszolgálás minőségének folyamatos javítása a modern technikai feltételek biztosításával.

Bankfiók 16 kilométerre Püspökladányban található.

A helyi iparral, illetve vállalkozásokkal kapcsolatos elképzelések megvalósítása azért fontos feladat, mivel a vállalkozások közvetve-közvetlenül a település fejlődését segítik, javítják a termékekkel, szolgáltatásokkal való ellátottságot, munkahelyet teremtenek, adóbevételhez juttatják az Önkormányzatot.

Településünk a Püspökladányi kistérség tagjaként az országos átlag alatti fejlettségű terület. A gyengén fejlett gazdaság – a természetföldrajzi adottságoknak megfelelően – mezőgazdaság orientált.

A jövőben, a mezőgazdaság strukturális átalakítása és versenyképességének növelése, valamint a magasabb hozzáadott értéket és nagyobb foglalkoztatást eredményező ágazatokra épülő termelési szerkezetváltást, a mezőgazdasági termékfeldolgozás kiépítése és a termék piacra kerülésének segítése vezethet egy olyan korszerű mezőgazdasági működéshez, mely az ágazat szerepének kikerülhetetlen csökkenése mellett is a helybéli lakosság fontos tényezője marad. 2013-tól Önkormányzatunknál a közfoglalkoztatás keretén belül kiemelt szerepet kapott a zöldségtermesztés - elsősorban az 500 adagos főzőkonyha számára - és a szántóföldi növénytermesztés (árpa, búza, kukorica).

3.3 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

A település lakosai leginkább saját tulajdonú családi házakban élnek, néhány esetben jellemző, hogy magántulajdonú albérletben laknak. A CSOK hatása itt is érezhető, több fiatal pár vett igénybe ilyen támogatást, valamennyien használt lakás vásárlásához.

A településen egyre több ház áll üresen. A lakók kihálnak, az örökösök a házaknak csak kevés hányadát szeretnék megtartani, a többségük értékesíteni szeretnék. A korábbi éveknél már nagyobb a használt lakások iránti kereslet, azonban az amúgy is rossz állapotú ingatlanok nem találnak új gazdára, állaguk tovább romlik. A régóta üresen álló házak némelyike már romos állapotban van, azok értékesítése legfeljebb telekárón lehetséges. A településen nincs önkormányzati bérlakás, sem szociális lakásállomány. Hajléktalanság nincs. Az önkormányzatnak jelenleg 7 db szolgálati lakása van, melyből 3 db önkormányzati intézmények kialakításához átalakításra kerül: 1 db az „Egészség ház kialakítása” tárgyú pályázat megvalósítása során és 2 db szolgálati lakás a Biztos Kezdet Gyerekház kialakításához kerül bevonásra.

b) A településen a szociális lakhatás nem releváns.

c) Biharnagybajomban az egyéb lakás célra használt nem lakáscélú ingatlanok nem jellemzőek.

d) Az önkormányzat egészen 2015. februárig biztosította a lakosok számára a lakásfenntartási, majd 2015. márciustól a települési támogatás (közműdíj, gyógyszer-támogatás) igénybevételének lehetőségét.

Emellett lehetőség van **az első lakáshoz jutási támogatásának** igénylésére, melynek jogosultsági feltételei igen kedvezőek. Az elmúlt néhány évben és 2018-ban is egyre több pár veszi igénybe ezt az ellátási formát.

3.4.3. lakásfenntartási támogatásban részesültek

év	lakásfenntartási támogatásban részesítettek száma (2016-tól lakhatási támogatás)	adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma
2013	348	0
2014	350	0
2015	276	0
2016	35	0
2017	42	0

Forrás: TeIR, Helyi adatgyűjtés

A lakásfenntartási támogatásban részesülők számából megállapítható, hogy a lakosság jelentős része rászorul erre az ellátásra, hiszen ez nem főt, hanem **háztartásokat érint**. 2012-ben a központi jogszabályok változása miatt azok az igénylők is az önkormányzatnál kerültek rendszerbe, akik korábban a Magyar Államkincstárhoz nyújtottak be a gáz ár-támogatási igényüket. 2015. márciustól az önkormányzat jogosult települési támogatás keretében a lakhatási költségekhez támogatást nyújtani. Adósságcsökkentési támogatás nincs és nem is volt a településen.

2016-ban szintén jogszabály módosítás következtében szigorították a jogosultsági követelményeket, melynek következtében jelentősen csökkent a települési támogatást igénybe vevők köre.

Az aktív korú lakosság tekintetében a különböző szociális ellátások igénybevételénél és megállapításánál a közfoglalkoztatottak esetében jövedelemként csak a foglalkoztatást helyettesítő támogatás összegét lehet figyelembe venni, ez torzítja a képet, hiszen a gazdasági szférában dolgozókkal ellentétben ugyanolyan valós reáljövedelem esetén a közfoglalkoztatott több szociális ellátásra lesz jogosult. Ezzel is ösztönzik a munkavállalókat, hogy amennyiben lehet, inkább a közfoglalkoztatás keretében helyezkedjenek el, s ne a gazdasági szférában.

A település kb. **95 %-a vezetékes ivóvíz hálózattal** ellátott, minden lakásnál elérhető a villamos áram. Azért „elérhető”, mert egyre több lakás esetén kerül sor a meg nem fizetett tartozások miatt a kikötésre, illetve számos esetben szerel fel a szolgáltató előre fizetős mérőt, a TRV ZRt pedig vízszűkítőt a hátralékos vízfogyasztóknál. A lakások kb. **80 %-a tekintetében beszélhetünk vezetékes gázzal** való ellátottságról. Itt is megfigyelhető, hogy az alacsony jövedelmek, illetve az energiahordozó árának emelkedése miatt egyre többen térnek vissza a vegyes tüzelésre. Az önkormányzat ezen úgy próbál enyhíteni, hogy az arra jogosultak részére természetben nyújtotta a szociális tüzifát. Az önkormányzat minden évben támogatási igényt nyújt be szociális tüzelőre, ezzel is segítve a rászoruló lakosság téli tüzelőellátását.

A szennyvíztisztító telep és a szennyvízcsatorna hálózat 2016-tól üzemel településünkön 80%-os rákötési aránnyal. 2017-ben Biharnagybajomban a lakásállomány száma 1108 db, ebből kb. 220 db ingatlan nincs rácsatlakozva a szennyvízhálózatra.

e) A település lakosaira, elsősorban az egyébként szociális ellátásokra jogosult, közfoglalkoztatásban részt vevő személyek körére jellemző az eladósodottság. Ez elsősorban abból adódik, hogy bármilyen nem várt kiadás felborítja az egyébként is feszített anyagi helyzetet a családoknál.

f) A külterületi lakott hely a településen nem releváns.

3.4 Telepek, szegregátumok helyzete

A település egyes részein jellemző az alacsony iskolai végzettségű, rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező lakosok, illetőleg egyes utcákban a roma népesség koncentrációja. Településünkön spontán szegregátum alakult ki, mely nem igényel önkormányzati beavatkozást. A szegregátumokban élők jövedelmi helyzete javult, ezáltal saját maguk javítanak élethelyzetükön úgy, hogy a szegregált településrészekről integrálódnak a település más részeibe.

3.5 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az egészségügyi törvény alapján az alapellátás célja a közösség egészségét fejlesztő megelőző tevékenység, illetve az egyén egészségi állapotának figyelemmel kísérése, valamint egészségügyi felvilágosítása és nevelése, a külön jogszabályban meghatározott kompetencia keretében történő gyógykezelése, gondozása és rehabilitációja az adott diagnosztikus és terápiás háttér mellett. Ezen kívül a szakorvoshoz történő irányítása a betegség megállapítása, kezelési terv készítése vagy terápiás ellátás céljából, a beteg gyógykezelése, házi ápolása és rehabilitációja a kezelőorvos által javasolt terápiás terv alapján, és szükség esetén a beteg otthonában történő ellátása, illetőleg a beteg otthonában végzendő szakorvosi konzílium kérése.

A települési önkormányzatnak kell gondoskodnia az alapellátás körében:

- a) a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó háziorvosi, házi gyermekorvosi és fogorvosi ügyeleti ellátásról,
- d) a védőnői ellátásról, és
- e) az iskola-egészségügyi ellátásról.

Településünkön lakosság számára tekintettel felnőttek és gyermekek részére **két házi orvosi vegyes körzet** került kialakításra. **Településünkön biztosított a fogorvosi alapellátás, a védőnői és az iskola-egészségügyi ellátás is.**

A településen egy gyógyszertár működik, amely minden hétköznap elérhető.

A koragyermekkor kötelező szűrésekhez való hozzáférés a lakosság számára biztosított. A népegészségügyi szűréseket (kötelező, vagy nem kötelező) sajnos helyben nem tudja igénybe venni a lakosság. Az évenkénti kötelező tüdőszűrés megszűnt, amelyhez nem szükséges kitelepülés. Ez viszont nagy problémát okoz a lakosságnak, mert az utazáshoz szükséges anyagi lehetőségeik korlátozottak, vagy idős korúak.

A védőnői szolgálat két évente megszervezi a mammográfia szűrésekre történő ingyenes busszal történő utazásokat, melyen 2017-ben 45 nő vett részt.

A gyermekek egészségügyi szűrése a védőnői szolgálaton keresztül biztosított.

A védőnő feladatai: A csecsemők 1-4,6,9,12,15,18 hónapos és a gyermekek 2 és 2,5 éves korában a testi fejlődés, a pszichomotoros és a mentális fejlődés, illetve az érzékszervek működésének vizsgálata.

Ezt követően az 3-7 éves kor közötti gyermekeknél évente a testmagasság, testtömeg vizsgálatát, a fejlődés, tápláltsági állapot értékelését, az esetleges fejlődési problémák: a pszichés, mentális, szociális fejlődés, a magatartás problémák vizsgálatát végzik. Az iskoláskorúaknál az érzékszervi méréseket és egészségügyi ismeretterjesztést végeznek, iskolás korú gyermekek védőnői gondozásban részesülnek. Az iskolás korú gyermekek egészségi állapotának felmérése és gondozása szintén évente történik, amikor is a páros osztályos tanulók kerülnek szűrésre.

Ezen védőnői szűrések a következő vizsgálatokat tartalmazzák: testi fejlettség, vérnyomás mérés, mozgásszervek szűrése (lúdtalp, gerinc elváltozások) stb. Ezen kívül egészségnevelő előadásokat tartanak (egészséges táplálkozás, személyi higiéné, szexuális felvilágosítás), valamint havi rendszerességgel tisztasági vizsgálatot végeznek a közösségbe járó gyermekek körében, mivel a fejtevésség a XXI. század ellenére még mindig problémát jelent.

Ezen kívül a sajátos nevelési igényű gyermekek rendszeres felülvizsgálaton vesznek részt, - melyet a debreceni Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat és Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Intézet végez el - ahova a szülőnek kell elvinni gyermekét és a vizsgálati eredményről tájékoztatják a szakemberek a szülőket és az általános iskolát is.

3.6.1. számú táblázat – Orvosi ellátás

év	Felnőttek és gyermekek részére tervezett háziorvosi szolgálatok száma	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma	házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma
2013	2	0	0
2014	2	0	0
2015	2	0	0
2016	2	0	0
2017	2	0	0

Forrás: TelR

A szakorvosi ellátást igénylő betegeket a háziorvos a berettyóújfalui, debreceni szakorvosi rendelőintézetbe utalja. Az idős, mozgásukban korlátozott, illetve önálló közlekedésre képtelen személyek számára szükség szerint betegszállító igényelhető.

A települési önkormányzat Képviselő-testülete arról döntött 2016-ban, hogy Területi Operatív Program (TOP) keretből a fent felsorolt alapellátásokat egy helyre integrálja (Kossuth u. 3.) Egészségügyi központ kialakításával. A beruházás 2019 tavaszán valósul meg.

Gyermekorvos és nőgyógyász szakorvos havonta egy alkalommal kijár a településre.

Fejlesztő és rehabilitációs szolgáltatásokat elsősorban Berettyóújfaluban, a Gróf Tisza István Kórházban lehet igénybe venni.

Gyermekek esetében az oktatási intézményekbe kijáró fejlesztő pedagógus, logopédus által biztosított órák száma nem elegendő, egyre kevesebbnek bizonyul. Ez a probléma a későbbiekben részletesen bemutatásra kerül.

A településen a 0-2 éves korú gyermekek évenkénti státusz vizsgálata a védőnő, illetve orvos bevonásával, az iskoláskorú gyermekek (2-4-6 évfolyam) kötelező szűrővizsgálata védőnő, orvos bevonásával, az iskolai gyógytestnevelésbe sorolás védőnő, orvos, gyógypedagógus bevonásával történik.

Az egészséges életmód kialakításához járul hozzá a Biharnagybajomi Sportegyesület, melynek keretében jelenleg két szakosztály működik, a futball és a súlyemelő szakosztály. Mindegyik igen aktív, jelentős számú taggal. Az iskolai sportélet is igen aktív, az egyesület révén a gyermekek is rendszeresen járnak edzésekre, versenyekre, ahol szép sikereket érnek el. Az önkormányzat támogatja az egyesület munkáját.

Szociális alapszolgáltatások:

- **Étkeztetés:** melynek keretében legalább napi egyszeri meleg étkezéstről kell gondoskodni azoknál, akik maguk vagy eltartottjuk számára ezt nem képesek biztosítani.
- **Házi segítségnyújtás:** keretében kell gondoskodni, azokról az időskorúakról, akik otthonukban önerőből nem képesek magukat ellátni, azokról a pszichiátriai betegekről fogyatékos személyekről és szenvedélybetegekről, akik állapotukból adódóan az önálló életvitellel kapcsolatos feladataik ellátásában segítséget igényelnek de amúgy képesek önmaguk ellátására. Ugyancsak ezen szolgáltatás keretében kell gondoskodni azokról, akik egészségi állapotuk miatt ezt igénylik, illetve bentlakásos intézményi elhelyezésre várnak.
- **Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás:** a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék használatára képes időskorú, vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek részére az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából nyújtott ellátás.
- **Családsegítés:** mely által nyújtott általános és speciális segítő szolgáltatás a szociális munka eszközeinek és módszereinek alkalmazásával hozzájárul az egyének, a családok, valamint a különböző közösségek jólétéhez, fejlődéséhez, szociális környezetükhöz való alkalmazkodáshoz.
- **A közösségi ellátások:** célja a pszichiátriai és szenvedélybetegek közösségben történő gondozása, továbbá gyógyulásuk és rehabilitációjuk elősegítése.
- **Támogató szolgáltatás:** célja a fogyatékos személyek ellátása, a fogyatékos személy önrendelkezésén alapuló önálló életvitelének megkönnyítése, elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítségével.
- **A nappali ellátás:** A nappali ellátást, mint szociális alapszolgáltatást minden tízezer főnél (kivéve idős nappali ellátást, ahol háromezer fő a határ) több lakost számláló települési önkormányzatnak biztosítani kell, azon rászoruló személyek részére, akik segítséget igényelnek önálló életvitelük fenntartásához. A nappali ellátás elkülönült célcsoportjai: idősek, fogyatékkal élők, pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek, hajléktalanok. A szolgáltatás keretében biztosítani kell a célcsoport igényeinek megfelelő szolgáltatásokat, melyek a következők lehetnek: napközbeni intézményi tartózkodás, higiéniai szükségletek kielégítése, igény szerinti étkeztetés, társas kapcsolatok építése, fenntartása, szociális és mentális támogatás.

- **Szociális alapszolgáltatások** közül a településen biztosított az étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, nappali ellátás, ezen belül a demens személyek nappali ellátása.

Településünkön a szociális alapszolgáltatásokat és a Bölcsőde üzemeltetését a Kabai TÁMASZ Szociális Alapszolgáltatási Központ látja el.

Szakosított ellátások

Abban az esetben, ha életkoruk, egészségi állapotuk, szociális helyzetük miatt a rászorult személyekről az alapellátás keretében nem lehet gondoskodni, a rászorultakat állapotuknak és helyzetüknek megfelelően szakosított ellátási formában kell gondozni.

A szakosított ellátási formák típusai a következők:

- ápolást, gondozást nyújtó intézmények,
- rehabilitációs intézmények,
- átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények,
- lakóotthonok.

A településünkön nem működik ápolást, gondozás nyújtó **idősek bentlakásos otthona**. Pályázati forrás lehetőségének kihasználásával szükség lenne egy ilyen intézmény létesítésére.

Az önkormányzat a **közétkeztetést** 500 adagos konyhával biztosítja. Ez a konyha nyújt ellátást a bölcsődei, óvodai, iskolai napközis, és szociális étkeztetést igénylők számára. A konyha és ebédlő épületenergetikai fejlesztésére 2015-ben került sor. 2018-ban önkormányzati étkeztetési fejlesztések támogatása forrásból a Konyhában hűtőkamra került kialakításra, klímaberendezések lettek felszerelve és beszereztünk egy kombipárolót. A támogatásból megtörtént az Ebédlő burkolása és akadálymentesítése, akadálymentes vizesblokk kialakítása.

Mivel a településen nincs olyan vendéglátóhely, ahol meleg ételt lehet vásárolni, így az önkormányzat lehetőséget biztosít arra, hogy a fenntartásában működő konyháról ebédet vásároljon a lakosság, akár hétfőig is.

Elmondható, hogy **az egészségügyi és szociális alapellátásokhoz való hozzáférés** mindenki számára elérhető. E tekintetben hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor senkit nem érhet.

Ezekén túl elmondható, hogy a településen számos lehetőség van a mozgásra, sportolásra. Az önkormányzat jelentős segítséget nyújt azzal, hogy biztosítja a gyermekek versenyekre való eljutását.

Az egészséghez, illetve annak hiányához kapcsolódó szociális ellátások területén a közgyógyellátás, illetve az ápolási díj nyújt támogatást az arra rászorulóknak. A közgyógyellátás a szociálisan rászorult személy részére – egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához - az egészségügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos kiadások kompenzálását célzó hozzájárulás.

A **közgyógyellátás területén** 2013-tól csak a méltányossági ellátás megállapítása maradt az önkormányzatoknál, majd 2016-tól átkerült a Járásokhoz.

A szociális törvény változásainak következményeképpen megszűnt az önkormányzati hatáskörbe tartozó közgyógyellátás, a települési támogatás keretében van lehetősége a

képviselő-testületnek támogatást adnia a gyógyszerköltségekhez. Ezzel a lehetőséggel Biharnagybajom Községi Önkormányzat Képviselő-testülete élt, és a 2015. februárjában megalkotott rendeletében lehetőséget teremtett ilyen támogatás igénylésére, mely azóta is működik és rendszeresen igénylik az arra rászorulóknak.

3.6.2. számú táblázat - Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma

év	közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma
2013	129
2014	135
2015	123
2016	122
2017	130

Forrás: TeIR, Járási Hivatal

Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma 2014-től 2016-ig csökkent, ennek egyik oka az lehet, hogy kevesebben nyújtottak be kérelmet, a másik oka az lehet, hogy a nyugdíjak és munkabérek emelkedése miatt a kérelmező családjában az egy főre eső jövedelem meghaladta a jogszabályban meghatározottat.

A gyógyszerköltségekhez való hozzájárulást szolgáló települési támogatás keretében, 2016-ban 30 esetben, 2017-ben szintén 30 esetben került megállapításra támogatás.

Az **ápolási díj** a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulás:

3.6.3. számú táblázat - Ápolási díjban részesítettek száma

év	ápolási díjban részesítettek száma
2013	16
2014	28
2015	43
2016	39
2017	42

Forrás: TeIR, Járási Hivatal

2015-ben 15 fővel több jogosult vette igénybe az ápolási díjat, mint előző évben. Ezt követő években nincs kiugró különbség. A hatáskörök átszervezésének eredményeképpen az ápolási díj megállapítása 2015-től a járási hivatal hatáskörébe tartozik.

A településen hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a közszolgáltatások nyújtása tekintetében nincs.

A településen hátránykompenzáló juttatások a szociális ellátások területén a Bursa Hungarica Felsőoktatási Ösztöndíj, "Biharnagybajom hazavár" felsőoktatási tanulmányi ösztöndíj, a szociális célú tüzelőanyag támogatás, gyógyszertámogatás, temetési

támogatás, iskoláztatási támogatás, rendkívüli települési támogatás, köztemetés, idősek támogatása, első lakáshoz jutók támogatása igényelhetők.

3.6 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

Biharnagybajom Községi Önkormányzat a korábbi években több jelentős összegű pályázati támogatást nyert a Művelődési Ház felújítására, sportfejlesztésre, , egészségügyi központ, piac kialakítására, épületenergetikai fejlesztésre, intézményi étkeztetés fejlesztésére, Biztos Kezdet Gyerekház kialakítására és működtetésére. Az Általános Iskola fenntartója a KLIK pályázatot nyert a kis tornaterem felújítására. Ezek a pályázatok 2018-ban és 2019-ben valósulnak meg és mind részét képezik az **esélyegyenlőség megteremtésének**.

Az Iskolatáska Alapítvány sikeres EFOP pályázatnak köszönhetően a hátrányos helyzetű gyermekeknek több éve Tanodát működtet a Művelődési Házban.

A Képviselő-testület mind a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló, mind a gyermekek védelméről szóló rendeletében biztosít olyan szociális alapon nyújtható ellátásokat, melyek központi jogszabály alapján nem kötelező ellátások. Ide sorolhatjuk a fiatal házások első lakáshoz jutási támogatását, a nyugdíjasok egyszeri támogatását a Bursa Hungarica ösztöndíj és a "Biharnagybajom hazavár" felsőoktatási tanulmányi ösztöndíj pályázatot.

A Szociális Alapszolgáltatási Központban is tartalmaz kulturális élet folyik. Dalaikkal, verseikkel, színdarabjaikkal nemcsak a helyieket, de más helységek lakóit is szórakoztatják különböző rendezvényeken.

A **Szücs Sándor Művelődési Ház és Könyvtár** szervezésében számos színes program várja az érdeklődőket egész évben. Az ÁMK székhelye és a közösségek működésének színtere a művelődési ház. Az intézményben a hagyományos művelődési formák és a civil szervezetek együttélése a jellemző. A művelődési ház munkájában legfontosabb a hagyományörzés, melynek letéteményesei a közösségek és az évről-évre megrendezésre kerülő hagyományörző programok. Számos községi, közösségi és közérdekű eseménynek helyet adtunk. Munkánkat az év elején elfogadott programterv alapján végezzük. Különös hangsúlyt fordítottunk a gyermekeknek szervezett programokra, ilyen a kézműves és hagyományörző tábor, meseszínházak. A rendezvények közül kiemelkedik a Költészet napja, Majális, Biharnagybajom napja, a Lovasnap és Szüreti bál és a Karafitty találkozó Idősek napja. Az ünnepek előtti rendezvénysorozatok: Húsvéti készülődés, Adventi készülődés, Betlehemállítás az Adventi gyertyagyújtások, az utóbbi években váltak hagyománnyá. Kiállítások alkalmával törekszünk a helyi vagy helyi kötődésű alkotókat és munkáikat bemutatni. (Jenei Boldizsár, Szücs Péter fotói) A könyvtár, KönyvtárMozi szolgáltatással bővítette kínálatát.

Rendezvényeink némelyike, már nem csak helyi, hanem környékbeli és országos érdeklődésre is számot tart. Biharnagybajom napja a környék egyik legnépszerűbb esemény lett néhány év alatt.

Fontosnak érezzük a helytörténeti értékek őrzését, működtetjük a Szücs Sándor házat, mely sárréti gyűjteményt mutat be. A településen Értéktár bizottság működik.

Az információk a település életével és a rendezvényekkel kapcsolatban több csatornán (Hírlevél, Sárrét tv, honlap, plakát, szórólap) tájékoztatjuk a lakosságot. Kapcsolódunk a az országos rendezvénysorozatokhoz (Kultúrházak Éjjel-Nappal, Községek hete.)

Sikeres pályázatot nyújtott be Kaba Önkormányzata konzorciumi tagokkal, melynek Biharnagybajom Községi Önkormányzat is tagja az EFOP-1.5.3-16-2017-00010 azonosító számú „Humán közszolgáltatások fejlesztése Kabán és a környező településeken” elnevezéssel. Településünkre jutó elnyert támogatás 37.735e Ft.

A pályázat célja, megvalósítása 4 esélyegyenlőségi célcsoportot érintő probléma feltárásra ad fejlesztési lehetőséget.

A romák és /vagy mélyszegénységben élőket érintő fejlesztési lehetőségek:

- **Feltárt probléma: Ritkán indulnak buszok különböző szűrésekre**

Intézkedés: Egészségfejlesztő programok, életmód programok, szűrővizsgálatok szervezése helyben;

- **Feltárt probléma: Magas az alacsony iskolai végzettségűek száma**

Intézkedés: Kompetencia képzés, aktív munkaerő piaci eszközökben való részesítés;

Civil szervezeteink is aktív közösségi munkát végeznek, rendezvényeikkel egy-egy csoport, egy-egy korosztály, gyakran az egész település színvonalas szórakoztatását biztosítják. Ezeken a rendezvényeken más települések hasonló civilszervezeteinek tagjai is részt vesznek, térségi rendezvényként funkcionálnak. Ilyenek: Polgárőr bál, Sportbál, Tűzoltóbál, Sárréti Nyugdíjas találkozó, a Biharnagybajomért Egyesület szervezésében a Mazsorett bál, a Népdalkör szervezésében a Dalárda bál, Betyárdal fesztivál, illetve a Mozgáskorlátozottak szervezésében a húsvéti Locsoló bál. A Gazdakör 3 évente a környékbeli (Szerep Sárrétudvari) gazdakörökkel együtt nagyszabású Aratónapot rendez.

A civil szervezetek működtetéséhez az önkormányzat Képviselő-testülete pénzügyi támogatást biztosít. Az Önkormányzat pályázati lehetőségek biztosításával, rendszeres tájékoztatással és folyamatos párbeszéd fenntartásával segíti munkájukat.

Számos civil szervezet önkéntes munkájával és adományok közvetítésével enyhíti a hátrányos helyzetű családok mindennapjait. A szolidaritás és felelősség mind magánemberekben, mind a településen működő gazdasági szervezetekben jelen van. Jellemzően felajánlások, önkéntes munkában nyilvánul meg.

2016-ban az Önkormányzatnak lehetősége nyílt az adósságkonszolidációban nem részesült települési önkormányzatok fejlesztéseinek támogatására pályázatot benyújtani a Művelődési Ház rezsicsökkentése érdekében az épület felújítására, valamint klímaberendezés és napelem elhelyezésére. A település lakossága, valamint a civil szervezetek számára a Művelődési Ház udvarán rendezvények megtartására alkalmas **közösségi tér kerül kialakításra** ebben az évben pályázati forrásból.

Kültéri rendezvények megtartására 2020-ban a Magyar Falu Program pályázati kiírására nyertes pályázatot nyújtottunk be szabadtéri színpad kialakítására, melyet a régi Vízműtelep helyén valósítunk meg. Településünkön ugyanis jelenleg

nincs szabadtéri színpad. Intézkedés: Közösségi tér kialakításához kapcsolódó eszközbeszerzés, közösségfejlesztő programok szervezése a közösségi téren. Az elnyert támogatás 10 millió Ft.

Az EFOP-1.5.3-16-2017-00010 azonosító számú „Humán közszolgáltatások fejlesztése Kabán és a környező településeken” című projekt megvalósítása során Közösségi tér kialakításához kapcsolódó eszközbeszerzés valósul meg és közösségfejlesztő programok a közösségi téren.

A település lakói elsősorban a **református egyházközség** tagjai. Az egykori régi parókia épületének felújítása a Rákóczi u. 22. szám alatt, mely a Biharnagybajomi Református Egyházközség pályázata révén kerül felújításra, közösségi házként fog funkcionálni - hitoktatás, jótékonysági vásárok, szeretetvendégségek, gyermek- és ifjúsági programok, valamint gyülekezeti rendezvények helyszíne lesz. Vidékfejlesztési Program keretén belül, mint településképet meghatározó, közösségi tér fejlesztésére, felújítására kapta az Egyházközség a támogatást (bruttó 46 millió Ft). Terv szerint 2018. év végéig kell a munkálatoknak befejeződnie.

A **Biharnagybajomi Református Nőszövetség** tevékenysége a rászoruló gyermekek és idősek támogatására terjed ki. A Nőszövetség jelenleg 10-12 főből áll. Jótékonysági vásárokat rendeznek, melynek bevételéből karácsonykor az iskolai hitoktatásban résztvevő gyermekeknek ajándékot készítenek, helyben Nyilas Misi csomagokat osztanak (30 darab volt 2016 karácsonján) a rászoruló gyermekeknek (iskolás és óvodás korosztálynak is), az időseknek szeretetcsomagot készítenek (50 darabot 2016 karácsonján), melyet személyesen visznek el a megajándékozottaknak.

A **Biharnagybajomi Sportegyesület** a már említettek szerint két szakosztállyal működik. Ennek személyi és technikai feltételei is biztosítottak. Labdarúgó csapatunk és súlyemelő fiataljaink különböző szintű versenyeken eredményesen szerepelnek. Jelentős sportesemény a helyben megrendezett Juhász Sándor súlyemelő emlékverseny, az edző táborok. Kedvelt szórakozás a bajnoki labdarúgó mérkőzések látogatása is. Több éves múltra tekint vissza a kispályás vándorkupa, melyre a környékről is érkeznek résztvevők.

2018-ban megvalósul a **sportpálya és a sportöltöző felújítása** pályázati forrásból. A felújítás során a sportöltöző nyílászárócseréje és fűtéskorszerűsítése valósul meg, kispályás füves pálya és 76 m² alapterületű kondipark kialakítása kondieszközök és gumiburkolat elhelyezésével, aszfalt burkolatú pálya felfestése kosárlabda pályának, labdafogó háló cseréje, tartószerkezet felületkezelése, futópálya felújítása valósul meg és nem utolsósorban az esélyegyenlőség megteremtése érdekében a bejáratnál rámpa és mozgáskorlátozott nézőhely kerül kialakításra.

A Szociális Alapszolgáltatási Központ közreműködésével évente egy, vagy két alkalommal kerül sor adománygyűjtésre. Az adományok a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálat családgondozói segítségével kerülnek kiosztásra a rászorulóknak között.

Örömmel nyugtázzhatjuk, hogy településünkön etnikai és egyéb esélyegyenlőségi célcsoportra irányuló konfliktus nincs.

Közösségi tér fejlesztése érdekében a **jelenlegi piactér helyett** - mely nagyon elavult, nem elégíti ki sem a jogszabályi, sem az árusok és vásárlók jogos igényeit, mindenképp indokolt

és szükségszerű **egy új, az igényeknek és előírásoknak megfelelő piaccsarnok** és a helyi termelők piacra jutását elősegítő **üzlethelyiségek létesítése**.

Az önkormányzat célja az **„Egészségház kialakítása”** című projekt megvalósításával lehetőség nyílt az egészségügyi alapellátások egy helyre történő integrálására. A két házi orvosi rendelő, a fogorvosi ellátás, a védőnői szolgálat, az iskola egészségügy Kossuth u. 3. szám alatt nyújt szolgáltatást.

További tervezett gazdaságélénkítő fejlesztések, melyeket az Önkormányzat szeretne megvalósítani

1. Közvilágítás fejlesztése energiatakarékos izzók beszerzésével
2. Belterületi (kb. 5 km burkolatlan út), valamint mezőgazdasági szilárd burkolatú utak építése, felújítása csapadékvíz elvezetés biztosításával. Feltáró utak építése
3. Külterületi csatornák karbantartása, felújítása
4. Kerékpárút építése a település határában lévő Ravatalozóig, vagy Száritó üzemig
5. Fűzesgyarmat felé vezető, állami tulajdonban lévő aszfaltút felújítása
6. Közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása
7. Gépjárművek parkolásának biztosítása parkolóhelyek létesítésével
- 8. Szociális szövetkezet létrehozása**

Településüzemeltetéssel összefüggő fejlesztési elképzelések

- 1. önkormányzati tulajdonú épületek (pl. MOZI), szolgálati lakások (Kossuth u. 3.) felújítása, napelemek elhelyezése, nyílászárócseréje, utólagos hőszigeteléssel**
2. Pihenő-és játszóparkok kialakítása
3. Hulladékudvar kialakítása az építési törmelék és zöldhulladék fogadására, majd újra hasznosítása érdekében
- 4. Kerékpárút építése a munkába járás, sportolás elősegítése érdekében**

Kulturális szolgáltatás fejlesztése

1. Rendezvénytér kialakítása szabadtéri színpaddal
2. Helytörténeti múzeum kialakítása

Lakás- és helyiséggazdálkodás

1. Meglévő szolgálati lakások üzlethelyiségek felújítása, újak építése
2. Önkormányzati krízisház, szociális bérlakás vásárlása, kialakítása

Nyertes pályázat 2020-ban:

- Feltárt probléma: csapadékosabb időszakban az alacsony fekvésű területeken belvíz alakulhat ki (Bercsényi krt. 1-0-0 főgyűjtő csatorna, Petőfi utcai csatorna; Esze T. utcai csatorna)

Intézkedés: Nyertes pályázatot nyújtottunk be TOP-2.1.3-16-HB1-2019-00005 azonosítószámmal „Biharnagybajom település környezetvédelmi infrastruktúra fejlesztése” címmel belterületi csapadékvízrendezésre és az 1-0-0 főgyűjtőcsatorna felújítására. Az elnyert támogatás 175 millió Ft.

3.7 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Nem áll rendelkezésünkre pontos adat arra vonatkozóan, hogy Biharnagybajomban hány fő vallja magát roma kisebbséghez tartozónak. A 2011. évi népszámlálás adatai alapján 380 fő vallotta magát roma kisebbséghez tartozónak. Becslések szerint a lakosság kb. 25-30 %-a azaz több, mint 800 fő tartozik a roma nemzetiséghez. A romák közül nagyon sokan nem vallják magukat roma származásúnak, ezért számukat nehéz pontosan meghatározni.

A Roma Nemzetiségi Önkormányzat és a települési önkormányzat kapcsolata jó, szoros együttműködés alakult ki, így folyamatosan együtt dolgoznak a célcsoportok hátrányainak leküzdése érdekében.

A nemzetiségi önkormányzat is számos olyan rendezvényt szervez, mely a település egész lakosságának szól, emellett természetesen a saját hagyományaik ápolására, kultúrájuk életben tartására, tanítására, átörökítésére fókuszálva. A Roma Nemzetiségi Önkormányzat roma bált, emlék futballmeccset szervez minden évben, a roma gyerekek számára mikulás csomagot ajándékozik, valamint részt vesznek roma találkozókön.

Ösztönzi a nemzetiséghez tartozó gyermekeket a tanulásra, ismeretszerzésre, a személyiség fejlesztésére.

A települési önkormányzat együttműködési megállapodás keretében a Roma Nemzetiségi Önkormányzat működési feltételeit biztosítja, támogatja a pályázati tevékenységében.

Az RNÖ és a települési Önkormányzat **közös célja** minden egyes programmal, intézkedéssel:

- A gyermekek tanulmányi eredményeinek javítása, készség és képességfejlesztés, korrepetálás, pótvizsgára való felkészítés.
- Roma identitás elmélyítése, példaértékű roma emberek bemutatásával.
- Roma hagyományok megőrzése, továbbadása az utókornak
- Szabadidős tevékenységek szervezése

3.8 Kulcsproblémák összegzése

Kulcsproblémák	Igényel-e beavatkozást?
Van-e az önkormányzatnál/ társulásnál esélyegyenlőségi feladatokra kijelölt, és ezen a területen képzett munkatárs ?	nem
A településen vannak-e önkormányzati tulajdonú ún. krízislakások?	igen

A település területén fennáll-e mesterségesen kialakított lakhatási szegregáció?	nem
Az önkormányzat rendszeresen gyűjt-e és értékeli-e adatokat arra vonatkozóan, hogy az általa működtetett közszolgáltatásokhoz való hozzáférés mennyire biztosított a településen élő hátrányos helyzetű emberek számára, illetve, hogy a gyakorlatban mennyire veszik igénybe ezeket a szolgáltatásokat?	nem
Szerepet vállal-e az önkormányzat az egészségvédelemmel kapcsolatos ismeretek terjesztésében, a helyi társadalom egészségtudatos attitűdjének formálásában?	nem

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

Célcsoport	Következtetések		
	Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek meghatározása	Kapcsolódó intézkedés címe
Romák és/vagy mély-szegénységben élők	Önkormányzati tulajdonú ún. krízislakások és szociális bérlakások hiánya	Pályázati lehetőség kihasználása; szociális alap létrehozása	Krisis lakáshelyzet javítása és szociális bérlakás vásárlása, kialakítása
	Településen magas a pályakezdő 21-26 év közötti munkanélküliek száma	Munkaügyi Központ által szervezett képzésekről tájékoztatás, 25 év feletti közfoglalkoztatásba történő bevonása	Képzések hirdetése a pályakezdők részére
	Ritkán indulnak buszok különböző szűrésekre	Egészségügyi szűréseken való részvétel segítése	Egészségügyi szűréseken való részvétel segítése
	Településünk jelenleg nem része kerékpárút hálózatnak	Kerékpárút építés pályázati forrásból	Kerékpárút kiépítése a munkába járás elősegítése és biztonságosabbá tétele érdekében

A településen nem működik szociális szövetkezet	Szociális szövetkezet létrehozása	Szociális szövetkezet létrehozása
Munkanélküliek között magas az alacsony iskolai végzettségűek aránya	képzések szervezése, indítása	Képzés a településen az alacsony iskolai végzettségűek számára
Önkormányzati tulajdonú épületek, szolgálati lakások állapot nem megfelelő, nincs kialakítva közösségi tér a Művelődési Ház udvarán	Épületfelújítás pályázati forrásból „Művelődési Ház és Sportöltöző felújítása közösségi tér kialakításával” pályázat megvalósítása Kiegészítve: Szabadtéri színpad kialakítása a régi Vízműtelep helyén	Önkormányzati tulajdonú épületek felújítása, közösségi tér kialakítása
A szülők és gyermekeik gyakran nem tanúsítanak felelősségteljes magatartást és kötelességtudatuk is fejlesztésre szorul	Előadások szervezése iskolások és szülők részére	Szakmai előadások szervezése
A jelenlegi piac nagyon elavult, nem elégíti ki sem a jogszabályi, sem az árusok és vásárlók jogos igényeit. Nincs parkolási lehetőség, fedett árusító hely és vizes blokk kialakítva.	Nyertes pályázat megvalósítása	Gazdaságélénkítő fejlesztés: Helyi piac, multi-funkciós tér kialakítása a Rákóczi u. 2-4. szám alatti ingatlanon vásárcsarnok, üzlethelyiségek és fedett piactér kialakításával
Csapadékosabb időszakban az alacsony fekvésű területeken belvíz alakulhat ki (Bercsényi krt. 1-0-0 főgyűjtőcsatorna, Petőfi utcai csatorna; Esze T. utcai csatorna)	Nyertes pályázat megvalósítása	Belterületi csapadékvízrendezés főgyűjtőcsatorna felújítása

4 A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység.

A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint e törvényben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják.

Pénzbeli és természetbeni ellátások:

- a) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény,
- b) a gyermekétkeztetés,
- c) a gyermektartásdíj megelőlegezése,
- d) az otthonteremtési támogatás,

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:

- a) a gyermekjóléti szolgáltatás,
- b) a gyermekek napközbeni ellátása,
- c) a gyermekek átmeneti gondozása,
- d) Biztos Kezdet Gyerekház.

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátások:

- a) az otthont nyújtó ellátás,
- b) az utógondozói ellátás,
- c) a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás.

A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések:

- a) a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása,
- b) a védelembe vétel,
- c) a családba fogadás,
- d) az ideiglenes hatályú elhelyezés,
- e) a nevelésbe vétel,
- f) a nevelési felügyelet elrendelése,
- g) az utógondozás elrendelése,
- h) az utógondozói ellátás elrendelése,
- i) a megelőző pártfogás elrendelése.

A gyermekvédelmi rendszer része a bíróság által javítóintézeti nevelésre utalt, illetve előzetes letartóztatásba helyezett fiatalkorúak javítóintézeti ellátása is.

A gyermekjóléti szolgáltatás olyan, a gyermek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése érdekében

- a) a gyermeki jogokról és a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról való tájékoztatás, a támogatásokhoz való hozzájutás segítése,
- b) a családtervezési, a pszichológiai, a nevelési, az egészségügyi, a mentálhigiénés és a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadás vagy az ezekhez való hozzájutás megszervezése,
- c) a válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása, segítése, tanácsokkal való ellátása, valamint szociális szolgáltatásokhoz és gyermekjóléti alapellátásokhoz, különösen a családok átmeneti otthonában igénybe vehető ellátáshoz történő hozzájutásának szervezése,
- d) a szabadidős programok szervezése,
- e) a hivatalos ügyek intézésének segítése.

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében

- a) a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetése, a nem állami szervek, valamint magánszemélyek részvételének elősegítése a megelőző rendszerben,
- b) a veszélyeztetettséget előidéző okok feltárása és ezek megoldására javaslat készítése,
- c) az a) pontban, valamint a 17. § (1) bekezdésében meghatározott személyekkel és intézményekkel való együttműködés megszervezése, tevékenységük összehangolása,
- d) tájékoztatás az egészségügyi intézményeknél működő inkubátorokból, illetve abba a gyermek örökbefogadáshoz való hozzájárulás szándékával történő elhelyezésének lehetőségéről.
- e) gyermekjóléti szolgáltatás a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében iskolai szociális munkát biztosíthat.

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében

- a) a gyermekkel és családjával végzett szociális munkával (a továbbiakban: szociális segítőmunka) elősegíteni a gyermek problémáinak rendezését, a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozását,
- b) a családi konfliktusok megoldásának elősegítése, különösen a válás, a gyermekelhelyezés és a kapcsolattartás esetében,
- c) kezdeményezni
 - ca) egyéb gyermekjóléti alapellátások önkéntes igénybevételét és azt szükség esetén személyes közreműködéssel is segíteni,
 - cb) szociális alapszolgáltatások igénybevételét,
 - cc) egészségügyi ellátások igénybevételét,

cd) pedagógiai szakszolgálatok igénybevételét,

d) folyamatosan figyelemmel kíséri a településen élő gyermekek szociális helyzetét, veszélyeztetettségét,

e) meghallgatja a gyermek panaszát, és annak orvoslása érdekében megteszi a szükséges intézkedést,

f) az ellátási területén közreműködik a kormányrendeletben meghatározott európai uniós forrásból megvalósuló program keretében természetben biztosítható eseti vagy rendszeres juttatás célzott és ellenőrzött elosztásában,

g) szervezi a - legalább három helyettes szülőt foglalkoztató - helyettes szülői hálózatot, illetve működtetheti azt, vagy önálló helyettes szülőket foglalkoztathat,

h) segíti a nevelési-oktatási intézmény gyermekvédelmi feladatának ellátását,

i) felkérésre környezettanulmányt készít,

j) kezdeményezi a települési önkormányzatnál új ellátások bevezetését,

k) biztosítja a gyermekjogi képviselő munkavégzéséhez szükséges helyiségeket,

l) részt vesz a külön jogszabályban meghatározott Kábítószerügyi Egyeztető Fórum munkájában,

m) nyilvántartást vezet a helyettes szülői férőhelyekről.

A családsegítés keretében biztosítani kell:

a) a szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadást,

b) az anyagi nehézségekkel küzdők számára a pénzübeli, természetbeni ellátásokhoz, továbbá a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezését,

c) a szociális segítőmunkát, így a családban jelentkező működési zavarok, illetve konfliktusok megoldásának elősegítését,

d) a közösségfejlesztő programok szervezését, valamint egyéni és csoportos készségfejlesztést,

e) a tartós munkanélküliek, a fiatal munkanélküliek, az adósság terhekkel és lakhatási problémákkal küzdők, a fogyatékosokkal élők, a krónikus betegek, a szenvedélybetegek, a pszichiátriai betegek, a kábítószer-problémával küzdők, illetve egyéb szociálisan rászorult személyek és családtagjaik részére tanácsadás nyújtását,

f) a kríziskezelést, valamint a nehéz élethelyzetben élő családokat segítő szolgáltatásokat,

g) a nagy létszámú intézmények átalakítását követően támogatott lakhatást igénybe vevők utánkövetését biztosító eszményes feladatokat.

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma

év	védelembe vett 18 év alattiak száma	Megszűntetett esetek száma a 18 év alatti védelembe vettek közül	veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma
2013	22	3	22
2014	51	2	51
2015	48	6	48
2016	64	3	64
2017	41	5	41

Forrás: TelR, Gyermekjóléti szolgálat

A Gyermekjóléti Szolgálat adatai alapján 2014-ben és 2016-ban volt a legmagasabb a veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma. A megszűnt esetek száma a védelembe vett 18 éven aluliak körében kevés arányt képvisel. A védelembe vett gyermekek a püspökladányi „Segítő Kezek” Szociális Szolgáltató Központoz tartoznak.

Helyben az önkormányzat a szociális és gyermekvédelmi rendszer tagjaival közösen mindent megtesz annak érdekében, hogy a gyermekek testi, szellemi és erkölcsi nevelése minél jobb, magasabb színvonalú legyen.

A felvázolt problémák kiinduló pontja leginkább a család, a szülő, a társadalmi morál süllyedése.

Nem lehet mindent azonnal és egyértelműen a pénzre, a szegénységre fogni. A szeretet és törődés nem a család anyagi helyzetétől függ.

A veszélyeztetett gyermekek számának emelkedése abból adódik, hogy egy ilyen helyzetű családban több gyermek nevelődik, akiket együtt érnek a veszélyeztető helyzetek.

Itt a védelembe vétel oka legtöbb esetben a rossz szociokulturális helyzet, illetőleg a tankötelezettség elmulasztása volt. A veszélyeztetett gyermekek száma egyre növekszik a 0-3 éves gyerekek vonatkozásában, ezért kiemelten fontos a korosztály esetében a prevenció és a megfelelő alap- illetőleg szakellátás.

A gyermekek életminőségét, mentális, lelki egészségét leginkább a mai társadalomra jellemző állandó „megélhetésért folytatott küzdelem” okozta családi feszültség, a válások nagy száma, a káros szenvedélyek okozta otthoni viták, veszekedések, esetleg tettlegesség alapozza meg. Ha végig nézünk az általunk veszélyeztetettnek minősített gyermekeken, elsősorban a lelki egészségük károsodik, nem a fizikai. Egyre égetőbb szükség lenne mentálhigiénés szakemberre, gyermekpszichológusra.

Biharnagybajomban a **TÁMASZ Szociális Alapszolgáltatási Központon belül működik a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat**, melynek jelentős szerepe van a gyermekek veszélyeztetettségének felismerésében, és a veszélyeztető helyzet kezelésében és megszüntetésében. A gyermekjóléti szolgálat családsegítői helyi lakosok, akik jól ismerik a település lakóit, azok problémáit, és a lakosok elfogadják őket. Jó és hatékony az együttműködés a jegyzővel, nevelési-oktatási intézményekkel, orvosokkal, védőnővel, illetve a családokkal is.

Településünkön jól működik a gyermekvédelmi jelzőrendszer, melynek tagja a rendőrség, a köznevelési intézmények, a védőnői szolgálat, a pártfogó felügyelői szolgálat, a bíróság, háziorvosok, gyermekorvosok, családsegítő szolgálat. A jelzőrendszer tagjai kötelesek a

gyermekjóléti szolgálatnak jelezni, ha feladatellátásuk során veszélyeztetett gyermekekről szereznek tudomást.

A védelembe vett és veszélyeztetett gyermekek száma magasnak mondható, ezért a számuk csökkentése érdekében szükségesnek tartja a „Segítő Kezek” Központ több szakember pl. eszménédzser és pszichológus bevonását.

A szolgálat figyelmet fordít a preventív jellegű gyermekjóléti munkára is. Ennek keretében számos szabadidős programot szerveznek, illetve részt vesznek az önkormányzat által szervezett programok előkészítésében és lebonyolításában. Folyamatosan kutatják a lehetőséget az adományok településre hozatalára, megszervezik és koordinálják a tevékenységet.

A településen két védőnői körzet működik. A védőnői ellátás szakszerűen és magas színvonalon ellátott. Sajnos a születések száma 2014-2016. év között nem emelkedett (évente 34 fő volt), 2017-ben kis mértékben 2 fővel emelkedett a születések száma.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

év	védőnői álláshelyek száma	Egy védőnőre jutó gyermekek száma
2013	2	85
2014	2	80
2015	2	78
2016	2	73
2017	2	76

Forrás: TeIR, önkormányzati adatgyűjtés

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma	Ebből tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma	Kiegészítő gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma	Ebből tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma	Rendkívüli gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma
2013	546	5	0	0	0
2014	495	4	0	0	0
2015	458	5	0	0	0
2016	425	5	0	0	0
2017	404	4	0	0	0

Forrás: TeIR, Önkormányzati adatok

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma évről évre igen magas, a táblázat alapján látható csökkenést elsősorban a rendszeres gyermekvédelmi

kedvezményre jogosultak meghatározásának jogszabályi változása idézte elő.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult:

a) a Gyvt. 21/B. §-ban meghatározott ingyenes vagy kedvezményes intézményi gyermekétkeztetésnek és - ha megfelel a 21/C. §-ban foglalt feltételeknek - a szünidei gyermekétkeztetésnek,

b) a Gyvt. 20/A. §-ban meghatározott természetbeni támogatásnak,

c) a Gyvt.-ben és más jogszabályban meghatározott egyéb kedvezményeknek az igénybevitelére.

4.1.3. számú táblázat – Kedvezményes óvodai - iskolai juttatásokban részesülők száma

év	Ingyenes étkezésben résztvevők száma óvoda	Ingyenes étkezésben résztvevők száma iskola 1-8. évfolyam	50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 1-13. évfolyam	Ingyenes tankönyv-ellátásban részesülők száma	Óvodáztatási támogatásban részesülők száma	Nyári étkeztetésben részesülők száma
2013	86	197	9	256	65	135
2014	88	196	11	258	67	135
2015	88	186	12	208	0	130
2016	91	172	22	213	0	294
2017	95	155	24	238	0	266

Forrás: Helyi adatgyűjtés

Az ingyenes, vagy a kedvezményes támogatások köre kiszélesedett az elmúlt években. (Az adatok havi átlaglétszám alapján lettek meghatározva.) Mivel ezeket a támogatásokat hivatalos iratokkal kell igazolni a családoknak, így csak a jogosultsági kritériumoknak megfelelő rászoruló családok gyermekei részesülnek e támogatásokban. Az óvodáztatási támogatás 2015-től megszűnt, viszont 2018-tól a Képviselő-testület újra biztosít forrást óvoda-és iskolakezdési támogatásra a szociális keret terhére.

Az önkormányzatnak 2016-tól kötelező biztosítani a tavaszi, nyári, őszi és téli szünetben is az étkeztetést az arra jogosult gyermekek számára. 2016-ban összesen 439 gyermek, 2017-ben 367 gyermek vette igénybe a tavaszi, őszi és téli szünetben is az étkeztetést. A nyári szünetben étkezők számát a fenti táblázatban láthatjuk.

4.2 Bölcsődés és Óvodáskorú gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Biharnagybajomban egy telephelyen működik a Bölcsőde, melyet a Tamasz Szociális Alapszolgáltatási Központ működtet.

A Bölcsőde a vizsgált években maximális kihasználtsággal működött.

4.3.3. számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beiratott gyermekek száma

év	bölcsődék száma	bölcsődébe beírt gyermek száma	Szociális szempontból felvett gyerekek száma (munkanélküli szülő, veszélyeztetett gyermek, nappali tagozaton tanuló szülő)	Működő összes bölcsődei férőhelyek száma
2013	1	26	24	26
2014	1	26	23	26
2015	1	26	24	26
2016	1	26	22	26
2017	1	26	21	26

Forrás: Helyi adatgyűjtés

A bölcsődei ellátás megoldást jelent azon gyermekek nappali elhelyezésére és ellátására, ahol a szülő egyedül neveli a gyermeket, vagy a szülő dolgozik, vagy egyszerűen csak előnyösebb a gyermek számára fejlődése szempontjából, ha az intézményben van.

A mi bölcsődei csoportunkban a veszélyeztetett gyermekek száma jelentős. Ezeknek a gyermekeknek a fejlődése szempontjából előrelépést jelent a bölcsőde.

A mindennapi tapasztalat azt mutatja nem csak a bölcsődében, hanem az óvodában és iskolában is, hogy sok szülő az intézményre szeretné bízni a gyermeke nevelését, és tőle várja a problémák megoldását is. Ezeknél a családoknál a szülők szülői szerepvállalásán és a gyermeknevelésről alkotott nézetein kellene változtatni.

Napsugár Biztos Kezdet Gyerekház működtetése

Az esélyegyenlőség megteremtésének lehetőséget biztosítva 2018. 03.01-től **Biztos Kezdet Gyerekház létrehozására nyert az Önkormányzat pályázati támogatást** 4 éves fenntartási időszakra, mely pályázatnak közvetlen célcsoportja a hátrányos helyzetű településeken, településrészekben, illetve hátrányos helyzetű családokban élő 0-3 éves csecsemők és kisgyerekek és az őket nevelő szülők, ill. hátrányos helyzetben élő várandósok.

A program hosszú távú célkitűzése olyan gyerek- és családbarát szolgáltatási környezet kialakítása országos szinten, amely a szülők partneri bevonása és aktív részvétele mellett koragyermekkorban egyenlő esélyt biztosít a veleszületett képességek kibontakozásához, a minél korábbi - lehetőleg 3 éves kortól - óvodai részvételhez és a sikeres iskolakezdéshez.

1. Az óvodába lépő gyermekek legyenek egészségesek, érik el veleszületett képességeik optimumát (a minden fejlődési területet érintő - mozgás, értelem, érzelem, nyelv és kommunikáció, észlelés - szakmailag megalapozott emberi és tárgyi környezet biztosításával).
2. Történjen meg a szülők együttműködésének megnyerése, támogatása saját erőforrásaik mobilizálásában és a hiányzó kompetenciák megszerzésének segítése ahhoz, hogy gyermekük személyiségfejlődése egészséges, harmonikus és optimális legyen.
3. Valósuljon meg a helyi közösségekben a program befogadása és a program helyi közösségekbe való beágyazódása.
4. Történjen meg helyi szinten a 0-3 éves gyermekekkel foglalkozó intézmények és/vagy szakemberek feladatainak és felelőségének láthatóvá tétele a közöttük levő

együttműködés megvalósítása és a szolgáltatások elérhetővé tétele, a korai felismerés és megelőzés érdekében.

A pályázat 2. részeként 2018.07.31-én pályázatot nyújtottunk be a **Biztos Kezdet Gyerekház infrastrukturális háttérének megteremtésére** a Rákóczi út 17.szám alatt lévő - jelenleg ideiglenes helyszíneként működő - 2 db szolgálati lakás és a mellette lévő technika terem átalakítására, és eszközök beszerzésére, **mivel nincs olyan önkormányzati épület, mely megfelelné a jogszabályi előírásoknak a Gyerekház működtetésére.**

Óvodáskorú gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Biharnagybajomban a Szűcs Sándor Általános Művelődési Központ intézményegységeként 2011.07.01-től működik az Óvoda két telephelyen, a Bacsó Béla úti Óvodában két nagycsoporttal, a Mátyás király úti Óvodában pedig 3 (kis, kis-középső és középső) csoporttal.

A Mátyás király úti óvoda felújítását követően 2012. szeptemberétől bővült az óvoda kapacitása 25 fővel. Így a Bacsó Béla úti óvoda 75, a Mátyás király úti óvoda 100 férőhelyessé növekedett, ami azt jelenti, minden óvodába jelentkező gyermek számára tudunk férőhelyet biztosítani.

4.4.3. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

év	3-6 éves korú gyermekek száma	óvodai gyermekcsoportok száma	óvodai férőhelyek száma	óvodai feladat-ellátási helyek száma	óvodába beírt gyermekek száma	óvodai gyógypedagógiai csoportok száma
2013/14	137	6	175	2	130	0
2014/15	121	6	175	2	116	0
2015/16	128	5	175	2	107	0
2016/17	125	5	175	2	104	0
2017/18	138	5	175	2	114	0

Forrás: Helyi adatgyűjtés

A vizsgált időszakban folyamatosan csökken az óvodába beíratott gyermekek létszáma. A Mátyás király úti óvoda felújítását követően 2012. szeptemberétől bővült az óvoda kapacitása 25 fővel 150 főről 175 főre, ami azt jelenti, hogy nincs férőhely hiány az óvodába jelentkezők körében. A beruházást megelőző években az óvodába beíratott gyerekek száma meghaladta az óvodai férőhelyek számát, azonban az évről évre csökkenő 3-6 éves korú, valamint a beíratott gyermek létszám miatt a 2015/16-os nevelési évtől az Óvodában 6 csoport helyett 5 csoport indul. A 2017/18-as nevelési évben 10 fővel nőtt az óvodába beíratott gyerekek száma ennek oka, egyrészt, hogy 13 fővel nőtt a 3-6 éves gyermekek száma 2016-ról 2017-re, másrészt több iskoláskorú gyermek maradt vissza (6 és 7 évesnél

idősebb)) az óvodába az óvodapedagógusok javaslatai és a Pedagógiai Szakszolgálat szakvéleménye alapján.

Óvodai gyermekcsoportjaink száma a 2018/19-es nevelési évben változatlanul öt.

A fiatalok a helyi munkalehetőségek hiánya miatt elvándorolnak, máshol telepsznek le a jobb élet reményében. A tendencia megállítására a település gazdasági potenciáljának növekedése jelenthetne megoldást.

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai 2018. szeptember 1-től

ÓVODAI ELLÁTOTSÁG	db	
Az óvoda telephelyeinek száma	2	
Hány településről járnak be a gyermekek	1	
Óvodai férőhelyek száma	175	
Óvodai csoportok száma	5	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	6,30-tól 16,30-ig	
A nyári óvoda-bezárás időtartama: ()	augusztusban 2 hét	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	8	1
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	8	0
Gyógypedagógusok létszáma	0	0
Dajka/gonozónő	5	0
Kisegítő személyzet: 1 fő óvodatitkár, 2 fő ped.aszisztens, 1 fő udvaros	4	0

Forrás: Helyi adatgyűjtés

Az intézmény szakember ellátottsága megfelelő, 2018. szeptembertől 1 fő szakképzett óvodapedagógus hiány van, akit pedagógiai asszisztens helyettesít.

A gyermekek védelméről szóló 1997. évi XXXI. törvény alapján **Hátrányos helyzetű** az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról - önkéntes nyilatkozata alapján - megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában

szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmozottan hátrányos helyzetű:

a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a) -c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,

b) a nevelésbe vett gyermek,

c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

4.4.5. számú táblázat - A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek ellátása

	beíratott hátrányos helyzetű gyermekek létszáma	az intézménybe beíratott, 20%-ot meghaladóan hiányzott hátrányos helyzetű gyermekek száma (az adott évből eltelt időszakra vetítetten)	fejlesztő foglalkozásban részesülő hátrányos helyzetű gyermekek száma	beíratott halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek létszáma	az intézménybe beíratott, 20%-ot meghaladóan hiányzott halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma (az adott évből eltelt időszakra vetítetten)	fejlesztő foglalkozásban részesülő halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma
2017/2018. nevelési év						
kiscsoport	8	1	8	6	1	6
kis-középső	6	0	6	7	0	7
középső	2	0	2	6	0	6
nagycsoport	3	0	3	11	0	11
nagycsoport	4	0	4	8	0	8
Összesen	23	1	23	38	1	38
A csoportok összlétszámából a 6 évesnél idősebb gyermekek	42	0	3	0	0	9
A csoportok összlétszámából a 7 évesnél idősebb gyermekek	2	0	0	0	0	0

A hátrányos helyzetű (23 fő) és halmozottan hátrányos helyzetű (38 fő) gyermekek száma az óvodai létszámhoz mérten magas, 53 %. Ez az arány a csoportok között arányosan megoszlik. Minden csoportban egyéni fejlesztésben részesülnek a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek a csoport óvodapedagógusai által szervezett foglalkozásokon. Az eredményes fejlesztőmunkát azonban megnehezíti, hogy még mindig betöltetlen 1 fő óvodapedagógus álláshely.

Az óvodában a hátránykompenzálás az egyéni fejlesztéseken kívül fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus és logopédus által szervezett foglalkozásokkal is kiegészül, a hatékonyság növelése érdekében **azonban szükség lenne a fejlesztőpedagógus és a logopédus nagyobb óraszámában történő foglalkoztatására.** Hiszen a korábbiakhoz hasonlóan az előző nevelési évben is, a 17 gyermek logopédiai fejlesztését, és a 27 gyermek tanulási képességeinek javítását heti 3-4 órában látták el, így az **egyéni fejlesztés helyett 5-6 gyermekkel mikrocsoportos foglalkozásokat tudtak megvalósítani a Pedagógiai Szakszolgálat szakemberei.** A sajátos nevelési igényű, egyéni bánásmódot igénylő gyermekek évről-évre egyre növekvő számban fordulnak elő az óvodai csoportokban, ami szükségessé tenné szakember (gyógypedagógus, pszichológus) foglalkoztatását az intézményben.

Az EFOP-1.5.3-16-2017-00010 azonosító számú „Humán közszolgáltatások fejlesztése Kabán és a környező településeken” elnevezésű projektből - melyet 2021.12.31-ig kell megvalósítani - a szülőket és a gyermekeket érintő fejlesztési lehetőségek:

- **Feltárt probléma: A család működését zavaró és akadályozó okok közül a családok anyagi, család széteséséből, a nevelés, gondozás, törődés, szeretet hiányából adódó veszélyeztetettség megemelkedett**

Intézkedés: Család- és gyermekjóléti szolgálatok prevenciós szerepének erősítése érdekében indított preventív jellegű programok;

- **Feltárt probléma: Közösség fejlesztő, esélyegyenlőségi programok nincsenek szervezve, és ehhez szükséges eszközök beszerzése, Gyermek felügyelet biztosítása a szünidőben nem megoldott**

Intézkedés: Közösségfejlesztő programok, rendezvények, kapcsolódó eszközbeszerzés; szünidei gyermekétkeztetéshez kapcsolódó programok.

Az elmúlt nevelési években az Óvoda által megvalósított pályázatok:

2013/2014-es tanévben:

A 2013-2015-ös nevelési évre Esélyegyenlőségi pályázatot nyert az óvodánk. A pályázat címe: **„A siker kulcsa bennünk van”**, a projekt azonosító száma: TÁMOP-3.3.8.B-12-2012-0088. Elnyert összeg 30.000.000 forint. A pályázat 2013. szeptember 1-jén indult és 2015. szeptember 30-ig tartott.

A Nevelőtestület 2013. november 28-30-ig Korszerű tanulásszervezési eljárások képzésen vett részt Püspökladányban. A 30 órás képzés megtartására **Nagy Jenőné az Országos Óvodai Tehetséggondozó Elnökét bíztuk meg,** mivel szakmailag Ő ígerte számunkra a

legtöbbet. A pályázat lehetővé tette számunkra, hogy egy modellértékű programot: „A jól tükrözve” kisgyermekkorai tehetséggondozást adaptáljuk, melyhez teljes mértékben kapcsolódott ez a képzés. A továbbképzésen lehetőségünk volt a korszerű tanulási eljárásokat tartalmazó, tehetséggondozás révén esélyteremtést biztosító program elméletével, gyakorlatával megismerkedni. A tehetséggondozáshoz szükséges dokumentumokat hiánytalanul megkaptuk, a továbbképzésen ezeket közösen értelmeztük.

A továbbképzés során került sor a tehetségműhelyek kiválasztására is. Nevelőtestületünk közösen úgy döntött, hogy öt tehetségműhelyt fog működtetni a 2014-es nevelési évtől.

Mese-dráma (nyelvi) tehetségműhely

Néptánc (testi kinezetikus) tehetségműhely

Zenei tehetségműhely

Barkács (térbeli vizuális) tehetségműhely

Vizuális műhely

A tehetségműhelyek száma és fajtája minden évben a „tehetségígéreték” beazonosításától függően változhat. Tehetségműhelyeink a Bacsó Béla úti óvodában lettek kialakítva, ahol heti egy alkalommal tartanak az óvodapedagógusok műhelyfoglalkozásokat.

Tehetséggondozói rendszerünket a Nagy Jenőné által elkészített modellek alapján építettük ki. Folyamatosan megteremtjük a megvalósítás személyi és tárgyi feltételeit. Feladatunk a gyermekek folyamatos megfigyelése az óvodába lépés első pillanatától kezdve a szülők megnyerése a tehetség ígéreték támogatásához. Hisszük azt, hogy minden gyermek tehetséges valamiben, ezért minden nagycsoportos gyermek részt vesz valamelyik tehetség műhelyben.

A püspökladányi óvodákban hospitáláson vettünk részt mindannyian, betekintést nyerhettünk a folyamatos napirend működtetésében, a mikrocsoportos foglalkozások előnyeit is megtapasztalhattuk, amit 2013/14-es nevelési évben már mi is minden csoportban bevezettünk. Tapasztalataink szerint a folyamatos napirend bevezetésével sokkal kevesebb a várakozási idő a gyermekek számára és sokkal több idő marad játékra.

A pályázat keretén belül lehetőségünk adódott továbbá legfőbb partnereinkkel (gyermekek, szülők) a kapcsolatok mélyítésére, közös programok, rendezvények szervezésével. Ezek a következők voltak, melyeket azóta is minden nevelési évben megvalósítunk:

- Kirándulás a gyermekekkel

Az óvoda nagycsoportos gyermekei első évben Szarvasra kirándultak, melyet követően igyekszünk változatos uticélt szervezni.

- Makk Marci hét

Az egészségét megrendezésével a fő célunk az, hogy a gyerekeken keresztül a szülőket ráébresszük arra, hogy az egészségünk a legnagyobb kincsünk az életben és nagyon fontos lenne ennek megőrzése érdekében közösen, hasonlóan gondolkodnunk. A hét folyamán nagyobb hangsúlyt fektetünk a mindennapos testnevelésre. Sok-sok zöldséget és gyümölcsöt fogyasztunk, melyekből közösen termésbábokat készítünk. Mindenkit

vendégül látunk egészséges ételekkel és italokkal. A szülőknek a védőnőnk is tartanak előadást az egészség megőrzésének fontosságáról.

- Színházlátogatás a Vojtina Bábszínházba

Lehetőség szerint óvodánk középső és nagycsoportos gyermekei számára színházlátogatást szervezünk Debrecenbe a nagy múltú és méltán híres Vojtina Bábszínházba.

- OVI-SULI projekthét

Az óvodából iskolába történő átmenet segítségét szolgálja ez a program, amikor az első osztályos gyerekeket fogadjuk az óvodában, akik a tanítónőnkkel érkeznek hozzánk. Legtöbbször közös szabadterei programokat (ügyességi versenyek, barkácsolás) szervezünk számukra a jelenlegi óvodásokkal, mely felejthetetlen élményekhez juttatja a gyermekbarátokat,

A nagycsoportos óvodásaink pedig ellátogatnak az iskolába, ahol betekintheznek az iskolai életbe a nevelési év végén.

- Kirándulások szervezése:

Minden nevelési év végén kirándulást szervezünk óvodásaink számára életkoruknak megfelelő úticélt kiválasztva.

-Családi nap

A szülő-gyermek-óvoda kapcsolatának erősítését szolgáló rendezvényünkkel változatos és szórakoztató programot szervezünk minden nevelési év végén. Színházi előadások, ügyességi és szellemi játékok, közös barkácsolás, arcfestés, trambulinozás gazdagítja programjainkat, melyet közös főzéssel zárunk.

- Ovicsalogató

Az ovicsalogató három délelőtt kerül megrendezésre, melynek alkalmával a leendő kis csoportos gyermekeket az óvónőnk szeretettel fogadják. Az érdeklődő szülőknek válaszolnak a kérdéseikre. A gyerekek betekintheznek az óvodai életbe, játszhatnak az udvaron, szétnézhetnek a csoportszobákban.

2014/2015-ös nevelési évben:

A „Siker kulcsa bennünk van” című pályázatból az egész évben szükséges eszközöket, játékokat, mesekönyveket, irodaszereket stb. biztosítani tudtuk minden csoport számára.

Fejlesztő játékokra és egyéb játékeszközökre ebben a nevelési évben 4.127.657 Ft-ot fordítottunk. Ugyanazok a programok valósultak meg, mint az előző nevelési évben.

A Bacsó Béla úti óvoda felújítása megtörtént „A biharnagybajomi gyermekek oktatását és ellátását biztosító középületeinek épületenergetikai fejlesztése megújuló energiaforrás hasznosításával kombinálva” című KEOP-5.5.0/B/12-2013-0043 kódszámú pályázat keretein belül.

2015/2016-os nevelési évben

Ugyanazok a programok valósultak meg, mint az előző nevelési évben. Fejlesztő játékokra és egyéb játékeszközök beszerzésére nem volt szükség ebben a nevelési évben.

2016/2017-es nevelési évben

Fejlesztő játékokra és egyéb játékeszközök beszerzésére nem volt szükség ebben a nevelési évben, a TÁMOP-3.3.8.-B-12-2012-0088 számú pályázat keretein belül beszerzett eszközöket használtuk.

2017/2018-as nevelési évben

Szűcs Sándor nyomában című EFOP-3.3.2-16-2016-00134 kódszámú pályázatot nyert.

A támogatás összege: 25 millió Ft

Ezen pályázat keretein belül 16 alkalommal szakköri foglalkozásokat tartottunk a gyermekeknek, heti felbontásban. Hagyományörzés, hagyományápolás megismerésére épülnek a szakkörök, melyeket hasonlóan a tehetségműhelyeinkhez az alábbiak szerint alakítottuk ki:

- barkács
- népi gyermekjátékok
- nótafa énekes, zenés szakkör
- mese
- gyermektánc.

Ebben a nevelési évben az esélyegyenlőség megteremtését szolgálta egy új pályázati lehetőség, mellyel folyamatosan szeretnénk a jövőben is élni. **A NIVEA „Karolj fel egy családot” pályázattal halmozottan hátrányos helyzetű családok tehetséges gyermekét támogatjuk** az ajándékokkal, melyek tehetsége kibontakoztatását segítik elő.

2018. októberétől megvalósuló pályázat

Ezt a pályázatot az Oktatási Hivatal (továbbiakban: OH) nyerte meg, mely kiemelt Projekt. **„A tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása” című EFOP-3.1.5-16-2016-00001 azonosítószámú pályázatot** az OH valósítja meg óvodákkal és iskolák fenntartóival kötött együttműködési megállapodás alapján. Ezt azt jelenti, hogy a pályázatban részt vehetnek azok az oktatási, nevelési intézmények az óvodáktól egészen a középiskoláig, ahol a hátrányos, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók esélyeit lehet növelni az intézményfejlesztési programba bevont iskolák, óvodák nevelőtestületeivel együttműködve, továbbá a pályázat sikerrel javíthatja a települési lemorzsolódási mutatóit, segítheti az intézményfenntartók feladatit. A Projektben megvalósítás alatt álló fejlesztések eredményeként a végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentésére preventív szemléletű, a minőségi és befogadó kisgyermekkorai nevelést támogató tevékenységek valósulhatnak meg az óvodai feladatellátási helyeken is.

Hátránycsökkentő óvodai fejlesztő programok kidolgozásával, a köznevelési intézmény és a családok együttműködésére építő családközpontú jó gyakorlatok összegyűjtésével és elterjesztésével, továbbá az óvodai szakemberek fejlesztésével segíti az Óvodai nevelés országos alapprogramjában rögzített hátránycsökkentő szerep eredményes megvalósítását.

A Projekt, ezen belül az óvodai alprojekt főbb tervezett tevékenységei az intézményfejlesztésben:

- a bevont óvodák területi alapú rendszerszintű fejlesztése központi támogató koordinációval, egyedi és differenciált intézményi fejlesztési programokon keresztül,
- a bevont óvodákban a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek közvetlen, célzott támogatása, a hátránycsökkentő óvodai nevelőmunka feltételeinek javítása,
- a potenciális tanulási zavart megelőző tevékenységek növelése, különösen a differenciált egyéni bánásmód intézményi jó gyakorlatának terjesztésével, a sajátos nevelési igényű és/vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, valamint az eltérő fejlődési ütemű gyermekek inkluzív nevelése jó gyakorlatainak megosztásával és intézményi implementálásával,
- a köznevelési intézmények szakmai együttműködésének, hálózatosodásának elősegítése,
- az OH által működtetett helyi, területi pedagógiai – szakmai szolgáltató rendszer fejlesztése,
- intézményi oktatásszervezési intézkedési tervek fejlesztésének elősegítése.

Az esélyteremtés növeléséhez kapcsolódó óvodai támogatás keretében tudástámogató tevékenységek szervezésére kerül sor, a különösen a különleges bánásmódot igénylő gyermekek fejlesztése kapcsán. A gyermekek helyben történő egyéni fejlesztéséhez egyes óvodákban speciális szakképzettségű szakemberek (pedagógiai asszisztens/gyógypedagógiai asszisztens) biztosítására kerül sor a Projekt ideje alatt. Az intézmény helyi települési közösségére (szülőkre, családokra, ágazati, ágazatközi partnerekre) fókuszáló partnerség építése valósulhat meg.

Az óvodai feladatellátási helyek Projektben való részvételének várható időtartama:

2018. október 1. – 2020. június 30.

Az óvoda intézmény részéről bevonásra kerül: 2 fő Óvodapedagógus. Az Általános Iskola is részt vesz ebben a pályázatban 12 fő pedagógus részvételével, akik mikrocsoportos foglalkozásokat szerveznek és továbbképzéseken vesznek részt.

Játékok állapota az Óvodában

A 2017-2018-as nevelési év végére a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai egyéni fejlesztéséhez szükséges fejlesztő játékok, fejlesztő eszközök a használat során leamortizálódtak. Pályázati lehetőségek kihasználásával szükség lenne leginkább fából készült, tartós játékokra. (társasjátékok, memória játékok, puzzle kirakók, meséskönyvek.)

Mindkét óvoda udvarán lévő kültéri játékok, fa játékok állapota nagymértékben megrongálódott, szükséges lenne felújításuk, vagy cseréjük. (hinták, mőkuskerék, mászóakák, homokozó játékok, csúzdák felújítása, vagy beszerzése.)

A Mátyás K. úti Óvodában kicsi a játszóudvar területe a 3 csoport számára, illetve mindkét Óvodában hiányzik a megfelelő tárolóhely az udvari játékoknak és a tüzelésből származó hulladékanyagoknak (hamu). Amennyiben a lehetőségek engedik, kérnénk az említett hiányosságok pótlását, felújítását, pályázati lehetőségek kihasználását.

4.3. Általános iskolások helyzete

Az általános iskolai oktatást 2013. január 1-jétől a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ, 2015-től a Klebelsberg Központ berettyóújfalui Tankerületi Központ működteti. Településünkön nyolc évfolyamos iskola működik, a 2017/2018-as tanévben az első két évfolyamon 1-1 osztály, a harmadik évfolyamtól a nyolcadik évfolyamig 2-2 osztály indult, összesen 14 osztály. Az iskolai oktatás 3 épületben történik: 1-3 évfolyamig a Rákóczi u. 28. szám alatti AGORA épületben, 4-8 évfolyamig a Bacsó B. út 2-4. szám alatti iskolában. A Rákóczi u. 17. szám alatt a kistornateremben testnevelés oktatására van lehetőség. A 2017/18-as tanévig az intézményhez tartozott az Északi út 13. sz. alatti ingatlan, mint gyakorlókert.

4.4.7. számú táblázat - Általános iskolában tanuló száma

tanév	Általános iskola 1-4 évfolyamon tanulók száma	Általános iskola 5-8 évfolyamon tanulók száma	általános iskolások száma	napközis tanulók száma	
	fő	fő	fő	fő	%
2013/2014	153	149	302	28	9,3%
2014/2015	142	147	289	21	7,3%
2015/2016	124	144	268	22	8,2%
2016/2017	109	142	251	17	6,8%
2017/2018	102	131	233	15	6,4%

Forrás: Helyi adatgyűjtés

A fenti táblázat a nappali oktatásban résztvevők és a napközis tanulók létszámát mutatja. A tanulók létszámát vizsgálva megállapítható, hogy létszámuk folyamatosan csökken, de a 2014/15-ös tanévről a következő tanévre csökkent a legnagyobb mértékben, 34 fővel. Leginkább az alsó tagozatos iskolások számában érzékelhető lényeges csökkenés - mely tükröződik az alsó tagozatos osztályok számában is (következő táblázatban) -, hiszen néhány szülő más településre iratja be már az óvodától kezdve gyermekét, így az alsó tagozatot kevesebben kezdik meg. A 2017/18-as tanévben az első két évfolyamon már csak 1-1 osztály indult.

Más településre járó tanulók száma igen magas, az utóbbi 3 évben 9, 8 és 7 fő. E mellett a folyamatosan csökkenő, illetve stagnáló gyermek születés száma is befolyásolja az általános iskolába beiratott tanulók számát.

Az utóbbi években egy napközis csoport indítására kaptunk lehetőséget, a napközisek létszáma átlagosan 20 fő körül mozog.

A napközis tanulók létszámának csökkenése abból adódik, hogy bevezetésre került az iskolaotthonos oktatás, ennek eredményeképpen 1-3 évfolyamig a gyerekek egész nap az iskolában tartózkodnak.

Családi napközi nem működik a településen.

4.3.4. számú táblázat - Családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma

év	családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma	családi napköziben a térítésmentes férőhelyek száma
2013	0	0
2014	0	0
2015	0	0
2016	0	0
2017	0	0

Forrás: Helyi adatgyűjtés

4.4.8. számú táblázat - Általános iskolák adatai

tanév	általános iskolai osztályok száma			általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban			általános iskolai feladat-ellátási helyek száma
	1-4 évfolyamon	5-8 évfolyamon	összesen	1-4 évfolyamon	5-8 évfolyamon	összesen	db
2012/2013	8	8	16	0	0	0	4
2013/2014	8	8	16	0	0	0	4
2014/2015	8	8	16	0	0	0	4
2015/2016	8	8	16	0	0	0	4
2016/2017	7	8	15	0	0	0	4
2017/2018	6	8	14	0	0	0	4

Forrás: Helyi adatgyűjtés

A sajátos nevelési igényű tanulók száma közel azonos a tanévek során (15-17 fő). Az Iskolában jelenleg nincs gyógypedagógus, az SNI-s gyermekek rehabilitációs fejlesztését óraadóval biztosítjuk kis csoportos foglalkozásokon. **Az iskolában nem biztosított gyermekpszichológus, akire szintén nagy szükség lenne.** Az iskolában heti 10 órában biztosított a gyógypedagógus, a logopédiai ellátást kistérségi szinten látja el a szakember heti rendszerességgel.

4.4.13. számú táblázat - Iskolai ellátás igénybevétele

2017-2018. tanév												
Telephely1 (szükség szerint, töröljön vagy szúrjon be plusz sorokat)	Létszám	Napközis	Bejáró	Hátrányos helyzetűek létszáma	HH tanulók aránya az osztály létszámahoz viszonyítva	Halmozottan hátrányos helyzetűek létszáma	HHH tanulók aránya az osztály létszámahoz viszonyítva	Saját os nevelési igényű tanulók létszáma	SNI tanulók aránya az osztály létszámahoz viszonyítva	SNI tanulók száma a hhh tanulók száma	Évismétélők száma	Magán-tanulók száma
1. évfolyam A osztály	25			7	28%	11	44%	2	8%	1		0
1. évfolyam B osztály	0											
2. évfolyam A osztály	19			3	16%	8	42%	1	5%	1		0
2. évfolyam B osztály	0											
3. évfolyam A osztály	14			3	21%	8	57%	2	14%	1		0
3. évfolyam B osztály	14			2	14%	7	50%	0	0%	0		0
4. évfolyam A osztály	15	8		6	40%	8	53%	1	7%	0		2
4. évfolyam B osztály	15	7		7	47%	5	33%	1	7%	1		0
5. évfolyam A osztály	14			1	7%	7	50%	2	14%	1		0
5. évfolyam B osztály	17			5	29%	2	12%	2	12%	0		0
6. évfolyam A osztály	17			7	41%	6	35%	0	0%	0		0
6. évfolyam B osztály	15			5	33%	8	53%	0	0%	0		4
7. évfolyam A osztály	15			6	40%	6	40%	2	13%	0		4
7. évfolyam B osztály	15			0	0%	7	47%	2	13%	1		1
8. évfolyam A osztály	22			7	32%	5	23%	1	5%	0		2
8. évfolyam B osztály	16			3	19%	6	38%	1	6%	0		1
Összesen:	233	15	0	62	27%	94	40%	17	7%	6	31	14

Forrás: Helyi adatgyűjtés

A 2017/2018-as tanévben a hátrányos helyzetű tanulók aránya az összlétszám 27%-a, a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma az összlétszám 40%-a, melyek magas arányszámoknak mondhatók.

4.4.12. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezettek a nappali oktatásban

tanév	8. évfolyamosok száma	8. évfolyamot eredményesen befejezettek száma / aránya a nappali rendszerű oktatásban	
	fő	fő	%
2013/2014	33	32	97
2014/2015	31	21	67
2015/2016	31	31	100
2016/2017	35	35	100
2017/2018	38	33	87

Forrás: Helyi adatgyűjtés

2013/2014-es tanévben 33 fő 8. osztályos tanulóból 32-en fejezték be az általános iskolai tanulmányaikat.

2014/2015-ös tanévben 31 fő 8. osztályos tanulóból 21-en fejezték be az általános iskolai tanulmányaikat, 10 tanuló bukott. A 10 főből 5 fő évet ismételt, 5 főnek megszűnt a tanulói jogviszonya (tanköteles kort betöltötte, elvégzett 7. osztályt).

2017/2018-as tanévben a 38 fő 8. osztályos tanulóból 33 fő fejezte be az általános iskolai tanulmányait, 5 tanuló bukott. Ezek a létszámok csak a 8. évfolyam évismételőit mutatja, azonban az alábbi táblázat a 2017/2018-as tanév évismételőit mutatja:

A 2017/2018-as tanévben bukottak száma évfolyamonként:

	Évismétlők száma (fő)
1. évfolyam	5
2. évfolyam	0
3. évfolyam	1
4. évfolyam	1
5. évfolyam	2
6. évfolyam	6
7. évfolyam	12
8. évfolyam	4
Összesen	31

Forrás: Helyi adatgyűjtés

Szükséges beavatkozást igénylő probléma, melyet preventív feladatok kitűzésével lehetne elérni. Ez a szakemberek (védőnő, nevelési tanácsadó, gyermekjóléti szolgálat, pedagógusok) mellett a szülők bevonásával valósulhat meg.

A 8. évfolyamos tanulókat a 2014-2015-ös tanévben a változó korösszetétel jellemezte. Ez azt jelenti, hogy 14 éves kortól 16 éves korig rendszertelenül, magas hiánnyal jártak az utolsó évfolyamba – legfőbbképpen a halmozottan hátrányos helyzetűek. A családlátogatáson és a szülők felszólításán kívül további Intézkedés történt: TÁMASZ-nál esetmegbeszélések havonta 1 alkalommal szakemberek bevonásával.

Ezek a tanulók kevésbé motiváltak a jó iskolai teljesítmény elérésére, mivel a szülők maguk sem tartják ezt fontosnak. Pályaválasztásuk is igénytelen, a szülők sem biztatják erre őket. Korán vállalnak gyermeket – ezáltal jövedelmet kapnak (Gyes, családi pótlék) -, így újratermelik a hátrányos helyzetet.

Hiánnyások alakulása

igazolatlan mulasztások	szülői értesítés 4-6 óra után	10 óra	30 óra	50 óra	250 óra hiánnyás
2015/2016	36	26	6	2	7
2016/2017	43	32	10	7	5
2017/2018	38	44	16	8	11

Forrás: Helyi adatgyűjtés

Az iskolában problémát jelent a magas hiánnyások száma. Ezt a növekvő tendenciát szükséges lenne csökkenteni. Időlegesen sikerült a növekvő tendenciát megállítani az iskolában a TÁMASZ Gyermekjóléti Szolgálat felé történő jelzőrendszer működtetésével. Több családtól meg lett vonva a hiánnyások miatt a családi pótlék folyósítása, azonban ma már ez sem visszatartó erő. A probléma néhány család több gyermekére jellemző.

Biharnagybajomban nem működik középiskola. A tanulók a környező települések (Püspökladány, Berettyóújfalú, Hajdúszoboszló stb.) középiskoláiba iratkoznak be.

Elnyert pályázatok

2015-ben az iskola épületét sikerült épületenergetikai pályázati keretből felújítani. A 2015-ös évben iskolabáti bevételből udvari játékok kerültek a Bacsó B. u.2-4. és a Rákóczi út 28. udvarára. A Bacsó B úti épület udvarára a 2016-os évben két fitness eszközt is vásárolt az Iskola.

Az Önkormányzat a **régi Emeletes Iskola épületenergetikai felújítására** nyert pályázatot, mely 2018-ban fog megvalósulni KEOP pályázati keretből. Az épületben jelenleg az 1., 2. és a 3. évfolyamos általános iskolai tanulók iskolaotthonos oktatása folyik. A 2017/2018-as tanévtől teljes egészében az iskola használja az épületet.

A Klebelsberg intézményfenntartó központ EFOP. 4.1.3 pályázat keretből **a Rákóczi út 28. alatti épület előtetőjét és mozgáskorlátozott korlátját újítja fel, valamint a Rákóczi u. 17. szám alatti kis tornaterem felújítására, vizes blokkok, öltözők kialakítására** is nyert pályázatot, melynek megvalósítására 2018 nyarán kerül sor.

Útravaló-MACIKA Ösztöndíjprogram „Út a középiskolába” alprogram - A program célja, hogy a gyermekek tanulását egyéni fejlesztéssel segítsék elő. A pedagógusok kompetenciákat fejlesztenek a jobb tanulás érdekében, melynek eredményeként zökkenőmentesebb lehet a gyermekek középiskolába való felvétele. A fejlesztések minimum heti 3 órában történnek. A gyermekek minden hónapban ösztöndíjat kapnak. A program időtartama 2 év, mely a 7. és 8. osztályosok körében indul.

A TF 2012-UK-6146 azonosítószámú programban 7 mentor és 15 tanuló vett részt, melyből minden tanuló HHH-s és 10 gyermek roma származású.

Az UK-2012-0175 azonosítószámú programban 8 mentor és 20 tanuló vett részt, melyből HHH-s tanuló 18 és 16 gyermek roma származású.

A TF-2014-UK-5376 azonosítószámú programban 7 mentor és 12 tanuló vett részt, melyből HHH-s tanuló 12 és 11 gyermek roma származású.

2015/2016 : nincs

2016/2017-es tanév: 6 mentor 21 tanuló, 19 tanuló roma, valamennyi HHH-s tanuló

2017/2018: 5 mentor 14 tanuló valamennyi tanuló roma és HHH-s tanulók

2017-ben K&H – **hátrányos helyzetű gyermekekért kulturális pályázatból** Budapesti utazást és színház jegyeket nyert az Iskola

2017-ben és 2018-ban is: **Gyermekeink biztonságáért** - A nyertes pályázat kapcsán az Iskolatáska Közoktatásfejlesztő Alapítvány és az önkormányzat támogatásával kamerarendszer kiépítésére kerül sor intézményünkben és az udvaron

2017-2019. **Erasmus+** (6 millió forint) -Lengyel-Román- Magyar diák együttműködés

EFOP-3.1.15-16-2016-00001 „**A tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása**” című kiemelt projekt.

Megalakult az ILMT TEAM, elkészült a helyzetelemzés és az erre alapozott intézkedési terv.

EFOP 3.3.2-16”**Kulturális intézmények a köznevelés eredményességéért**”

A földesi Karácsony Sándor ÁMK projektjéhez kapcsolódva: Egészséges életmódhoz kötődő témnapok és egy napközis tábor szervezése

A helyi **Szűcs Sándor ÁMK projektjének keretében** 5 szakköri csoport működtetése „Szűcs Sándor nyomában” témában, illetve egy nyári balatoni tábor 32 gyermek részére.

Erzsébet-tábor: napközis 1 hetes Erzsébet-tábor, melyen (2017 és 2018) 46 gyerek 5 kísérő vett részt.

A gyerekek számára **játszótér kialakítására** nyújtottunk be pályázatot, mely az Ady Endre úton lévő önkormányzati tulajdonú területen létesül nyertes pályázat esetén. **A pályázatot 2020-ban elbírálták, melyre 5 millió Ft támogatást nyertünk. A Játszótér megvalósítási helyszíne módosult: a Mátyás K. úti Óvodával szemben lévő zöldterületen lesz kialakítva a Képviselő-testület döntése alapján.**

A fejlesztés során 0-14 korú gyermekek számára játszótér lesz kialakítva, 5 féle játék kerül elhelyezésre. A terület akadálymentesen megközelíthető lesz, valamint **lesz olyan játék, amelyet fogyatékos gyermekek is igénybe vehetnek. Az alkalmazott játszóteri eszközök megfelelnek az ide vonatkozó törvényi előírásoknak (MSZ EN 1176; 1177).** A játszótér mindennapi kihasználtságát biztosítja, hogy az iskolához és óvodához is közel

helyezkedik el, ezért az oda járók számára könnyen megközelíthető. A fentiek miatt várhatóan napi rendszerességgel, délelőtti és délutáni programként is igénybe fogják venni. A fejlesztés hatására az iskolások, óvodások szabadidős tevékenységéhez kapcsolódó a helyi kezdeményezéseket és a hagyományokat magas szinten ápoló közösségek tevékenysége fejlődni fog. Településünk új közösségi térrel bővül, ahol a kisgyermekes szülők, gyerekeikkel együtt szabadidejükben találkozhatnak egymással, tehát fejlesztésünk leginkább a kis gyermekes szülők társadalmi csoportjára gyakorol hatást. Ennek hatására az elvándorlás mértéke csökken, javul a szolgáltatások színvonala, a közösségi élet feltételei javulnak, hátrányos helyzetű csoportokra pozitív hatása lesz, a helyi identitás-érzés erősödik, a település vonzereje nő.

4.4 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8.) Korm.rendelet alapján szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett terület: szegregációs mutatóval lehatárolt olyan egybefüggő terület, amelyen az alacsony társadalmi státuszú családok koncentráltan élnek együtt vagy a társadalmi státuszcsökkenés jelei tapasztalhatók, ezért a területen közösségi beavatkozás szükséges; szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett terület lehet egy önálló településrész, de részét képezheti egy vagy több településrésznek is.

Biharnagybajomban nincs mesterségesen kialakított szegregált településrész.

4.5 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A fentebb már leírtak alapján már tudjuk kik minősülnek hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetűnek.

Fogyatékoság: A fogyatékoság a gyógypedagógia alapfogalma. A fogyatékoság jelöli meg azt a tulajdonságot vagy tulajdonságcsoporthoz, ami alapján a gyermek gyógypedagógiai ellátást igényel. A fogalom jelentése és terjedelme nagyon változó tartalommal bír. A fogalom értelmezése függ például az egyén fizikai és társadalmi környezetétől, attól, hogy az adott társadalomban, hogyan gondolkoznak a fogyatékoságról, kit tekintenek fogyatékos személynek. A fogyatékoság vonatkozhat egy tulajdonságterületre, egy területen belül egy vagy több tulajdonságra, de vonatkozhat több területre és több területen több különböző tulajdonságra is.

Azokat az embereket tekintjük fogyatékos személyeknek, akiknek támogatásra van szükségük szükségleteik kielégítéséhez, képességeik fejlesztéséhez és gondolataik kifejezéséhez annak érdekében, hogy a társadalmi életben részt tudjanak venni.

Az iskolában nem biztosított iskolapszichológus. Ez a szakterület is azok közé tartozik, melynek jelentősége egyre nagyobb, hiánya egyre égetőbb. Folyamatosan nő azon gyermekek száma, akiknek szükséges lenne ilyen jellegű segítség.

Mivel a jelen generáció gyermekei már teljesen más szemléletűek, teljesen mások a lelki-szemleli adottságaik, sok a magatartászavaros gyermek, szükség lenne a szülők szemlélet

formálására és iskolapszichológusra, aki mentális segítséget nyújthatna szemléletük megváltoztatásához.

4.6A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége*

Az általános iskolában az 1.-3. évfolyamon iskolaotthonos oktatás folyik. A tanulóknak lehetőségük van felzárkóztató foglalkozásokon (100 fő), fejlesztő (18fő) –és tehetséggondozó (110 fő) foglalkozásokon részt venni.

4.7 Kulcsproblémák összegzése

Problémaként jelenik meg, hogy a köznevelési intézménybe bekerülő azon gyermekek, akiknek speciális fejlesztésre, szakember segítségére lenne szüksége, azt az ellátó rendszer hiányosságai miatt nem kapja meg időben és a megfelelő óraszámban. Emiatt a fejlesztés nem kezdődik el időben, és sok esetben az iskolarendszerbe való belépéskor még fennáll a probléma (pl. beszédhiba), így a gyermek hátránnyal kezdi meg tanulmányait. Megoldást jelenthetne, ha az önkormányzat kezdeményezni az ellátás javítását.

Kulcsproblémák	Igényel-e beavatkozást?
Biztosított-e a településen a HH és HHH gyermekek, tanulók nyilvántartása?	nem
Biztosított-e a településen (társulás területén) minden halmozottan hátrányos helyzetű gyerek számára, hogy óvodába, vagy általános iskolába járjon?	nem
A település (társulás) alapfokú közoktatási intézményeiben fennáll-e szegregáció?	nem
Biztosítottak, illetve (egyenlő mértékben) elérhetők-e gyermekjóléti alapellátások a településen élők számára?	nem
Biztosítottak, illetve (egyenlő mértékben) elérhetők-e a településen (társulásban) élők számára a közoktatási szakszolgálatok Pl. Pedagógiai Szakszolgálat, pszichológus?	igen
Biztosított-e az óvodás és iskolás korú gyermekek szakemberek általi, megfelelő időben elvégzett fejlesztése?	igen

4.2 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

Célcsoport	Következtetések		
	Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek meghatározása	Kapcsolódó intézkedés címe
2. Gyermek	A család működését zavaró és akadályozó okok közül a családok anyagi, család széteséséből, a nevelés, gondozás, törődés, szeretet hiányából adódó veszélyeztetettség megemelkedett.	Szakemberek bevonása a probléma csökkentésére, kezelésére: képzett családsegítő, eszménymentzser, pszichológus	Veszélyeztetett gyermekek számának csökkentése
	A településen nem működött Biztos Kezdet Gyerekház 2018. márciusig a 0-3 éves korosztály és szülei számára	pályázat megvalósítása	Biztos Kezdet Gyerekház működtetése
	Mátyás K. úti Óvodában kicsi a játszóudvar területe a 3 csoport számára; Mind két Óvodában szükséges tároló hely kialakítása a játékoknak és a hamunak, az udvari játékok leamortizálódtak	Játszóudvar területének növelése a Mátyás K. úti Óvodában; kültéri tárolók kialakítása mindkét Óvodában	Játszóudvar területének növelése, kültéri tárolók kialakítása, udvari játékok beszerzése
	Az évek során a fejlesztő játékok amortizálódtak, hiányosak	Fejlesztő játékok beszerzése az Óvodában	Tartós fejlesztő játékok beszerzése
	Nincs biztosítva a gyermekek egyéni fejlesztése, csak mikrocsoporthoz foglalkozás keretében	A jelenlegi óraszámok növelése minimum 1-1 órával, vagy +1 fő szakember alkalmazása, vagy saját dolgozó szakirányú továbbképzése	Fejlesztő pedagógus, logopédus által egyéni fejlesztések megvalósítása

Egyre növekszik az SNI-s gyermekek száma az óvodában	Gyógypedagógus, pszichológus alkalmazása	Sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése
1 fő óvodapedagógus álláshely évek óta betöltetlen	1 fő hiányzó álláshely betöltése	HH és HHH gyermekek fejlesztésének segítése
A szülők részéről az érzelmi és erkölcsi nevelés hiánya, melynek következtében nő a lelki sérült, magatartászavaros gyermekek száma	Szülők szemléletformálása pl. szülői értekezleteken, Gyermekpszichológusi terápia	szülők részére szervezett szakmai előadások szervezése Gyermekpszichológus alkalmazása
Magas az évismétlők száma az általános iskolában	szakemberek (védőnő, nevelési tanácsadó, gyermekjóléti szolgálat, pedagógusok) mellett a szülők bevonása	évismétlők számának csökkentése a tanulók szemlélet formálásával
Hiányzások száma magas arányt képvisel az általános iskolában	szülők szemlélet formálása, továbbra is a TÁMASZ Gyermekjóléti Szolgálat felé történő jelzőrendszer működtetésével	Hiányzások számának csökkentése szülők szemlélet formálásával
Az iskola nem rendelkezik elegendő udvari játékokkal	további udvari játékok beszerzése pályázati forrásból	További udvari játékok beszerzése
Táborok, nyári programok szervezése az elmúlt tanévhez hasonlóan	pályázati lehetőség kihasználása	Gyermekfelügyelet biztosítása táborok, programok szervezésével
A Rákóczi út 17.sz. alatti Tornaterem épülete felújításra szorul, valamint a Sportpálya és sportöltöző is felújítása szükséges nyertes pályázatokból	Rákóczi út 17.sz. alatti Tornaterem felújítása KLIK által megnyert pályázat megvalósítása, valamint a Sportpálya felújításának megvalósítása	Tornaterem és Sportpálya felújítása
A régi Emeletes Iskola (Rákóczi u. 28.) épülete nincs hőszigetelve, nyílászárói elavultak, fűtési rendszere nem energiatakarékos, melyre pályázatot nyertünk	Pályázat megvalósítása	régi Emeletes Iskola épületének felújítása, energetikai korszerűsítése

A köznevelési rendszer átalakítását követően a Szűcs Sándor Általános és Alapfokú Művészeti Iskola az Intézményfenntartó Központ fenntartásába és működtetésébe került. Ettől függetlenül az önkormányzat továbbra is támogatja az intézményt, hiszen a gyermekek helyzete, iskolai környezete, lehetőségei továbbra is az önkormányzat, a képviselő-testület figyelmének középpontjában vannak.

Az óvodában a hátránykompenzálás elsősorban egyéni fejlesztéssel történik, illetve a gyermekek tehetségműhelyek keretében erősítheti azon képességeiket, melyekben tehetségük mutatkozik.

A magas hiányzások és a magas évismétlők számának csökkentésére az általános iskola vezetősége eddig is tett intézkedéseket, azonban kevésnek bizonyulnak. Kis mértékben csökkent a hiányzások száma, de még mindig lehetne csökkenteni. A jellemzően roma családokat érintő problémával a szülők nem foglalkoznak.

A köznevelési intézmények vezetői vetették fel azt a problémát, hogy mind az óvoda, mint az iskola vonatkozásában problémát jelent, hogy nincs elég fejlesztő szakember, így nagyon kevés idő jut egy gyermek fejlesztésére. Az óvodában a Nevelési Tanácsadó által biztosított 1 fő logopédus és 1 fő gyógypedagógus heti 4-5 órában mikrocsoportokban tud foglalkozni egyszerre 5-6 gyermekkel, egyéni fejlesztésre nincs lehetőség. Ez nagyon elhúzza a kialakult problémák javulását, esetleg megszüntetését. Ennek javítása érdekében szükséges lenne több óraszámban fejlesztő szakembert biztosítani a rendszerbe.

Nagy szükség volna pszichológus segítségére, valamint óvodapedagógusok, tanárok továbbképzésére logopédus és gyógypedagógus végzettség megszerzése érdekében, vagy a jelenleg a Nevelési Tanácsadó által biztosított szakemberek több óraszámában történő foglalkoztatására.

5 A nők helyzete, esélyegyenlősége

A nők elleni hátrányos megkülönböztetést nem mindig könnyű észrevenni: sokszor maguk a nők – különösen, ha vezető pozíciót töltenek be – tiltakoznak a leghevesebben, amikor arról esik szó, hogy az otthoni, a munkahelyi vagy a közéleti szférában személyesen ők maguk, vagy a nők általában hátrányt szenvednének el a férfiakkal képest.

A nemek közötti **hátrányos megkülönböztetést** néhány jogszabály **tiltja** ugyan (pl. Alaptörvény XV. cikke, Munka Törvénykönyve 12 §, és az Ebtv), de a nők és férfiak között a társadalmi élet minden területére kiterjedő egyenlőtlenség természetének okainak feltárását és persze felszámolását nem írja elő jogszabály.

Külön a nők esélyegyenlőségére és diszkriminációjuknak tilalmára nincs jogszabály. Az elsődleges törvény, amelyben kiemelve szerepel a nemek közötti egyenlőség szem előtt tartása az élet minden területén, Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség

előmozdításáról (2003. CXXV. tv.) szóló törvény. Ez a törvény mondja ki, hogy a közfeladatot ellátó szervezeteknek minden jogviszonyukban, eljárásukban és intézkedésük során meg kell tartaniuk az egyenlő bánásmód követelményét (4. §). A törvény tételesen felsorolja, mely területeken tiltja a diszkrimináció minden formáját: tiltja a nemet, a családi állapotot, az anyaságot (terhességet) vagy apaságot, valamint a foglalkoztatási jogviszonynak vagy a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonynak részmunkaidős jellegén, illetve időtartamának határozott vagy határozatlan jellegén alapuló megkülönböztetést. A rendeletet meghozó kormány a fenti törvény 64.§-ában foglalt felhatalmazás alapján elrendelte az Egyenlő Bánásmód Hatóság létrehozását. Az egyenlő bánásmód követelményének megsértése esetén a jogaiban sértett fél kérelmére, illetve a törvényben meghatározott esetekben hivatalból lefolytatja a hatósági eljárást annak megállapítása érdekében, hogy történt-e hátrányos megkülönböztetés. Közérdekű igényérvényesítés joga alapján pert indíthat a jogaiban sértett személyek és csoportok védelmében. A hatóság továbbá véleményezi az egyenlő bánásmódot érintő jogszabályokat, az állami irányítás egyéb jogi eszközeit és jelentéstervezeteit, javaslatot tesz kormányzati döntésekre, jogi szabályozásra. Rendszeresen tájékoztatja a közvéleményt és a kormányt az egyenlő bánásmód érvényesülésével kapcsolatos helyzetről, tájékoztatja az érintetteket az igényérvényesítés lehetőségeiről. Közreműködik azoknak a jelentéseknek az elkészítésében, melyeket az egyenlő bánásmód hazai érvényesülésével kapcsolatban nemzetközi szervezetek részére kell megküldeni.

A Kormány biztosítani kívánja, hogy a nőknek a férfikkal azonos jogai a mindennapokban is érvényesüljenek, a nők férfi társaikkal azonos esélyt kapjanak az érvényesülésre. Magyarország ígéretet tett az Európai Unió irányelveinek következetes érvényesítésére, amely irányelvek kiemelt fontosságot tulajdonítanak az élet minden területén a nők nyílt vagy rejtett diszkriminációja felszámolásának, és meghatározzák a nemek közötti egyenlőség érvényesítésének nemzetközileg elismert terminológiáját is.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

Biharnagybajomban a 2018. január 1-jei adatok szerint 1446 fő a férfi és 1376 fő a női lakosság száma. A nők összlakossághoz viszonyított aránya 48,76 %. Megállapítható, hogy a településen a nők száma 70 fővel és 1,24%-kal kevesebb, mint a férfi lakosok száma.

A településen található, **nőket is foglalkoztató munkahelyek** jellemzően a közszféra, a könnyűipar és a szolgáltatást nyújtó szféra. A foglalkoztatott, az inaktív és a munkanélküli női népesség főbb demográfiai adatai nem állnak teljeskörűen a rendelkezésre (gyermekszám, képzettség, családi állapot, demográfiai adatok), a lekérdezhető a adatok nők és férfiak számát összesen ismerteti.

Az elmúlt éveket vizsgálva a településen a nők munkaerő-piaci szempontból nem voltak hátrányban. A nők aránya kisebb (44-47%) a férfiak arányához viszonyítva a nyilvántartott álláskereső és a tartósan munkanélküliek között is.

Biharnagybajom demográfiai adatainak vizsgálatából az alábbi összefüggések állapíthatók meg:

Az elmúlt 5 évben a 0-14 éves lányok aránya 44-46% között van, a 15-17 éves lányok aránya 44-48%, a 18-59 éves nők aránya 48%, a 60-64 éves nők aránya 42-46% a férfiak

arányához képest a vizsgált korosztályban, viszont a 65 év feletti nők és férfiak arányát vizsgálva megfordul az összetétel, a nők aránya magasabb a férfi lakosokhoz viszonyítva: 2014-ben 62%, 2017-ben 59%.

A településnek fontos feladata a népességmegtartó képesség erősítése, az elvándorlás csökkentése. Erre egyedül a munkahelyteremtés, a foglalkoztatás bővítése jelenthet megoldást.

Erre nagyon kevés a lehetőség a térség és a település infrastrukturális helyzetét és földrajzi elhelyezkedését megnézve. Az önkormányzat próbálja a helyi vállalkozók elképzeléseit támogatni, segíteni annak érdekében, hogy plusz munkahelyeket teremtsenek, ezzel egyben elősegíteni a nők esélyeinek növelését a foglalkoztatásban.

Az Önkormányzat, mint munkáltató eleget tesz az **egyenlő munkáért egyenlő bér** követelményének.

E cél megvalósulását példamutatásával tudja segíteni, hiszen szükséges az a tudatformálás és szemléletváltás, amely ezen a területen is biztosítja az esélyegyenlőséget.

Képzésbe vonás, illetve a képzésszervezés kapcsán mindenképpen elmondható, hogy ugyanolyan esélyt kapnak a nők, mint a férfiak.

5.1.1. számú táblázat - Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

év	Munkavállalási korúak száma		Foglalkoztatottak		Munkanélküliek		ffi-nő
	férfiak	nők	férfiak	nők	férfiak	nők	
2011	993	914	506	330	112	114	2
2012	908	837	n. a.	n. a.	137	106	-31
2013	912	833	n. a.	n. a.	155	142	-13
2014	913	832	n. a.	n. a.	149	128	-21
2015	914	830	n. a.	n. a.	135	107	-28
2016	906	822	n. a.	n. a.	93	88	-5
2017	910	818	n. a.	n. a.	79	73	-6

Forrás: Teir

A munkavállalási korú nők száma minden évben, több mint 80 fővel kevesebb, mint a férfiak száma. A munkanélkülieknél is a férfiak vannak magasabb arányban. A munkanélküliek száma 2016-tól nagy mértékben csökkent előző évekhez képest a közfoglalkoztatásnak köszönhetően.

Önkormányzatunk nem rendelkezik településszintű nemekre vonatkozó foglalkoztatotti létszám megbontással.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások

A családi, magánéletbeli feladatok és felelősségek általában egyoldalúan a nőket terhelik. A kisgyermeket nevelő nők (és férfiak) esélyeit a szolgáltatási hiányosságok alapvetően rontják.

A kisgyermeket nevelő nők munkahelyre történő visszakerülését a szolgáltatási hiányosságok alapvetően rontják, viszont településünkön rugalmasan működik. A kisgyermekesek munkaerő-piaci esélyeinek tekintetében elsődleges a bölcsődei férőhelyek száma. Településünkön a gyermekek napközbeni ellátását szolgáló bölcsődei férőhelyek száma elegendő, várólista nincs. 26 férőhelyen várják elsősorban a munkaerő piacra visszatérő szülők gyermekeit. A bölcsőde, igazodva a munkaerő-piaci igényekhez 6:30 és 16:30 óra között van nyitva.

Minden gyermek számára biztosított a 3 éves kortól történő óvodáztatás, felvétel iránti kérelmet nem utasítanak el. A Napraforgó Óvoda 6:30 és 16:30 óra között van nyitva a dolgozó szülők munkaidejéhez rugalmasan alkalmazkodva.

2018. augusztus 27-től a Biztos Kezdet Gyerekház is várja a 0-3 éves korosztályt, valamint a várandós anyákat is 8:00 és 13:00 óra között.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a **védőnői hálózat** szakmai munkájában jelenik meg. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anya és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak. A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban megkezdik: tanfolyamok, beszélgetések, családlátogatások formájában. Segítséget nyújtanak a családi-, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében. Családtervezéssel kapcsolatban a gyermekek felvilágosítására alapvetően az iskolában kerül sor.

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a védőnői hálózat szakmai munkájában jelenik meg. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anyákra és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak. A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban kezdi meg beszélgetések, családlátogatások formájában.

Védőnő feladatköre:

elvégzi az egészségi állapotot ellenőrző alapvető vizsgálatokat (testsúly, magasság, vérnyomás, stb.)

tájékoztat a várandós gondozás menetéről,

tájékoztat a családtámogatási ellátási formákról, jogosultságokról,

kiemelt és rendszeres figyelmet fordít az újszülött egészséges testi-lelki fejlődésére.

segítséget nyújtanak a családi-, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében.

A védőnői szolgálat két évente megszervezi a mammográfiára kötelezett nők szűrését. ingyenes busz biztosításával. 2013-ban 34 fő, 2015-ben 67 fő, 2017-ben 45 vett részt mammográfiai vizsgálaton.

5.3. számú táblázat - Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

év	védőnők száma	0-3 év közötti gyermekek száma	átlagos gyermekszám védőnőnként

2013	2	136	68
2014	2	136	68
2015	2	157	78
2016	2	145	73
2017	2	152	76

Forrás: Helyi adatgyűjtés

A táblázat adataiból látható, hogy a 0-3 év közötti gyermekek számának változásával párhuzamosan változik az 1 védőnőre eső gyermeklétszám is.

Amint már korábban is említésre került, a településen a védőnői szolgálat jól működik. Folyamatosan, magas szakmai színvonalon és családbarát módon látják el feladatukat. Értékes és tevékeny tagja a jelzőrendszernek is.

5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

A családon belüli erőszaknak több fajtáját különböztetjük meg:

- szóbeli,
- megfélemlítés,
- lelki,
- elszigetelés,
- testi,
- szexuális,
- gazdasági, anyagi.

A statisztikai adatok azt mutatják, hogy a nők ellen elkövetett bűncselekmények között egyértelműen a családon belüli erőszak a leggyakoribb halálozási ok. Jellemzően az erőszak jó része a családban marad, hiszen a nőket, illetve a családokat érő erőszakos cselekedetek nagy része ma még felderítetlen. A gyermekvédelmi, szociális szolgáltatások, a védőnői hálózat, a rendőri tevékenység eredményeként, a **jelzőrendszerek** alapján több esetre derül fény, egyre többen tudják, hogy problémáikkal hova fordulhatnak segítségért.

Az Új Széchenyi Terv keretében a KOMP Egyesület és a Hajdú-Bihar Megyei Polgárőr Szövetség a TÁMOP-5.6.1.C-11/2-2011-0019 pályázat keretében „Az áldozattá válás megelőzése, áldozatsegítés Hajdú-Bihar Megyében” címmel 2013-2014. évben prevenciós és „rehabilitációs” tevékenységet folytatott a településen a veszélyeztetett csoportok, illetve az áldozatok körében.

Az áldozatsegítő program azért jött létre, hogy Hajdú-Bihar megye területén a Kormányhivatal Igazságügyi Szolgálatának munkáját segítse. Célja az áldozatok lelki és érzelmi terheinek csökkentése, életvezetési nehézségeinek csökkentése.

A rendőrség különböző fórumokon próbál felvilágosítást tartani a családon belüli erőszakról, illetve arról, hogy milyen lehetőségei vannak annak, akit ilyen erőszak ér.

Tény, hogy a családi erőszakot elszenvedők igyekeznek azt titokban tartani, és inkább tűrik, mint fellépjenek ellene.

Megoldás itt továbbra is a prevenció, illetve a folyamatos tájékoztatás.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

A szolgáltatások közvetítése a **Család- és gyermekjóléti Szolgálat** feladata, évek óta kialakult jó gyakorlat alapján működik a jelzőrendszer.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

A nők közéleti szerepvállalását nagyban befolyásolja a társadalom női szerepfelfogása. Felmérésekből kiderül, hogy Magyarországon sok esetben a nők is szerepüket elsősorban a családi környezetben határozzák meg, a gyermeknevelési, háztartási feladatokat helyezve előtérbe. Számításba véve azt a tényt, miszerint a nők maguk is másképp ítélik meg a társadalomban betöltött szerepüket, elmondható, hogy a politikában, közéletben való részvétel nem kizárólagos mutatója az esélyegyenlőségnek.

Önkormányzat példamutatással hívja fel a figyelmet a nők társadalmi szerepvállalásának erősítésére. A települési képviselők körében 2 nő található. A hivatal vezetőinek és középvezetőinek túlnyomó többsége nő.

Megállapítható, hogy **a településen nincs jelenleg olyan szervezet**, amely a nők érdekvédelmére alakult volna.

Biharnagybajom Községi Önkormányzat köztisztviselői álláshelyeit is nők töltik be. A Szűcs Sándor ÁMK igazgatója, illetve a köznevelési intézmények vezetői is nők.

A Polgármesteri Hivatalban 9 fő nő köztisztviselő dolgozik, akik jelenleg iratoktól zsúfolt irodahelyiségekben dolgoznak. **Jelenleg nincs elegendő helyiség kialakítva irattárnak az épületben, nincs külön helyiség kialakítva az ügyfélszolgálatnak, ezért szükséges az épületben lévő helyiségek áttervezése, ügyfélbarátabbá tétele.** Nyáron 35-40 fok körüli hőmérsékletben dolgoznak a köztisztviselők, ezért az elviselhetetlen hőség miatt az irodákban klímaberendezések elhelyezése szükséges, valamint pályázni szeretnénk az épület energetikai korszerűsítésére is.

Nőszövetség működése Biharnagybajomban

A Biharnagybajomi Református Nőszövetség jelenleg 10-12 főből áll. Jótékonyági vásárokat rendez, melynek bevételéből karácsonykor az iskolai hitoktatásban résztvevő gyermekeknek ajándékot készít, helyben Nyilas Misi csomagokat oszt (30 darab volt 2016 karácsonyán) a rászoruló gyermekeknek (iskolás és óvodás korosztálynak is), időseknek szeretetsomagot készítettek (50 darabot 2016 karácsonyán), melyet személyesen vittek el a megajándékozottaknak.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A kisgyermeket nevelő, a sokgyermekes, a gyermeküket egyedül nevelő anyák és a 45-50 év feletti nők hátrányos helyzetben vannak a munkaerő piacon. Ezt helyi szinten megoldani nem lehet, a magányosság és az elhagyatottság érzésének megszüntetésére a társadalmi és kulturális összefogás a lehetséges megoldás.

"Mikrotérségi áldozatsegítő hálózat kialakítása" című TÁMOP 5.6.1. C-11/2-2011-0032 számú pályázat 2014. 06. 30. napjával lezárult. A pályázat után jelenleg nem biztosított szakember segítsége sem a problémával küzdő nők, sem a gyermekek, idős személyek,

fogyatékos személyek részére. Az áldozattá válás megelőzése, és a már áldozattá vált személyek komplex segítése érdekében lenne igény a helyben történő prevencióra, illetve korrekcióra.

5.8 Kulcsproblémák összegzése

Kulcsproblémák	Igényel-e beavatkozást?
Van-e nemekre érzékeny adatgyűjtés, elemzés és értékelés az önkormányzat által felügyelt minden szakterületen?	nem
Van-e a településen célzottan a nők elleni erőszak áldozataival foglalkozó ellátás?	igen
Biztosított-e a gyermeküket egyedül nevelő nők rugalmas munkavégzése az önkormányzati intézményekben?	nem
Alkalmazkodnak-e az önkormányzat által fenntartott nevelési, oktatási, szociális intézmények a nők foglalkoztatási igényeihez?	nem
Biztosított-e a nők részvétele a helyi döntéshozatalban?	nem

5.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

Célcsoport	Következtetések		
	Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek	Kapcsolódó intézkedés címe
Nők	A településen célzottan a nők elleni erőszak áldozataival foglalkozó ellátás nincs	A családon belüli erőszak áldozatainak hatékony segítése, áldozattá válás megelőzése	Nők áldozattá válásának megelőzése, áldozatok segítése
	Polgármesteri Hivatal épületében nincs elegendő helyiség kialakítva irattárnak, az épületben nincs külön helyiség kialakítva az ügyfélszolgálatnak, az irodákban nincsenek klímaberendezések elhelyezve, az épület energetikailag korszerűtlen	Polgármesteri Hivatal épületének felújítása pályázati forrásból	Polgármesteri Hivatal épületének felújítása, bővítése irodahelyiségekkel

A település nagyságára tekintettel ismerjük lakosaink körülményeit, családi helyzetét és problémáit a jelzőrendszeren keresztül. Ismert, hogy ki és milyen helyzetben neveli a gyermekeit, milyen segítségre van szüksége.

Erre tekintettel nem tartjuk indokoltnak a nemekre érzékeny adatgyűjtést. A Helyi Esélyegyenlőségi Program elkészítése óta több képzési program valósult meg a településen, mely az alapkompenciák fejlesztésére, illetve szaktudás megszerzésére irányult. Ezek az akkori Türr István Kutató és Képző Intézet közreműködésével valósultak meg. Kifejezetten érintette a nőket a parkgondozó, növénytermesztés és tartósítás, száraztészta készítő tanfolyam, de jelentős számban vettek részt nők az alapkompencia és a gyógynövénytermesztő tanfolyamon is.

A településen néhány évvel ezelőtt működött Áldozatsegítő Iroda pályázati forrásból, de 2014-ben megszűnt. A családon belüli erőszak bejelentését a az Országos Kríziskezelő és Információs Szolgálat bántalmazottak segélyvonala fogadja.

6 Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

A népesség öregedésével járó társadalmi, demográfiai problémák az elmúlt évtizedekben világszerte az érdeklődés középpontjába kerültek. Elmondható, hogy az idősebb korcsoportok létszámának és arányának tartós növekedése közvetlenül kihat a generációs együttműködésre, ami a társadalom működésének meghatározó módon képezi az alapját. Az idős állampolgárok számára is biztosítani kell az esélyt az aktív életre, az önmegvalósításra. Ez az egyének és a társadalom érdeke, az egészség- és a szociálpolitika összehangolása, a megfelelő szolgáltatások biztosítása, a közösségi erőforrások mozgósítása jelentős előrelépést biztosít e területen. Társadalmi szemléletváltás a feltétele annak, hogy az időskort, mint tevékeny és hasznos életszakaszt lássa az emberek többsége, ehhez szükséges a helyi média elkötelezettsége és tájékoztató munkája. Az idősök életminőségének javításához kiemelten fontos az egészségügyi és szociális intézményrendszer egyes elemeinek fejlesztése, az alapellátás és szociális intézmények idősbaráttá tétele.

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői

2013-ban Biharnagybajomban a 2845 fő állandó lakosságból a 60-64 éves korosztály 146 fő, a (85 férfi és 61 nő), a 65 éven felüli állandó lakosság száma pedig 423 fő. Az állandó lakosság 20%-a 60 év feletti korosztály.

2014. évben a 2824 lakosságból a 60-64 évesek száma 167 fő (94 férfi, 73 nő), a 65 év feletti állandó lakosság pedig 408 fő. Az állandó lakosság 20,4 %-a 60 év feletti.

2017-ben a 2644 fő állandó lakosból 60-64 éves korcsoportba tartozik 189 fő (103 férfi és 86 nő), 65 év fölötti 390 fő. Ez az állandó lakosság 21,8%-a.

Ezek az adatok hűen mutatják, hogy a lakosság jelentős részét teszik ki az időskorúak, mint esélyegyenlőségi csoport igen nagy figyelmet igényel.

Egészségügyi szempontból a kor előrehaladtával mind a nők, mind a férfiak esetében csökken a rendszeres testmozgás, amely több betegség előidézője lehet.

A Szűcs Sándor Művelődési Ház és Könyvtár évente változatos programot szervez: számos kulturális rendezvényt, találkozót, színi- és zenés előadásokat, egészségügyi, ismeretterjesztő előadásokat, továbbá fafaragó, fotókiállítások is szép számban fellelhetők programjaik között, hogy a település lakosságának minél szélesebb körét elérhesse.

Településünkön nagy hagyománya van Nemes Pista bácsinak köszönhetően a Karafitty népzenei találkozók megrendezésének. Ebben az évben immáron 25. alkalommal zenélnek és énekelnek együtt a népzene kedvelő meghívott előadók és vendégek.

Az számítógépes tudással nem rendelkező idős emberek részére több alkalommal tanfolyamot szervezett a Művelődési Ház és az Általános Iskola is. Ezáltal az idős emberek nem csak magányukat tudják enyhíteni, hanem kapcsolatteremtés mellett lehetőségük van mindennemű ismeret, tudás megszerzésére is az internet használata során.

Igen tevékeny az idős emberek nappali ellátásának keretében működtetett idős emberek klubja, ahol családi légkörben beszélgethetnek, alkothatnak, kikapcsolódhatnak idős emberek. Ez testi és lelki egészségükre is pozitív hatással van.

Egészségügyi szűrővizsgálatok a településen helyben ritkán van lehetőség, általában be kell utaznia a lakosoknak Berettyóújfaluba, vagy Debrecenbe. Mammográfia vizsgálatra történő utazást a védőnőknek 2 évente van lehetőségük megszervezni. Az utazás költségét az Önkormányzat támogatási keretből finanszírozza. Egyéb egészségügyi szűrővizsgálatra történő eljutást igyekeznek az önkormányzat megszervezni, 2018-ban a Falunapon egészségügyi szűrőbuszt biztosított az odalátogatók számára.

A lakosság jelentős része nem jár preventív (megelőző) vizsgálatokra. Házi orvosaink prevenciós tevékenysége, az idős emberek nappali ellátásában dolgozók ilyen irányú segítsége, illetve az idős emberek által egymásnak átadott ismeretek jelentik a legnagyobb tudásforrást ezen a téren.

Mai idős emberek jövedelmi helyzetéről nincsenek adataink.

6.1.1. számú táblázat - Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma nemek szerint

év	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő férfiak száma	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő nők száma	összes nyugdíjas
2012	304	412	716
2013	299	392	691
2014	278	355	633
2015	256	343	599
2016	250	338	588
2017	n.a	n.a	n.a

Forrás: Helyi adatgyűjtés

A táblázat a nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők számát mutatja nemek szerinti megbontásban. 2012-ben a lakónépesség számához viszonyítva a nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők 25,2%-os arányt képviselnek. 2016-ban a lakónépesség számához viszonyítva az ellátásban részesülők aránya 22,6 %.

Látható, hogy minden évben az összes nyugdíjashoz képest a nők aránya magasabb, mint a férfi lakosoké. Ez azzal magyarázható, hogy a nők jogszabály alapján hamarabb vehetik igénybe a nyugdíj ellátást.

Az időskorúak családi állapotára jellemző, hogy korban előrehaladva fokozatosan csökken a házások, és növekszik az özvegyek száma.

Az időskorúak – közülük is főként az egyedülállók – a bűncselekmények elkövetése szempontjából potenciálisan veszélyeztetett csoportot képeznek. Az előrehaladott korban lévők életkori, fizikai, mentális sajátosságaikból adódóan, és a társadalomban betöltött szerepüknél fogva az átlagnál sérülékenyebbek, kiszolgáltatottabbak, ezáltal fokozottabban veszélyeztetettek bizonyos bűncselekményekkel szemben.

A bűncselekmények visszaszorítása érdekében térfigyelő kamerarendszer került kiépítésére a településen, melynek további bővítését tervezi az önkormányzat.

A település fokozott közbiztonsága érdekében önkéntes polgárőrség működik, valamint a rendőrség is hatékonyan közreműködik.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

A regisztrált munkanélküliek (2017-ben 153 fő) korcsoportonkénti megoszlásából látható, hogy az idősebb korosztályt (55 év feletti) arányaiban kisebb mértékben sújtja a munkanélküliség. 2017-ben a regisztrált 55 év feletti munkanélküliek száma 45 fő, a munkanélküliek 29 %-a, míg a fiatal munkanélküli korosztály 20-39 év között 61 fő, a munkanélküliek 40%-a.

Az 55 év feletti munkanélkülieknek az elhelyezkedési esélye, sajnos nagyon kicsi. Ebbe a korosztályba tartozó személyek kiszolgáltatottabbak a munkaerő-piacon. A nyugdíjkorhatár betöltése előtti munkaviszony megszűnése után leinkább a közfoglalkoztatás keretében dolgoznak. Nincs hátrányos megkülönböztetés az 55 év feletti foglalkoztatása területén, a közfoglalkoztatási programokba is bevonásra kerülnek, akik alkalmasak a munkavégzésre.

A településen néhány esetet kivéve nem jellemző a nyugdíj melletti munkavégzés. Az idős emberek a vidéki életmóddal járó többletmunka miatt örülnek, ha a ház körüli teendőket el tudják látni. Mindenki kertes házban lakik, ahol bőven van tennivaló.

6.3.1. számú táblázat - 64 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

év	64 év feletti lakosság száma	nappali ellátásban részesülő időskorúak száma	
	fő	fő	%
2013	423	28	7%
2014	408	30	7%
2015	401	32	8%
2016	390	34	9%
2017	390	37	9%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A nappali ellátásban részt vevő idősek száma alacsony, szüksége lenne az időseknek, elsősorban az egyedül élőknek a közösségre, a korosztályukkal való kapcsolattartásra.

6.3.2. számú táblázat - Időskorúak járadékában részesülők száma

év	időskorúak járadékában részesülők száma
2013	8
2014	9
2015	9
2016	7
2017	5

Forrás: TelR, KSH Tstar

Időskorúak járadékában nagyon kevesen részesülnek az idősök számához viszonyítva.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

Az önkormányzat **támogatja** a településen élő idős emberek önszerveződő tevékenységét, a nyugdíjas közösségek munkáját pénzügyileg is segíti, valamint közösségi színteret biztosít az életkori sajátosságaikból adódó közösségi események megtartásához, a rendezvényeken való fellépésekhez.

Az önkormányzat az idősekre, mint egy-egy közösség tagjaira és mint tapasztalatokkal rendelkező magánszemélyekre egyaránt számít. A nyugdíjas közösségek tagjait bevonja azon hagyományok ápolásába, amelynek célja a település kulturális örökségének gondozása, annak a tudásnak az átadása, amellyel a település hagyományai életben tarthatók.

Az állam és a települési önkormányzat a szociális alapszolgáltatások megszervezésével segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában. Településünkön biztosított az idősök nappali ellátása, házi segítségnyújtás, szociális étkezés, családsegítés.

Ha életkoruk, egészségi állapotuk, valamint szociális helyzetük miatt rászoruló személyekről az alapszolgáltatások keretében nem lehet gondoskodni, a rászorultakat állapotuknak és helyzetüknek megfelelő szakosított ellátási formában kell gondozni.

Az idősök jelezték problémájukat és egyben kérésüket az önkormányzat felé, hogy mivel **nincs járda a település határától a Köztemetőig**, ezért nagy veszélynek vannak kitéve az idős gyalogosok a kövesúton a nagy járműforgalom miatt. A biztonságos gyalogos közlekedés érdekében járdát, vagy kerékpárutat szeretnének létesíttetni az Önkormányzattal.

A másik nehézséget okozó tényező a nehezen közlekedő, mozgásukban korlátozott idős emberek számára, **hogy a településen lévő buszvárók nincsenek akadálymentesítve**, ezért a mozgásukban korlátozott idős emberek nem, vagy csak nagyon nehezen tudnak segítséggel fellépni a buszra. Szeretnék, hogy az Önkormányzat tegyen lépéseket a

buszvárók akadálymentesítése, illetve a Kisbajomi és a Nagybajomi buszmegállókhöz történő kerékpártároló kihelyezése érdekében.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

A településen van az időseknek egy aktív magja, akik **tevékenyen részt vesznek** a község közösségi életében. A nyugdíjas klubban rendszeresen összejönnek, fellépésekre készülnek, kirándulnak, kapcsolatot tartanak fenn a település gyermekközösségeivel, intézményeivel. Talán többen vennének részt ebben a tevékenységben, ha az intézménybe való eljutás könnyebbé válna. Ez megoldható lenne, ha gépjármű vinné ki a távolabb lakó, illetve a fizikai állapota miatt kimenni nem tudó időseket.

Az idősek egy rétegére jellemző az **élethosszig tartó tanulás**. Ez elsősorban ugyanarra a csoportra vonatkozik, akik egyébként aktív résztvevői a társadalmi életnek. Ez abból is következik, hogy többen találkoznak a társadalom és a technika újdonságaival.

Az informatikai ismeretek egyre fontosabbá válnak a mindennapi élet során, ezért az idősek körében szükséges a számítógép és internethasználat oktatása, az ehhez szükséges eszközök beszerzése, hogy ezáltal is nagyobb esélyük legyen a közszolgáltatások, az információk elérésére.

Az idősek többsége nem rendelkezik számítógépes ismeretekkel, ezért több alkalommal informatikai tanfolyam került megszervezésre részükre. 2012-ben a MÉLIUSZ Információs Központ szervezésével 5 fő időskorú vett részt 40 órás informatikai képzésen, valamint 2013-ban 20 órás képzésen szintén 5 fő vett részt; az Iskolában is volt szervezve számítógépes tanfolyam az idősek részére, melyen 16 fő vett részt.

Egészségügyi alapellátás tekintetében két háziorvosi és egy fogorvosi körzet áll a rendelkezésükre. A szakorvosi ellátás legközelebb Püspökladányban és Berettyóújfaluban érhető el.

Ide a tömegközlekedés – bár vasút nem áll rendelkezésre - jónak mondható.

A településnek jól felszerelt, közel 11.000 db kötetszámú könyvtára van, mely minden héten keddtől szombatig látogatható. A Művelődési Házban rendelkezésre áll ingyenes internet elérés.

A Nyugdíjas klub tánccsoportja rendszeresen részt vesz hagyomány-őrző táncfellépésekkel településünkön és más települések rendezvényein is.

Az önkormányzat mindezekén túli odafigyelésének jellemző példája az, hogy az idősek napja minden évben megtartott rendezvény.

Ehhez kapcsolódóan évente kerül megrendezésre az Aranyósz Fesztivál, mindig más-más településen.

Biharnagybajomban a Művelődési Házban Nyugdíjas Klub működik. A klubba azokat az egyedülálló nyugdíjasokat várják, akik társaságra és programokra vágnak. Várják azokat a nyugdíjasokat is, akik párjukkal élnek és szeretnék a napjaikat nagyobb társaságban eltölteni. A nyugdíjas klub több szomszédos településsel is tartja a kapcsolatot, akikkel

évente több alkalommal is találkozókat szerveznek. Részt vesznek a település szintű rendezvényeken is (pl. majális, lovasnap, falunap), ekkor népdalokkal, tánccal színesítik a programokat.

A Szociális Alapszolgáltatási Központban nappali ellátás keretében az időseknek lehetőségük van beszélgetések, filmnézés, kártyacsaták, társasjátékozás, dolgos, kézműves napok, termékbemutatók szervezésére. Az intézmény szociális étkeztetés igénybevételére is lehetőséget teremt. A Szociális intézményben és a Művelődési Házban a számítógépes ismeretek elsajátításához szükséges feltételek is adóttak.

Biharnagybajomban jelenleg nem működik idősek bentlakásos otthona, melyre legfőbbsképpen az egyedülálló, önmagát ellátni részben képes, vagy képtelen idős emberek részére kellene létesíteni.

A Szociális Alapszolgáltatási Központ Fejlesztési céljai, melyre 2016-ban az Önkormányzat nyújtott be pályázatot, azonban nem nyert támogatást.

A szenvedélybeteg nappali és idős nappali ellátás jelenleg egy közös foglalkoztató helyiséget és pihenő szobát használ, melyet a későbbiek során épületbővítéssel úgy szeretnék átalakítani, hogy az idős nappali ellátás önálló foglalkoztató helyiséggel, és pihenő szobával rendelkezzen.

A szenvedélybetegek nappali ellátása pedig egy, több funkciót ellátó, (szeparálható foglalkoztató és pihenőszoba) helyiséggel bővüljön. A fent leírtak megvalósulása esetén az étkező helyiség megtartaná önálló funkcióját, s mindemellett egy nagy közösségi tér funkcióját is betölthetné.

Az épület bővítésének keretén belül, az átalakításokkal, és a megnövekedett dolgozói létszámmal összhangban további irodahelyiségek kialakítása is szükséges.

A Tamasz Szociális Alapszolgáltatási Központ annak érdekében, hogy minél több rászorulóknak tudjon segíteni pályázni kíván ruha, tüzelő, és élelmiszer adományra. Jelenleg nem megoldott intézményünkön belül a nagyobb mennyiségű és minőségű adományok tárolása, ezért az átalakítás során ruha adomány,- szárazáru és hűtött élelmiszerek tárolására alkalmas helyiségek kialakítása a célunk. Ezen kívül kisebb mennyiségű hűtött adományok tárolásához fagyasztó szekrények, hűtőszekrények, tároláshoz mobil polcrendszerek beszerzése lenne indokolt.

A leendő új épület lehetőséget biztosítana új szolgáltatások megszervezésére, és lebonyolítására:

-Jelenleg havi kétszer 2 órában van foglalkoztatva a pszichológus az intézményben, és ezt a munkaidőt bővítenénk ki a helyi igényeknek megfelelően, / párterápia, mediáció, családon belüli konfliktusok kezelése/

-Mivel a mikrotérségi áldozatsegítő hálózat munkája településünkön 2014. 06. 30.-val megszűnt. Ezt követően azonban szükség lenne arra, hogy az áldozattá vált személyek itt helyben és azonnal kaphassanak segítséget.

- Mikrotérségi áldozatsegítő hálózat kialakítása” című TÁMOP 5.6.1. C-11/2-2011-0032 számú pályázat 2014. 06. 30. napjával lezárult. A pályázat után jelenleg nem biztosított szakember segítsége sem a problémával küzdő nők, sem a gyermekek, idős személyek, fogyatékos személyek részére. Az áldozattá válás megelőzése, és a már áldozattá vált személyek komplex segítése érdekében nagyfokú igény lenne a helyben történő prevencióra, illetve korrekcióra.

-Pályázat útján szeretne az intézmény minél nagyobb összeget fordítani szabadidős programok , kirándulások,közösségi programok szervezésére, melynek célja, a közösségépítés, hasznos időtöltés biztosítása az ellátottak részére úgy, hogy minél több személyt bevonjon az intézmény vérkeringésébe, mindennapi életébe.

Az EFOP-1.5.3-16-2017-00010 azonosító számú „Humán közszolgáltatások fejlesztése Kabán és a környező településeken” elnevezésű projektből - melyet 2021.12.31-ig kell megvalósítani – az időseket érintő fejlesztési lehetőségek:

- **Feltárt probléma: Hagyományos népi kismesterségeket bemutató képzések, foglalkozások nem működnek:**

Intézkedés: Hagyományos életmód tábor; Helyi értékek feltárása, helyi portékák bemutatása "A hely, ahol itthon vagyunk" címmel program keretében

- **Feltárt probléma: tevékenységének bővítése (pszichológus munkaidejének növelése igényeknek megfelelően, / párterápia, mediáció, családon belüli konfliktusok kezelése/, áldozatsegítő hálózat működtetése)**

Intézkedés: A Szociális Alapszolgáltatási Központ tevékenységének bővítése: pszichológus alkalmazása; család- és gyermekjóléti szolgálatok prevenciószerepének erősítése érdekében indított preventív jellegű programok; Földesen a család-terapeuta foglalkozás/ párkapcsolati-terapeuta foglalkozás a konzorcium valamennyi tagja részére rendelkezésre áll.

6.5 Kulcsproblémák összegzése

Kulcsproblémák	Igényel-e beavatkozást?
Biztosított-e a településen az egészségügyi és szociális szolgáltatások összehangolása az idősödők és az idősek szükségleteinek és érdekeinek figyelembevételével?	nem
Biztosított-e a településen az idősek számítógépes ismereteinek elősegítése oktatás formájában?	nem
Biztosított-e a településen az idősek társadalmi, kulturális, civil életben való aktív részvétele?	nem
Biztosított-e az idősek részvétele a helyi döntéshozatalban?	nem
Van-e a településen idősek bentlakásos otthona?	igen

6.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Célcsoport	Következtetések		
	Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek meghatározása	Kapcsolódó intézkedés címe
Idősek helyzete	Az 55 év felettiak többen is szeretnék lakókörnyezetükben számítógéppel rendelkezni	pályázati lehetőség kihasználása	számítógép, laptop beszerzése idősek részére
	Köztemetőbe történő eljutás nehézsége	Közterületen járda, kerékpárút építése	Járda, kerékpárút építés
	Buszvárók nem akadálymentesek, a kisbajomi buszmegállónál nem lehet a kerékpárt lezárni	A buszra való felszállás megkönnyítése érdekében buszvárók akadálymentesítése, kerékpártartó elhelyezése	Buszvárók akadálymentesítése, kerékpártartó elhelyezése
	Idősek bentlakásos otthona	pályázat benyújtása	Időskorúak részére bentlakásos otthon kialakítása
	Szociális Alapszolgáltatási Központ kapacitásbővítése, tevékenységének bővítése (pszichológus munkaidejének növelése igényeknek megfelelően, / párterápia, mediáció, családon belüli konfliktusok kezelése/, áldozatsegítő hálózat működtetése), a telephely alapterületének bővítésével	pályázat ismételt benyújtása EFOP-1.5.3 pályázatból valósul meg a tevékenységek bővítése	Szociális Alapszolgáltatási Központ kapacitásbővítése, tevékenységének bővítése

7.A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

A fogyatékos emberek és családjaik világszerte a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják, évszázadok óta a szociális élet peremére sodródva élnek, boldogulásukat ezernyi tényező hátráltatja.

A fogyatékosügy- és általában az esélyegyenlőség- talán legfontosabb feladata, hogy az államigazgatás területén meghonosodjon a mainstreaming elve, vagyis az a szemlélet, hogy a fogyatékos emberek ügye nem (csak) szociális kérdés: valamennyi ágazat, minden közigazgatási szereplő kötelessége és felelőssége, hogy a saját területén érvényesítse a fogyatékos emberek esélyegyenlőségének szempontjait, és megtegye az ehhez szükséges szakmapolitikai lépéseket.

Mint általában az esélyegyenlőség területén, a fogyatékosügyben is a társadalmi szemléletformálás az egyik legnagyobb kihívás. Komoly kihívás, és súlyos feladat hárul a döntéshozókra és végrehajtókra a társadalom egésze tekintetében: mindenki számára világossá kell tenni, hogy a fogyatékos emberek integrációja mindannyiunk feladata, és – bár jelentős anyagi forrásokat emészt fel – nem csupán pénz kérdése. Az egyenlő esélyű hozzáférés egyik eszköze az akadálymentesítés, amelynek fogalma az utóbbi években teljesen új tartalmat nyert: valamennyi fogyatékosági csoporthoz tartozó ember – azaz a mozgássérült, látássérült, hallássérült és az értelmi fogyatékos, autista és súlyosan-halmozottan fogyatékos emberek – speciális szükségleteinek figyelembevételét kell a komplex akadálymentesítés, azaz az egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése alatt érteni. A kulcs az, hogy ma már nem pusztán épületek akadálymentesítéséről beszélünk, hanem a közszolgáltatások egyenlő esélyű hozzáféréséről.

Fogyatékossgal élő személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, szellemi vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.

Az egyenlőség, az egyenlőtlenségek kérdése különböző mértékben ugyan, de valamennyi – a többségtől eltérő jellemzőkkel rendelkező – személyt, csoportot érint ma Magyarországon. Külön figyelmet érdemel a fogyatékos emberek helyzete.

Gyakori probléma, hogy kevés a foglalkoztatási lehetőség, nem megoldott a foglalkoztatáshoz szükséges akadálymentesítés, nem biztosítottak a különleges eszközök és feltételek.

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

A fogyatékkal élők legnagyobb részének egyetlen megélhetési forrása az alacsony összegű **nyugdíj, járadék, segély**. Egyes esetekben az iskolai végzettségük elmarad az egészséges társaikétól, ami tovább rontja megélhetési esélyeiket. A tartós egészségügyi problémákkal, illetve fogyatékkal élő emberek munkaerőpiaci lehetőségei erősen behatárolódtak. Fontos továbbá a célcsoport részére szervezett ellátásokat, szolgáltatásokat, az egyes intézkedéseket az egyéni szükségletek alapján tervezni. Tapasztalataink szerint elhelyezkedésük során **számos akadállyal** kell megküzdeni.

A településen az elmúlt években a **lakosság mintegy 3%-át** teszik ki a megváltozott munkaképességű és egészségkárosodott személyek ellátásaiban részesülők száma.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű és egészségkárosodott személyek szociális ellátásaiban részesülők száma

év	megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma	egészségkárosodott személyek szociális ellátásaiban részesülők száma
2013	93	4
2014	89	4
2015	80	4
2016	73	5
2017	n.a	6

Forrás: TeIR, Járási Hivatal

Megváltozott munkaképességű személy: a rehabilitációs hatóság vagy jogelődjei által végzett hatályos minősítés alapján

- akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján 60 százalékos vagy kisebb mértékű,
- aki legalább 40 százalékos egészségkárosodással rendelkezik, az erről szóló szakvélemény, szakhatósági állásfoglalás, hatósági bizonyítvány, minősítés időbeli hatálya alatt,
- akinek a munkaképesség csökkenése 50-100 százalékos mértékű, az erről szóló szakvélemény időbeli hatálya alatt, vagy
- rokkantsági ellátásban részesül.

A településen az önkormányzat, mint munkáltató jelenleg 1 fő megváltozott munkaképességű személyt foglalkoztat közcélú foglalkoztatottként.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

Fogyatékos személy: az a személy, aki tartósan vagy véglegesen olyan érzékszervi, kommunikációs, fizikai, értelmi, pszichoszociális károsodással - illetve ezek bármilyen halmozódásával - él, amely a környezeti, társadalmi és egyéb jelentős akadályokkal kölcsönhatásban a hatékony és másokkal egyenlő társadalmi részvételt korlátozza vagy gátolja;

A fogyatékkal élőkre vonatkozóan **nem állnak rendelkezésre értékelhető statisztikai adatok**, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni a fogyatékkal élők lakhatási, egészségügyi, foglalkoztatási és jövedelmi helyzetéről. A szociális ellátások igénybe vevők között nagy valószínűséggel jelen vannak fogyatékos személyek is, nyilvántartott adattal azonban csak a megváltozott munkaképességű személyek ellátásában, a rendszeres szociális segélyben, a közgyógyellátásban részesülőkre vonatkozóan rendelkezünk.

A fogyatékosok körében a foglalkoztatottsági arány meghatározásánál csak a 2001. évi népszámlálás adatai állnak rendelkezésre, mely alapján 9%.

Településünkön is kevés lehetőségük van a fogyatékkal élőknek, megváltozott munkaképességűeknek a munkavállalásra.

2015-ben adódott ilyen lehetőség TÁMOP pályázati keretből. Összesen 4 fő megváltozott munkaképességű felelt meg a TÁMOP pályázati feltételeknek, akik közül 1 fő a Bölcsődében, 2 fő az Óvodában és 1 fő az Önkormányzatnál került elhelyezésre heti 20 órában, így nem kellett megszüntetni az addig rendszeresen kapott 20.000-30.000,- Ft összegű ellátásukat.

A fogyatékkal élők a közfoglalkoztatásban sem vehetnek részt, mert ha valamilyen típusú ellátásban részesülnek, akkor csak részmunkaidőben vehetnének részt a közfoglalkoztatásban, mely többnyire néhány hónap munkalehetőséget biztosít számukra. Ezért egyrészt nem tudnak fizikai munkát vállalni betegségük miatt, másrészt a jelenleg indított közfoglalkoztatási programok nem biztosítanak részmunkaidőben történő foglalkoztatást.

Az EFOP-1.5.3-16-2017-00010 azonosító számú „Humán közszolgáltatások fejlesztése Kabán és a környező településeken” elnevezésű projektből - melyet 2021.12.31-ig kell megvalósítani - a fogyatékkal élőket érintő fejlesztési lehetőségek:

Feltárt probléma: Nem áll rendelkezésre olyan foglalkoztatási szakember, aki fogyatékos személy állapotának ismeretében javaslatot tud tenni

Intézkedés: a Kompetencia képzés, aktív munkaerő piaci eszközökben való részesítés, mentorálás.

Hátrányos megkülönböztetés:

Intézményi ellátásokban nincs ilyenről tudomása az Önkormányzatnak.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma

év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma		
	önkormányzati fenntartású intézményben	egyházi fenntartású intézményben	civil fenntartású intézményben
2013	0	n.a	n.a
2014	0	n.a	n.a
2015	0	n.a	n.a
2016	0	n.a	n.a
2017	0	n.a	n.a

Forrás: Helyi adatgyűjtés

Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személy nem vesz részt az önkormányzati fenntartású intézményben.

A szociális alapszolgáltatások és a közművelődési intézmény lehetőségei adottak a célcsoport számára, illetve a **Mozgáskorlátozottak Hajdú-Bihar Megyei Egyesületének helyi szervezete segíti a rászorulókat, érdeklődőket.** Az Önkormányzati intézmények zömmel akadálymentesek, ezzel is segítve az egyenlő esélyű hozzáférést.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei

Miként általában az esélyegyenlőség területén, a fogyatékoságügyben is a társadalmi szemléletformálás az egyik legnagyobb kihívás. Komoly kihívás, és súlyos feladat hárul a döntéshozókra és végrehajtókra a társadalom egésze tekintetében: mindenki számára világossá kell tenni, hogy a fogyatékos emberek integrációja mindannyiunk feladata, és – bár jelentős anyagi forrásokat emészt fel – nem csupán pénz kérdése. Az egyenlő esélyű hozzáférés nemcsak liftek, rámpák, speciális táblák vagy éppen hangos térkép alkalmazását jelenti, hanem azt a szemléletet is, amely a fogyatékos embert egyenjogúnak és egyenrangúnak tekinti. Ennek egyik igen fontos eszköze az esélyegyenlőségi tervek elkészítése és az abban foglaltak végrehajtása is.

A fogyatékkal élő emberek és családjaik a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják. Fontos számukra olyan környezet teremtése, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek a mindennapi életünk során a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.

Az egyenlő esélyű hozzáférés egyik eszköze az akadálymentesítés, amelynek fogalma az utóbbi években teljesen új tartalmat nyert: ma már valamennyi fogyatékosági csoporthoz tartozó ember – azaz a mozgássérült, a látássérült, a hallássérült, az értelmi fogyatékos, autista és súlyosan-halmazottan fogyatékos emberek – speciális szükségleteinek figyelembevételét kell a komplex akadálymentesítés, azaz az egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése alatt érteni. Ez olyan eszközök és megoldások telepítését jelenti, amely lehetővé teszi, hogy egy-egy szolgáltatást a mozgássérült embereken túl látás- vagy hallássérült, valamint értelmi fogyatékos emberek is igénybe vehessenek. (Brei írás – vakok és gyengén látók részére, indukciós hurok – nagyot hallók részére).

Önkormányzatunk alapvető célja az önkormányzat közintézményeinek legalább a mozgáskorlátozottak részére történő akadálymentesítése, de vannak épületeink, melyek teljes akadálymentesítettséggel rendelkeznek (Pl. Polgármesteri Hivatal, Kossuth úti orvosi rendelő, Mátyás K. úti Óvoda, Ebédlő, Kossuth úti orvosi rendelő).

2018-ban akadálymentesített épület lesz a Rákóczi úti kis Tornaterem és a Konyha - Ebédlő épülete és a 2019-ben megvalósuló épületfelújítások során az Egészségügyi Központ kialakítása, Piacsarnok kialakítása, a Sportpálya kapu bejárója és a nézőtér bizonyos része.

Az egészségügyi alap-ellátórendszer fejlesztése

Jelenleg 3 különböző helyen van a településen a házi orvosi rendelők Kossuth u. 3. és Rákóczi u. 2., valamint a Védőnői ellátás - Gyermekszakrendelés, Fogorvosi rendelő Rákóczi u. 7.), mely szolgáltatásokat egy helyre szeretné az Önkormányzat integrálni egy épületben a település központjában. **A fejlesztést pályázati forrásból valósítja meg az Önkormányzat 2019-ben.**

Szakemberek biztosítása

Településünkön nem biztosított kellő óraszámban a fogyatékos gyermekek ellátása szakember által, ezért a Szociális Alapszolgáltatási Központ és Bölcsőde pályázati úton szeretne foglalkoztatni gyógypedagógust és a munkájához szükséges foglalkoztató eszközöket beszerezni.

Közösségi tér biztosítása

A Biharnagybajomi Mozgáskorlátozottak Egyesülete minden évben szervez Egyesületi találkozót más településekkel és a mi Egyesületi tagjaink is járnak más települések találkozóira. **A találkozók megrendezéséhez szeretnének teret kapni.** 2018-ban a Művelődési Ház udvarán elkészül egy ún. közösségi térnek helyet adó fedett terasz padokkal és székekkel a Sportöltöző mögött, valamint egy kemence is megépítésre kerül. Ez a hely kiválóan alkalmas lesz közösségi rendezvények, találkozók megtartására, nem csak az Egyesületek számára, hanem egyéb szervezetek számára is.

A Mozgáskorlátozottak Egyesülete szükségesnek tartja, hogy a rendezvényeken való főzéshez az önkormányzat által biztosított legyen számukra üst és nagy edények, melyeket a Falunapon is tudnának használni. Ezek jelenleg nem állnak rendelkezésre.

A Nyugdíjas klub és a Mozgáskorlátozottak Egyesülete is jelezte azt a kérést, hogy a köztemetőbe, illetve a rendezvényekre biztosítson az Önkormányzat részükre kisbuszt. A kabai Tamasz Szociális Alapszolgáltatási Központ által fenntartott személygépjármű és kisbusz megrendelésük esetén rendelkezésre áll ezekre a célokra kedvezményes áron.

Belterületi helyi közutak állapota

- **Problémaként jelenik meg, hogy a településen kb. 5 km hosszú belterületi út nincs szilárd burkolattal ellátva, megnehezítve az akadálymentes közlekedést.** Pályázati forrásból az Önkormányzat célja: burkolatlan belterületi utak kiépítése belvízelvezető rendszer kiépítésével.

Intézkedés: Nyertes pályázatot nyújtottunk be az Északi út – jelenleg 452 méter földút - mechanikai stabilizációjára, közúzalékkal történő ellátására. Az elnyert támogatás 25 millió Ft.

Külterületi helyi közutak állapota

A szilárd burkolattal rendelkező önkormányzati külterületi közutak állapota nem megfelelő, kátyúsak, sűrűn és mélyen repedezettek, ezért pályázat benyújtásával szeretnénk a szilárd burkolatú közutakat felújítani, ahol szükséges a közlekedésbiztonságot forgalomtechnikai jelzésekkel, eszközökkel javítani. Továbbá pályázati lehetőség kihasználásával növelni kell a külterületi önkormányzati burkolt utak hosszát. 2017. januárban **támogatást nyertünk VP6-7.2.1-7.4.1.2-16 kódszámú „Külterületi helyi közutak fejlesztése, önkormányzati utak kezeléséhez,**

állapotjavításához, karbantartásához szükséges erő- és munkagépek beszerzése” tárgyú pályázaton, mely várhatóan 2018 év végén és 2019-ben fog megvalósulni.

További probléma, hogy az önkormányzat tulajdonában nincsenek olyan munkagépek, amelyek a földutak állapotjavítását, karbantartását szolgálnák, valamint nincs árokásó, mellyel a csatornák vízelvezető képességét lehetne javítani.

Szükséges lenne tehát a külterületi, szilárd burkolattal rendelkező helyi közutak fejlesztésére, valamint már meglévő önkormányzati földutak stabilizálására, valamint az önkormányzati utak kezeléséhez, állapotjavításához, karbantartásához szükséges munkagépek beszerzésére.

A külterületi helyi közutak fejlesztésével és munkagépek beszerzésével (pl. vontatott gréder, árokásó) az Önkormányzat elősegíti a település közlekedési infrastruktúrájának fejlesztését, elősegíti a földrajzi mobilitást, a gazdasági célú ingatlanok, szántóföldek megközelítését, valamint a szántóföldek jó gazda gondosságával való művelését és a betakarítás időben történő elvégzését.

7.4 Kulcsproblémák összegzése

Kulcsproblémák	Igényel-e beavatkozást?
Biztosított-e az akadálymentesítés az önkormányzati intézményekben?	igen
A szociális alapellátás szolgáltatásai hozzáférhetőek és elérhetőek-e a fogyatékkal élő emberek számára?	nem
A szociális szakellátás szolgáltatásai segítik-e a fogyatékkal élő emberek rehabilitációját?	nem

7.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

Célcsoport	Következtetések		
	Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek meghatározása	Kapcsolódó intézkedés címe
Fogyatékkal élők helyzete	Nem minden önkormányzati intézmény akadálymentesített	Általános iskola, I.sz. Óvoda épületének akadálymentesítése pályázati forrásból	Önkormányzati intézmény akadálymentesítése

<p>Kevés fogyatékkal élő munkavállalónak van munkalehetősége Nem áll rendelkezésre olyan szakember, aki fogyatékos személy állapotának ismeretében javaslatot tud tenni a foglalkoztatás jellegére és helyére</p>	<p>foglalkoztatottság bővítése a fogyatékkal élők és a megváltozott munkaképességű munkavállalók körében pályázati lehetőség kihasználása</p>	<p>Foglalkoztatottság bővítése, fogyatékos személyek foglalkoztatásának elősegítése szakember bevonásával</p>
<p>Nem biztosított a fogyatékos gyermekek ellátása</p>	<p>Gyógypedagógus és a munkájához szükséges foglalkoztató eszközök beszerzése</p>	<p>Fogyatékos gyermekek ellátásához szükséges szakember és eszközök biztosítása</p>
<p>A rendezvényeken való főzéshez az önkormányzat nem rendelkezik üsttel és nagy edényekkel</p>	<p>Főzéshez szükséges eszközök beszerzése</p>	<p>Főzéshez szükséges eszközök beszerzése</p>
<p>Egészségügyi ellátórendszer 3 különböző helyen van a településen</p>	<p>Egészségügyi Központ kialakítása</p>	<p>egészségügyi alapellátások központosítása</p>
<p>Kb. 5 km belterületi út nincs szilárd burkolattal ellátva, külterületi utak állapota nem megfelelő, állapotuk javításához, karbantartásához nincsenek munkagépek</p>	<p>elnyert pályázat megvalósítása</p>	<p>Útfelújítás, aszfaltozása Kiegészítve: Északi út mechanikai stabilizációja</p>

	<p>a külterületi szilárd burkolatú utak kátyusak, repedezettek, a földutak állapota esős időszakban nem megfelelő, állapotuk javításához, karbantartásához nincsenek megfelelő munkagépek</p>	<p>elnyert pályázat megvalósítása</p>	<p>Külterületi földutak mechanikai stabilizálása, földutak karbantartását, rendszeres felújítását biztosító munkagépek beszerzése</p>
--	---	---------------------------------------	---

A fogyatékkal élőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre értékelhető statisztikai adatok, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni. A fogyatékkal élők lakhatási, egészségügyi, foglalkoztatási és jövedelmi helyzetéről, azonban nem szívesen szolgáltatnak adatot az érintettek.

Helyi partnerség

A 3-7. pontban szereplő célcsoportok élethelyzetének javításával kapcsolatban együttműködő civil, egyházi szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések bemutatása:

Egyház és civil szervezeteink:

AKTUALIZÁLVA 2020-BAN

Biharnagybajomi Népdalkör – szünetel a működése
Biharnagybajomi Önkéntes Tűzoltó Egyesület
Biharnagybajomi Elszármazottak Baráti Köre -megszűnt, Baráti körként működik tovább
Biharnagybajomi Sportegyesület
Biharnagybajomi Gazdakör
Polgári Összefogással Biharnagybajomért Egyesület - megszűnt az Egyesület
Biharnagybajomi Polgárőr Egyesület
Biharnagybajomért Egyesület
Biharnagybajomi Református Egyházközség
Vöröskereszt Alapszervezet
Máltai Szeretetszolgálat – településünkön megszűnt a működése
Szeretet Közössége Hagyományörző Egyesület Biharnagybajom – 2018-ban jött létre

8. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

Önkormányzatunk a Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósítására, értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre.

Intézkedési terv

A korábbi HEP intézkedési tervéből több intézkedés átemelésre került, mert az adott probléma nem, vagy csak részben oldódott meg az előző 5 éves időszakban, illetve a benyújtott pályázatok elbírálása, közbeszerzése is elhúzódott. Az előző HEP-ből átemelt intézkedéseket továbbra is fenntartjuk, több pályázat a 2018-2023 időszakban fog megvalósulni.

1. A helyzetelemzés megállapításainak összefoglalása

Célcsoport	Következtetések			Sorszám
	Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek meghatározása	Kapcsolódó intézkedés címe	
1. Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Önkormányzati tulajdonú ún. krízislakások, szociális bérlakás hiánya	Pályázati lehetőség kihasználása; eladó lakások önkormányzat által történő megvásárlása	Lakáshelyzet javítása előző HEP-ből átemelve	1./1
	Településen magas a pályakezdő 21-26 év közötti munkanélküliek száma	Munkaügyi Központ által szervezett képzésekről tájékoztatás, 25 év felettiek közfoglalkoztatásba történő bevonása	Képzések hirdetése a pályakezdők részére	1./2
	Ritkán indulnak buszok különböző szűrésekre		Egészségügyi szűréseken való részvétel segítése előző HEP-ből átemelve	1./3

	Településünk jelenleg nem része kerékpárút hálózatnak	Kerékpárút építés pályázati forrásból	Kerékpárút kiépítése a munkába járás elősegítése és biztonságosabbá tétele érdekében előző HEP-ből átemelve	1./4
	A településen nem működik szociális szövetkezet	Szociális szövetkezet létrehozása	Szociális szövetkezet létrehozása előző HEP-ből átemelve	1./5
	Munkanélküliek között magas az alacsony iskolai végzettségűek aránya	Képzések szervezése EFOP-1.5.3 pályázatból	Képzés a településen az alacsony iskolai végzettségűek számára előző HEP-ből átemelve	1./6
	Önkormányzati tulajdonú épületek, szolgálati lakások állapota nem megfelelő, nincs kialakítva közösségi tér a Művelődési Ház udvarán	Épületfelújítás elnyert pályázati forrásból „Művelődési Ház és Sportöltöző felújítása közösségi tér kialakításával” pályázat megvalósítása Szabadtéri színpad kialakítása Magyar Falu Programból	Önkormányzati tulajdonú épületek felújítása, közösségi tér kialakítása előző HEP-ből átemelve	1./7
	A szülők és gyermekeik gyakran nem tudnak felelősségteljes magatartást és kötelességtudatuk fejlesztésre szorul	Előadások szervezése iskolások és szülők részére	Szakmai előadások szervezése	1./8

	<p>A jelenlegi piac nagyon elavult, nem elégíti ki sem a jogszabályi, sem az árusok és vásárlók jogos igényeit. Nincs parkolási lehetőség, fedett árusító hely és vizes blokk kialakítva.</p>	<p>Elnyert pályázat megvalósítása</p>	<p>Gazdaságélénkítő fejlesztés: Helyi piac, multi-funkciós tér kialakítása a Rákóczi u. 2-4. szám alatti ingatlanon vásárcsarnok, üzlethelyiségek és fedett piactér kialakításával előző HEP-ből átemelve</p>	<p>1./9</p>
	<p>Csapadékosabb időszakban az alacsony fekvésű területeken belvíz alakulhat ki (Bercsényi krt. 1-0-0 főgyűjtőcsatorna, Petőfi utcai csatorna; Esze T. utcai csatorna)</p>	<p>TOP-2.1.3 pályázat megvalósítása</p>	<p>Belterületi csapadékvíz rendezés és főgyűjtőcsatorna felújítása</p>	<p>1./10</p>
<p>2.Gyermekek</p>	<p>Veszélyeztetett gyermekek, Biztos Kezdet Gyerekház</p> <p>A család működését zavaró és akadályozó okok közül a családok anyagi, család széteséséből, a nevelés, gondozás, törődés, szeretet hiányából adódó veszélyeztetettség megemmelkedett.</p>	<p>Szakemberek bevonása a probléma csökkentésére, kezelésére: képzett családsegítő, esettmenedzser, pszichológus</p>	<p>Veszélyeztetett gyermekek számának csökkentése előző HEP-ből átemelve</p>	<p>2./1</p>

<p>A településen nem működött Biztos Kezdet Gyerekház 2018. márciusig a 0-3 éves korosztály és szüleik számára</p>	<p>2018-tól pályázat megvalósítása, az infrastrukturális háttérnek megteremtéséhez pályázat benyújtása megvalósítása az EFOP-1.4.3 és az EFOP-2.1.2 pályázatból</p>	<p>Biztos Kezdet Gyerekház létrehozása infrastrukturális fejlesztéssel előző HEP-ből átemelve</p>	<p>2./2</p>
<p>Óvodában jelentkező problémák</p>			

<p>Mátyás K. úti Óvodában kicsi a játszóudvar területe a 4 csoport számára; Mind két Óvodában hiányzik tároló hely a játékoknak és a tüzelésből származó hamunak, udvari játékok leamortizálódtak</p>	<p>Játszóudvar területének növelése a Mátyás K. úti Óvodában; kültéri tárolók kialakítása mindkét Óvodában</p>	<p>Játszóudvar területének növelése, kültéri tárolók kialakítása, meglévő udvari játékok felújítása, újak beszerzése előző HEP-ből átemelve</p>	<p>2./3.</p>
<p>Az évek során a fejlesztő játékok leamortizálódtak, használhatatlanok</p>	<p>Fejlesztő játékok beszerzése</p>	<p>Tartós fejlesztő játékok számának növelése</p>	<p>2./4.</p>
<p>Egyéni fejlesztés helyett 5-6 gyermekkel, mikrocsoporthoz foglalkozásokat tudnak megvalósítani a Pedagógiai Szakszolgálat szakemberei. (Fejlesztő pedagógus, logopédus.)</p>	<p>Mikrocsoporthoz helyett minél nagyobb számban részesüljenek egyéni fejlesztésben a rászoruló gyerekek. Pszichológus, logopédus, gyógypedagógus foglalkoztatása</p>	<p>A szakemberek nagyobb óraszámában történő foglalkoztatása, vagy több szakember alkalmazása.</p>	<p>2./5.</p>
<p>A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése kevés óraszámában történik</p>		<p>Szakemberek magasabb óraszámában történő alkalmazása</p>	<p>2/6.</p>

<p>A HH és a HHH gyermekek eredményesebb fejlesztéséhez azonban még mindig betöltetlen 1 fő óvodapedagógus álláshely.</p>	<p>Óvodapedagógus foglalkoztatása</p>	<p>Betöltetlen álláshelyre 1 fő felvétele</p>	<p>2./7</p>
<p>Általános Iskolában jelentkező problémák</p>			
<p>A szülők részéről az érzelmi és erkölcsi nevelés hiánya, lelki sérült, magatartászavaros gyermekek számának emelkedése</p>	<p>Szülők szemléletformálása pl. szülői értekezleteken Gyermekpszichológusi terápia</p>	<p>Szülők részére szakmai előadások szervezése gyermekpszichológus bevonása</p>	<p>2./8</p>
<p>Magas az évismétlők száma az általános iskolában</p>	<p>szakemberek (védőnő, nevelési tanácsadó, gyermekjóléti szolgálat, pedagógusok) mellett a szülők bevonása</p>	<p>Évismétlők számának csökkentése a tanulók szemlélet formálásával</p>	<p>2./9</p>

<p>Hiányzások száma magas arányt képvisel az általános iskolában</p>	<p>A szülők értesítése és felszólítása eddig is megtörtént, családi pótlék megvonásával sem foglalkoznak a szülők. Továbbra is a Gyermekjóléti szolgálat értesítése és beavatkozása a probléma megoldásába, a szülők szemlélet formálása</p>	<p>Hiányzások számának csökkentése szülők szemlélet formálásával előző HEP-ből átemelve</p>	<p>2./10</p>
<p>Az iskola kapott udvari játékokat az elmúlt évben, azonban szükség lenne még több udvari játékokra</p>	<p>további udvari játékok beszerzése pályázati forrásból</p>	<p>További udvari játékok beszerzése előző HEP-ből átemelve</p>	<p>2./11</p>
<p>Táborok, nyári programok szervezése az elmúlt tanévhez hasonlóan – gyermekfelügyelet nem teljesen biztosított a nyári szünetben</p>	<p>pályázati lehetőség figyelése</p>	<p>Gyermekfelügyelet biztosítása taborok programok szervezésével előző HEP-ből átemelve</p>	<p>2./12</p>

	<p>A Rákóczi út 17.sz. alatti Tornaterem épülete felújításra szorul, valamint a Sportpálya és sportöltöző is felújítása szükséges nyertes pályázatokból</p>	<p>Rákóczi út 17. sz. alatti Tornaterem felújítása KLIK által megnyert pályázat megvalósítása, valamint a Sportpálya felújításának megvalósítása</p>	<p>Tornaterem és Sportpálya felújítása, bővítése előző HEP-ből átemelve</p>	<p>2./13</p>
	<p>A régi Emeletes Iskola (Rákóczi u. 28.) épülete nincs hőszigetelve, nyílászárói elavultak, fűtési rendszere nem energiatakarékos, melyre pályázatot nyertünk</p>	<p>Elnyert pályázat megvalósítása</p>	<p>Régi Emeletes Iskola épületének felújítása, energetikai korszerűsítése előző HEP-ből átemelve</p>	<p>2./14</p>
	<p>A településen nincs játszótér</p>	<p>Elnyert pályázat megvalósítása</p>	<p>Játszóter kialakítása</p>	<p>2./15</p>
<p>3. Nők</p>	<p>A településen céltottan a nők elleni erőszak áldozataival foglalkozó ellátás nincs</p>	<p>A családon belüli erőszak áldozatainak hatékony segítése, áldozattá válás megelőzése</p>	<p>Nők áldozattá válásának megelőzése, áldozatok segítése előző HEP-ből átemelve</p>	<p>3./1</p>
	<p>Polgármesteri Hivatal épületében nincs elegendő helyiség kialakítva irattárnak, az épületben nincs külön helyiség kialakítva az ügyfélszolgálatnak, az irodákban nincsenek klímaberendezések elhelyezve, az épület energetikailag korszerűtlen</p>	<p>Polgármesteri Hivatal épületének felújítása pályázati forrásból</p>	<p>Polgármesteri Hivatal épületének felújítása, bővítése irodahelyiségekkel</p>	<p>3./2</p>

	Az 55 év felettek többen is szeretnék lakókörnyezetükben számítógéppel rendelkezni	pályázati lehetőség kihasználása	számítógép, laptop beszerzése idősek részére előző HEP-ből átemelve	4./1
4.	Köztemetőbe történő eljuttatás nehézsége	Közterületen járda, kerékpárút építése	Járda, kerékpárút építés	4./2
Idősek	Buszvárók nem akadálymentesek, a kisbajomi és a Nagybajomi buszmegállónál nem lehet a kerékpárt lezárni	A buszra való felszállás megkönnyítése érdekében buszvárók akadálymentesítése, kerékpártartó kelhelyezése	Buszvárók akadálymentesítése, kerékpártartók elhelyezése	4./3
	Idősek bentlakásos otthona	pályázat benyújtása	Időskorúak részére bentlakásos otthon kialakítása HEP-ből átemelve	4./4

	<p>Szociális Alapszolgáltatási Központ kapacitásbővítése és tevékenységének bővítése szükséges</p> <p>A 2016-ban benyújtott pályázat nem részesült támogatásban.</p>	<p>Szociális Alapszolgáltatási Központ kapacitásbővítése, tevékenységének bővítése (pszichológus munkaidéjének növelése igényeknek megfelelően, / párterápia, mediáció, családon belüli konfliktusok kezelése /, áldozatsegítő hálózat működtetése</p> <p>Az EFOP-1.5.3 pályázathól megvalósul a tevékenységek bővítése</p>	<p>Szociális Alapszolgáltatási Központ kapacitásbővítése, tevékenységének bővítése</p> <p>előző HEP-ből átemelve</p>	<p>4./5</p>
<p>5. Fogyatékkal élők</p>	<p>Nem minden önkormányzati intézmény akadálymentesített</p>	<p>Általános iskola, I.sz. Óvoda épületének akadálymentesítése pályázati forrásból</p>	<p>Önkormányzati intézmény akadálymentesítése</p> <p>előző HEP-ből átemelve</p>	<p>5./1</p>

<p>Nem megfelelő mértékben dolgoznak fogyatékkal élő munkavállalók a településen. Nem áll rendelkezésre olyan szakember, aki fogyatékos személy állapotának ismeretében javaslatot tud tenni a foglalkoztatás jellegére és helyére</p>	<p>foglalkoztatottság bővítése a fogyatékkal élők és a megváltozott munkaképességű munkavállalók körében pályázati lehetőség kihasználása</p> <p>fogyatékos személyek foglalkoztatásának elősegítése szakember bevonásával</p>	<p>Foglalkoztatottság bővítése, előző HEP-ből átemelve</p> <p>fogyatékos személyek foglalkoztatásának elősegítése szakember bevonásával</p>	<p>5./2</p>
<p>A településen részben biztosított a fogyatékos gyermekek szakemberrel történő ellátása</p>	<p>Gyógypedagógus és a munkájához szükséges foglalkoztató eszközök beszerzése</p>	<p>Fogyatékos gyermekek ellátásához szükséges szakember és eszközök biztosítása</p> <p>előző HEP-ből átemelve</p>	<p>5./3</p>
<p>A rendezvényeken való főzéshez az önkormányzat nem rendelkezik üsttel és nagy edényekkel</p>	<p>Főzéshez szükséges eszközök beszerzése</p>	<p>Főzéshez szükséges eszközök beszerzése</p>	<p>5./4</p>
<p>Egészségügyi ellátórendszer 3 különböző helyen van a településen</p>	<p>elnyert pályázat megvalósítása</p>	<p>egészségügyi alapellátások központosítása</p> <p>előző HEP-ből átemelve</p>	<p>5./5</p>

<p>Kb. 5 km belterületi út nincs szilárd burkolattal ellátva, külterületi utak állapota nem megfelelő, állapotuk javításához, karbantartásához nincsenek munkagépek</p>	<p>einyert pályázat megvalósítása</p>	<p>Útfelújítás, aszfaltozás Északi út mechanikai stabilizációja előző HEP-ből átemelve</p>	<p>5./6</p>
<p>a külterületi szilárd burkolatú utak kátyusak, repedezettek, a földutak állapota esős időszakban nem megfelelő, állapotuk javításához, karbantartásához nincsenek munkagépek</p>	<p>einyert pályázat megvalósítása</p>	<p>Külterületi földutak mechanikai stabilizálása, földutak karbantartását, rendszeres felújítását biztosító munkagépek beszerzése</p>	<p>5./7</p>

2. Összegő táblázat - Intézkedési Terv

*JEP: Járási Esélyegyenlőségi Program

3. Összegő táblázat - Intézkedési Terv 2020 évi FELÜLVIZSGÁLATA

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	A helyzet-elemzés következtetésében feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások	Az intézkedés eredményének fenntarthatósága
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége									
1./1	Szociális bérlakás, Krízis Lakáshelyzet javítása	Önkormányzati tulajdonú ún. krízislakások hiánya	JEP	pályázati lehetőség kihasználása; eladó lakások önkormányzat által történő megvásárlása	polgármester	2023.07.01.	szoc. bérlakások, krízislakások száma	pénzügyi forrás	Megvizsgálni, hogy szoc. normatívából van-e erre lehetőség
1./2	Képzések hirdetések a pályakezdők részére	Településen magas a pályakezdő 21-26 év közötti munkanélküliek száma	csökkenjen a munkanélküliek száma a településen	Munkaügyi Központ által szervezett képzésekről tájékoztatás, 25 év felettiiek közfoglalkoztatás	polgármester	2023.07.01	tájékoztatók, hirdetmények száma, munkanélküliek száma	humán erőforrás	Közmunka program, képzést szervezők által

1./3	Egészségügyi szűréseken való részvétel segítése	Ritkán indulnak buszok különböző szűrésekre	a mammográfián kívül más vizsgálatra is induljon busz, ha az utiköltség pályázati forrás biztosított	JEP		atásba történő bevonása munkalehető ségekről tájékoztatás megszervezés	Az önkormányzat nagyobb szerepvállalása az egészségvédelemmel, szűrővizsgálati programokkal kapcsolatos ismeretek terjesztésében	polgármester	2023.07.01.	jelenléti ívek	pénzügyi EFOP-1.5.3 pályázatból valósl meg	társadalmi együttműködések
1./4	Kerékpárút építése	Településünk nem része kerékpárút hálózatnak	A kerékpározás biztonságosabbá tétele	Gazdasági Program, JEP		Kerékpárút építése térségi és megyei határon átnyúló összefogással	Kerékpárút	polgármester	2023.07.01	kiépített kerékpárút hossza	humán, pénzügyi	megyei és társadalmi együttműködések
1./5	Szociális szövetkezet	A településen nincs szociális szövetkezet	foglalkoztatás növelése	Gazdasági Program		Szociális szövetkezet létrehozása	Szociális szövetkezet		2023.07.01	foglalkoztatottak száma a Szociális Szövetkezetben	humán, pénzügyi	előírás szerint

létrehozás a													
Képzések az alacsony iskolai végzettségűek számára	Magas az alacsony iskolai végzettségűek száma	Képzések-átképzések szervezése	JEP	Képzések-átképzések szervezése, együttműködés és a képzést szervező intézmények k	polgármester	2023.07.01	képzések száma, képzésben résztvevők száma	humán, pénzügyi EFOP-1.5.3 pályázatból valósl meg	nyertes pályázat írja elő a fenntartási kötelezettség időtartamát				
1./6													
Önkormányzati tulajdonú épületek felújítása, közösségi tér kialakítása	szolgálati lakások, önkormányzati épületek állapota nem megfelelő nincs kialakítva közösségi tér a Művelődési Ház udvarán	épület felújítás energetikai fejlesztéssel, közösségi tér kialakítása	Gazdasági Program, JEP, TOP fejlesztési program	nyertes pályázat megvalósítás a	polgármester	Részben teljesült. A Műv. Ház és a Konyha felújítása teljesült 2018.12.31-ig.	felújított épületek száma	pályázati támogatás	nyertes pályázat írja elő a fenntartási kötelezettség időtartamát				
1./7 Részben Új													

1./8	Szakmai előadások szervezése	A szülők és gyermekeik gyakran nem tanúsítanak felelősségteljes magatartást és kötelességtudatuk fejlesztésre szorul	Előadások szervezése szülők és iskolások részére	Gazdasági Program, TOP program	nyertes pályázat megvalósítása	szakemberekkel való kapcsolatfelvétel, előadások megszervezése	polgármester	2023.07.01	új piac száma	pályázati támogatás	humán erőforrás	társadalmi, szakmai együttműködés révén
1./9	Helyi piac és multifunkcionális tér kialakítása a Rákóczi u.2-4.szám alatti ingatlanon	A jelenlegi üzemelő piactér nagyon elavult, nem elégíti ki sem a jogszabályi, sem az árusok és vásárlók igényeit sem. Nincs parkolási lehetőség, fedett árusító hely, vizes blokk	Helyi piac kialakítása a Rákóczi u. 2-4. szám alatti ingatlanon piaccsarnok, üzlethelyiségek és fedett piactér kialakításával	Gazdasági Program, TOP program	nyertes pályázat megvalósítása	nyertes pályázati támogatás	polgármester	2019.09.30 Megvalósult: 2020.02.28-án	új piac száma	pályázati támogatás	humán erőforrás	társadalmi, szakmai együttműködés révén
Új 1./10	Belterületi csapadékvízrendezés és főgyűjtőcsatorna felújítása	csapadékosabb időszakban az alacsony fekvésű területeken belvíz alakulhat ki (Bercsényi krt. 1-0-0 főgyűjtőcsatorna, Petőfi utcai	csapadékvíz elvezető csatornák burkolása	TOP-2.1.3 pályázat	elnyert pályázat megvalósítása	nyertes pályázati támogatás	polgármester	2021.09.30.	burkolt csapadékvíz elvezető csatorna hossza	pályázati támogatás	humán erőforrás	társadalmi, szakmai együttműködés révén

		csatorna; Esze T. utcai csatorna)								
II. Gyermekesélyegyenlősége										
2./1	Veszélyeztetett gyermekek számának csökkentése	A család működését zavaró és akadályozó okok közül a családok anyagi, család széteséséből, a nevelés, gondozás, törődés, szeretet hiányából adódó veszélyeztetettség nem csökken	JEP	tovább csökkenjen a veszélyeztetett gyermekek száma	szakemberek bevonása a problémák csökkentésére, kezelésére	polgármester	2020.07.01. Folyamatosan teljesül! 2023.07.01	veszélyeztetett gyermekek száma	szakemberek EFOP-1.5.3 pályázatából valószínűleg	társadalmi és szakmai együttműködések
2./2	Biztos Kezdet Gyerekház létrehozása a infrastrukturális fejlesztésére	A településen nem működött Biztos Kezdet Gyerekház 2018. márciusig a 0-3 éves korosztály és szülei számára	Biztos Kezdet Gyerekház működtetése	EFOP-1.4.3. és EFOP-2.1.2 pályázatok	szolgáltatás bővítés megvalósítása	polgármester	2020.07.01 Folyamatban van a Gyerekház felújítása: 2020.12.31.	szolgáltatás résztvevő gyermekek száma	pályázati támogatás	nyertes pályázat írja elő a fenntartási kötelezetti támogatást

2./3	<p>Játszóudvar területének növelése, kültéri tároló helyiség kialakítása, Udvari játékok beszerzése, a meglévők felújítása</p>	<p>Mátyás K. úti Óvodában kicsi a játszóudvar területe a 3 csoport számára; Mind két Óvodában szükséges tároló hely kialakítása a játékoknak és a hamunak, az udvari játékok leamortizálódtak</p>	<p>2-2 db játéktároló helyiség kialakítása telephelyenként, játszóudvar terület bővítése, hulladékártó ló kialakítása</p>	<p>Közüoktatási Esélyegyenlőségi terv</p>	<p>területvásárlás; tárolók kialakítása, meglévő udvari játékok felújítása, új játékok beszerzése</p>	<p>polgármester</p>	<p>2020.07.01. megvalósult: tárolók kialakítása, meglévő udvari játékok felújítása, új játékok beszerzése Nem valósult meg a területvásárlás Határidő: 2023.07.01</p>	<p>tárolók száma, játékok száma</p>	<p>pályázati támogatás</p>	<p>nyertes pályázat írja elő a fenntartási költségek támogatását</p>
2./4	<p>Fejlesztő játékok beszerzése az óvodában</p>	<p>Az évek során a fejlesztő játékok amortizálódtak.</p>	<p>Tartós fejlesztő játékok számának növelése</p>		<p>Tartós fejlesztő játékok vásárlása</p>	<p>ÁMK igazgató</p>	<p>2020.09.01. Nem valósult meg.</p>	<p>fejlesztő játékok száma</p>	<p>pályázati támogatás</p>	<p>költségvetés</p>

2./5	Fejlesztő pedagógus, logopédus által egyéni fejlesztése megvalósítása	Eredményesebb fejlesztés érhető el egyéni fejlesztéssel, mint a jelenlegi mikrocsoportos fejlesztéssel	A jelenlegi óraszámok növelése minimum 1-1 órával, vagy + 1 fő szakember alkalmazása	Fejlesztő pedagógus óraszám növelésének kezdeményezése	ÁMK igazgató	Határidő: 2023.07.01	fejlesztő órák száma	pályázati támogatás/költségvetés	költségvetés és
2./6	Sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése	Egyre növekszik a sajátos nevelési igényű gyermekek száma az óvodába	céérték: 1 fő óraadó szakember az óvodában	Gyógyterápiás, pszichológus alkalmazása	ÁMK igazgató	Határidő: 2023.07.01	fejlesztő órák száma	pályázati támogatás/költségvetés	költségvetés és
2./7	HH és HHH gyermekek fejlesztésének segítése	1 fő óvodapedagógus álláshely évek óta betöltetlen	Hiányzó álláshely betöltése	Az egyéni fejlesztés hatékony ságának növelése, az érintett gyermekek	ÁMK igazgató	Határidő: 2023.07.01	Az álláshely folyamatos hirdetése	költségvetés	költségvetés és

2./8	szülők részére szakmai előadások szervezése, gyermekpszichológus bevonása	Hiányzik a szülők részéről az érzelmi és erkölcsi nevelés, ezért emelkedik a lelki sérült, magatartászavaros gyermekek száma	szülők szemléletformálása, gyermekpszichológusi terápia	JEP	szülők részére szakmai előadások szervezése pl. szülői értekezleteken, gyermekpszichológus bevonása	kapcsolattartó : polgármester a BTK** vezetésével	2020.07.01 A veszélyhelyzet miatt nem valósult meg, Határidő: 2023.07.01	beszámoló	humán erőforrás	szakmai együttműködések révén
2./9	Évismétlők számának csökkentése a tanuló szemléletformálásával	Magas az évismétlők száma az általános iskolában	szakemberek, szülők bevonása	Közzoktatási Esélyegyenlőségi terv	Új intézkedés: felzárkóztató foglalkozások szervezése	kapcsolattartó : polgármester a BTK** vezetésével	2020.07.01 Teljesült, 20%-os csökkenés az előző évhez képest	évismétlők száma	nem releváns	szakmai együttműködések révén
2./10	Hiányzó számának csökkentése az iskolában	Hiányzások száma nagyon magas arányt képvisel az iskolában	az előző évhez képest csökkenjen	Közzoktatási Esélyegyenlőségi terv	A szülők értesítése és felszólítása eddig is megtörtént	kapcsolattartó : polgármester a BTK** vezetésével	2020.07.01 megvalósult, de nyitván nagy szerepe volt ebben a	hiányzások száma	nem releváns	szakmai együttműködések révén

					nt, családi pótlék megvoná sa sem befolyáso lja a szülőket. Tovább a is a Gyermek jóléti szolgálat értésítés e és beavatk zása a problém a megoldá sába			digitális oktatás bevezetésének			
2./11	További udvari játékok beszerzése az iskolában	Az iskolában további udvari játékok beszerzése	Udvari játékok számának növelése az iskolában	Közoktatási Esélyegyenlőségi terv	Udvari játékok beszerzé se	kapcsolattartó : polgármester a BTK** vezetésével	2020.07.01 Nem teljesült, Határidő: 2023.07.01	udvari játékok száma	pályázati forrás	nyertes pályázat írja elő a fenntartás i kötelezett ség időtartam át	
2./12	Gyermekfe lügyelet biztosítása a nyári szünetben	Közösségfejlesztő, esélyegyenlőségi programok nincsenek szervezve, és ehhez	Közösségfejl esztő, esélyegyenlő ségi programok	Szolgáltatásfej lesztési Konceptció	kapcsolattartó : polgármester	2020.07.01	programok száma, résztvevő gyermek száma	humán erőforrás, pályázati forrás EFOP- i	nyertes pályázat írja elő a fenntartás i		

	szükséges eszközök nincsenek, Gyermekfelügyelet nem biztosított tanításon időszakban, játszóház létrehozása	számának növelése, és ehhez szükséges eszközök beszerzése, Gyermekfelügyelet biztosítása a szünetekben	Közösségfejlesztő, esélyegyenlőségi programok szervezése, és ehhez szükséges eszközök beszerzése, Gyermekfelügyelet biztosítása	a BTK vezetésével	A különleges helyzet miatt nem valósult meg. Határidő: 2023.07.01	1.5.3 pályázatból valósl meg	kötelezett ség időtartam át
2./13	Tornatere m felújítása, bővítése (Rákóczi u.17.) és a Sportpálya felújítása	Nyertes pályázatok megvalósítás a	A mindennapos testnevelés feltételeinek javítása, sportolási	polgármester	Teljesült. A tornaterem felújítása Tankerületi pályázatból megvalósult 2019.11.12-én, a Sportpálya	felújított közintézmények száma	nyertes pályázat írja elő a fenntartási költségek időtartam át

					lehetőségek bővítése, nyertes pályázat megvalósítása				és a Sporttöltöző felújítása megtörtént 2019.07.30-ig.						
2./14	Régi Emeletes Iskola (Rákóczi u.28.) épületenergetikai felújítása	a régi Emeletes Iskola épülete nincs energetikailag felújítva, nyílászárói elavultak, nincs hőszigetelve az épület	Nyertes pályázatok megvalósítása	Gazdasági Program; JEP	nyertes pályázat megvalósítása	polgármester		2019.09.30. Teljesült.	felújított közintézmények száma	pályázati forrás felhasználása	nyertes pályázat írja elő a fenntartási kötelezett ség időtartamát				
Új 2./15	Játszótér kialakítása	A településen nincs játszótér	Játszótér létesítése a Mátyás K. Óvodával szemben lévő zöldterületen;	Vidékfejlesztési Program	nyertes pályázat megvalósítása	polgármester	2021.07.01	Játszótérek száma	pályázati forrás felhasználása	nyertes pályázat írja elő a fenntartási kötelezettség időtartamát					
III. Nők esélyegyenlősége															
3./1	A nők áldozattá válásának megelőzése	A településen célzottan a nők elleni erőszak áldozataival	az Országos Kríziskezelő és Információs Szolgálat	JEP		polgármester			esetek száma		társadalmi együttműködés				

								2023.07.01									
3./2	Polgármesteri Hivatal épületének felújítása, bővítése irodahelyiségekkel	Polgármesteri Hivatal épületében nincs elegendő helyiség kialakítva irattárnak, az épületben nincs külön helyiség kialakítva az ügyfélszolgálatnak, az irodákban nincsenek klímaberendezések elhelyezve, az épület energetikailag korszerűtlen	Polgármesteri Hivatal épületének felújítása pályázati forrásból	Gazdasági Program; Vidékfejlesztési Program	pályázat benyújtása	polgármester	2023.07.01	irodahelyiségek, klímák száma	pályázati támogatás	pályázati kiírás szerint							
IV. Idősek esélyegyenlősége																	
4./1	Az 55 év feletti információs készségének növelése	informatika képzések voltak, azonban az 55 év feletti többnyire szívesen részt vesznek a lakókörnyezetükben számítógéppel rendelkezők számára	pályázat benyújtása laptopra	nem releváns	pályázat benyújtása lehetőség szerint	polgármester	2020.07.01. Részben teljesült: informatikai képzés és tablet osztás történt a lakosság számára 16 é	beszerezhető laptopok száma	humán, pénzügyi	társadalmi együttműködések révén;							

4./2	Járda, kerékpárút építés	Köztemetőbe történő eljutás nehézsége	Járda és/vagy kerékpárút építése	Gazdasági Program	pályázat benyújtása	polgármester	2023.07.01	járda/kerékpárút hossza	pályázati támogatás	nyertes pályázat írja elő a fenntartási kötelezettség időtartamát
4./3	Buszvárók akadálymentesítése, kerékpártároló elhelyezése	A buszvárók nem akadálymentesek, a Kisbajomi és Nagybajomi buszmegállónál nem lehet a kerékpárt lezárni	buszvárók akadálymentesítése, kerékpártárolók elhelyezése	nem releváns	pályázat benyújtása	polgármester	2023.07.01	akadálymentesített buszvárók száma, kerékpártárolók száma	pályázati támogatás/s/ saját forrás	pályázat/költségvetés és
4./4	Időskorúak részére bentlakásos	Idősek bentlakásos otthona	pályázat benyújtása	nem releváns	pályázat benyújtása	polgármester	2023.07.01.		pályázati támogatás	nyertes pályázat írja elő a

ves kortól 65 éves korig.
Nem teljesült:
laptop beszerzés és kiosztása használatra az 55 év felettiek számára
Határidő: 2023.07.01.

	s otthon kialakítása			lehetőség szerint			bentlakásos otthon igénybe vevők száma		fenntartási kötelezettség időtartamát
4./5	Szociális Alapszolgálati Központ kapacitásbővítése, tevékenységének bővítése (pszichológus munkaidejének növelése igényeknek megfelelően, párterápia, mediáció, családon belüli konfliktusok kezelése/, áldozatsegítő hálózat működtetése	Szociális Alapszolgálati Központ kapacitásbővítése, tevékenységének bővítése (pszichológus munkaidejének növelése igényeknek megfelelően, párterápia, mediáció, családon belüli konfliktusok kezelése/, áldozatsegítő hálózat működtetése	Gazdasági Program, Szolgáltatásfejlesztési Konceptió, JEP	pályázat benyújtása lehetőség szerint	polgármester	2023.07.01.	tevékenységek száma, ellátást igénybe vevők száma	pályázati támogatás EFOP-1.5.3 pályázatból valószínűleg a tevékenységek bővítése	nyertes pályázat írja elő a fenntartási kötelezettség időtartamát
V. Fogyatékkal élők esélyegyenlősége									
5./1	Önkormányzati intézmény akadálymentesítése	Nincs minden önkormányzati tulajdonú intézmény akadálymentesítve	Általános Iskola épületének komplex akadálymentesítése	pályázat benyújtása	polgármester	2023.07.01.	akadálymentesített intézmények száma	pályázati támogatás	nyertes pályázat írja elő a fenntartási kötelezettség időtartamát

5./2	Foglalkoztatottság bővítése, fogyatékos s személyek foglalkoztatásának elősegítése szakember bevonásával	A közsférában arányuknak nem megfelelő mértékben dolgoznak fogyatékkal élő, vagy megváltozott munkaképességű munkavállalók a településen Nem áll rendelkezésre olyan szakember, aki fogyatékos személy állapotának ismeretében javaslatot tud tenni a foglalkoztatás jellegére és helyére	nem releváns	foglalkoztatásuk növelése pályázati forrásból, fogyatékos személyek foglalkoztatásának elősegítése szakember bevonásával	polgármester	2020.07.01. Nem teljesült, mert nem volt pályázati lehetőség. Határidő: 2023.07.01	foglalkoztatottak száma	nyertes pályázat írja elő a foglalkoztatás időtartamát
Kiegészítő							pályázati támogatás EFOP-1.5.3 pályázatból valósl meg	nyertes pályázat írja elő az időtartamát
5./3	Fogyatékos gyermekek ellátásához szükséges szakember nem megfelelő	Fogyatékos gyermekek ellátásához szükséges szakember és eszközök nem biztosítottak a településen	Pszichológus biztosítása, munkájához szükséges eszközök beszerzése	pályázat benyújtása	polgármester	2020.07.01. Nem teljesült. Határidő: 2023.07.01	ellátott fogyatékos gyermekek száma, szakemberek száma	nyertes pályázat írja elő az időtartamát

órászám n van biztosítva és eszközök biztosítása													
5/4	Főzéshez szükséges eszközök beszerzése	A rendezvényeken való főzéshez az önkormányzat nem rendelkezik üsttel és nagy edényekkel	Rendezvénye ken történő főzés elősegítése	Üstök, nagy edények beszerzése	polgárme ster	Határidő: 2023.07.01	főzőedények száma	pályázati támogató s	pályázati támogató s	nyertes pályázat írja elő az időtartam át			
5/5	Egészségü gyi alapellátás ok központosí tása, egy helyre történő integrálása	Egészségügyi ellátórendszer (házi orvosok, védőnő, iskolaegészségügy, fogorvos) 3 különböző helyen van a településen	integrált egészségügyi ellátó rendszer kialakítása a Kossuth úti orvosi rendelőből épület bővítéssel	elnyert pályázat megvalósítás a	polgárme ster	2019.05.31. A beruházás elkezdődött, de a kivitelezővel a vállalkozási szerződés felbontásra került. Új határidő a beruházás befejezésére: 2021.07.31.	szolgáltatást igénybe vevők száma	pályázati támogató s	nyertes pályázat írja elő az időtartam át				
5/6	Belterületi utak	a településen kb. 5km hosszú út	szilárd burkolatú útépítés	pályázat benyújtása	polgárme ster		burkolt út hossza és mechanikaila	pályázati támogató s	nyertes pályázat írja elő az				

szilárd burkolattal történő ellátása,	nincs szilárd burkolattal ellátva Északi út mechanikai stabilizációja	tési Program	2023.07.01.	g stabilizált út hossza belterületen	Magyar Falu Program	időtartam át
5./7 Külterületi földutak mechanikai stabilizálása, földutak karbantartását, rendszeres felújítását biztosító munkagépek beszerzése	a külterületi szilárd burkolatú utak kátyusak, a repedezett, a földutak állapota esős időszakban nem megfelelő, állapotuk javításához, karbantartásához nincsenek megfelelő munkagépek	Vidékfejlesztési Program	2019.03.31. Megvalósult: 2019.07.31.	mechanikailag stabilizált út hossza, beszerzett munkagépek száma	pályázati támogatás	nyertes pályázat írja elő az időtartam át

*JEP: Járási Esélyegyenlőségi Program

** BTK: Berettyóújfalui Tankerület

4. Megvalósítás

Biharnagybajom Község Önkormányzata a Helyi Esélyegyenlőségi Program elfogadását megelőzően a konzultáció és véleményformálás lehetőségét minden, a megvalósításba bevont szakmai és társadalmi partner számára biztosítja.

Annak érdekében, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósítása hatékony, a tervezett intézkedések hosszú távú érvényesülése, fenntartható fejlődése biztosított legyen, Biharnagybajom Községi Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Fórumot állít fel és működtet.

A Helyi Esélyegyenlőségi Fórum tagjai:

- települési önkormányzat képviselői
- önkormányzati intézmények, szolgáltatók képviselői
- nem önkormányzati intézmények képviselői
- civil partnerek képviselői

A Helyi Esélyegyenlőségi Fórum feladatai:

- A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulásának nyomon követése, dokumentálása;
- a kitűzött célok megvalósulásának vizsgálata, a szükséges beavatkozások meghatározása, beépítése az Intézkedési tervbe;
- a Helyi Esélyegyenlőségi Program kétévenkénti felülvizsgálata;
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása;
- a Helyi Esélyegyenlőségi Program és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, társadalmi konzultációra bocsátása.

Az Intézkedési tervben megjelenített intézkedések részletes tartalmi kidolgozása, a megvalósítandó tevékenységek tervezése az adott szakterület és intézménycsoport képviselőinek aktív részvételével, az e célból létrehozott tematikus munkacsoportokon belül valósul meg.

5. A program nyilvánossága

A Helyi Esélyegyenlőségi Program számára minél szélesebb nyilvánosság biztosítása szükséges. Az esélyegyenlőségi intézkedések hatékony megvalósulása, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakításának érdekében Biharnagybajom Községi Önkormányzat a Programot közzéteszi, a lakosságot tájékoztatja, illetve két évente Fórumot szervez.

Felelős: Helyi Esélyegyenlőségi Fórum vezetője

Határidő: két évente október 31.

6. Kötelezettségek és felelősségi körök

Biharnagybajom Község település Helyi Esélyegyenlőségi Programjának végrehajtásáért a települési önkormányzat részéről Szitó Sándor Polgármester felel.

A polgármester feladata és felelőssége:

- annak biztosítása, hogy a település minden lakója, de főként az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program, illetve, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és a településen működő intézmények, szolgáltatók dolgozói ismerjék és kövessék a benne foglaltakat;
- annak biztosítása, hogy az önkormányzat, illetve az egyes intézmények vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget az intézkedések végrehajtásához;
- az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben a szükséges lépéseket megtétele, a jogsértés következményeinek elhárítása céljából a szükséges intézkedések megtétele.

Biharnagybajom Község település Helyi Esélyegyenlőségi Programja megvalósításának koordinációjáért a települési önkormányzat részéről Hajdu Ildikó, a Helyi Esélyegyenlőségi Fórum vezetője felel.

Helyi Esélyegyenlőségi Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- az intézkedési tervben érintett felek tevékenységének összehangolása, koordinálása;
- az intézkedések végrehajtásának nyomon követése;
- a Helyi Esélyegyenlőségi Fórum munkájának koordinálása.

7. Elfogadás módja és dátuma

Biharnagybajom Község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai megvitatását és a társadalmi partnerekkel történő megismertetést és jóváhagyását követően az önkormányzat Képviselő-testülete megvitatta és a 122/2018.(IX.27.) számú KT határozatával elfogadott.

2020. szeptemberében megtörtént a HEP felülvizsgálata, melyet a Képviselő-testület a/2020. (XI....) számú KT határozattal elfogadott.

.....
polgármester

.....
jegyző